

Kooskõlastustabel

II KOOSKÕLASTUSRINGI TAGASISIDE

Justiitsministeerium	Märkused nr 1–5
Finantsinspeksioon	Märkused nr 6–7
Eesti Kaubandus–Tööstuskoda	Märkused nr 8–11
Audiitorkogu	Märkused nr 12–17
AS SEB Pank	Märkus nr 18

Nr	Märkused	Arvestatud/ mittearvestatud/ selgitatud	RAM märkused
Justiitsministeerium			
1	Selleks, et alates 2025. aastast oleks võimalik kestlikkusaruande esitajatel Euroopa kestlikkusaruandluse standardile vastavad aruanded esitada, on vaja võimalikult kiiresti defineerida asjakohaste taksonoomiate täiendused, mille alusel on võimalik tehnilisi lahendusi kohandada. Selleks palume konkreetsed muudatused esimesel võimalusel Justiitsministeeriumi ja Registrate ja Infosüsteemide Keskuse esindajatega läbi arutada, et oleks võimalik hinnata vajalike arenduste mahtu ning koostada nende rakendamise ajaline kava. Vastavalt kasutatavale eelarvele ei pruugi olla võimalik kõiki arendusi 2024. a jooksul teostada.	Arvestatud	Kestlikkusaruande esitamise tehniliste lahenduste vajadusi on arutatud Justiitsministeeriumi ning Registrate ja Infosüsteemide Keskuse (edaspidi ka <i>RIK</i>) esindajatega 3. juulil 2024 ning nimetatud arendusvajadused on koostöös kaardistatud.
2	Eelnõust tulenevad kestlikkusaruande esitamise tegevusega otseselt mitteseonduvad muudatused palume samuti Justiitsministeeriumi ja Registrate ja Infosüsteemide Keskuse esindajatega läbi rääkida, et oleks võimalik hinnata, millises ajalisel ja rahalises mahus nimetatud muudatused on võimalik rakendada.	Arvestatud	Kestlikkusaruande esitamise tegevusega otseselt mitteseonduvad muudatused on Justiitsministeeriumi ning Registrate ja Infosüsteemide Keskuse esindajatega läbi räägitud 3. juulil 2024.
3	Esitame käesoleva kirja lisana justiitsministri 28. detsembri 2005. aasta määruse nr 59 „Kohtule dokumentide esitamise kord“ muutmise määruse	Arvestatud	Justiitsministri 28. detsembri 2005. aasta määruse nr 59 „Kohtule dokumentide esitamise

	eelnõu kavandi, palume see eelnõu seletuskirjale lisada.		kord“ muutmise määruse eelnõu kavand on seaduseelnõu seletuskirjale lisatud.
4	Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.	Arvestatud	Seaduseelnõus ja seletuskirjas on arvestatud normitehniliste ja keelemärkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.
5	Praeguse sõnastuse järgi jääb mulje, et eelnõus on RPS § 62 lõiked 21 ja 22 püsiva iseloomuga normid. Sel juhul ei ole nende koht rakendussätetes. Seletuskirja 9. osa põhjendustest võib mõista, et lõikes 21 nimetatud ettevõtjate suhtes soovitakse uut nõuet kohaldada hiljem, alates 2026. aastast. Sel juhul tuleb norm selliselt sõnastada. Kui lõige 21 on mõeldud püsivaks normiks, siis tuleb see esitada RPS põhitekstis, mitte rakendussättena. Kui see on üleminekusäte ja kehtib ainult tähtajaliselt, siis tuleb sõnastust täpsustada ning ka SK-s lahti kirjutada.	Arvestatud osaliselt	Eelnõus sätestatud RPS § 62 lõike 21 sõnastust on muudetud, samuti on täpsustatud seletuskirja. Kaptiivkindlustusandja ja kaptiivedasikindlustusandja on raamatupidamiskohuslane ja äriühing. Eelnõuga muudetavas RPS § 62 lõikes 21 sätestatakse neile kohustuse kohaldumise ajaline kriteerium. Eestis ei ole seni ühtegi kaptiivkindlustusandjat ega kaptiivedasikindlustusandjat, mistõttu ei leia norm lähiajal ka rakendamist.

Finantsinspeksioon

6	Eelnõu § 1 punktiga 6 defineeritakse ettevõtjate suurusekategoriad (RPS § 3 punktid 14 – 17) läbi järgmiste näitajate: varad kokku, aruandeaasta tulu ja keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul. Eelnõu § 1 punkt 3 sätestab, et äriühingust raamatupidamiskohustuslane võib RPS § 3 punktides 14–17 sätestatud kriteeriumide täitmisel lähtuda aruandeaasta tulu asemel müügitulust. Seletuskirja lõigus RPS § 3 punktide 14–17 ja 20 kohta (lk 11) on kirjutatud, et „Suuruskategooriate lävendid on eelnõus sätestatud kasutades mõistet „tulu...“ ning „Täpsemalt on mõistete „tulu“ ja „müügitulu“ olemus kirjeldatud Eesti finantsaruandluse standardis (Raamatupidamise Toimkonna juhendid nr 1, 2 ja 10)“. Kuna RPS § 17 lõike 2 kohaselt peavad krediidasutus ja kindlustusandja lähtuma otsekohalduvast standardist (IFRS EL), ei saa nad juhendada Raamatupidamise Toimkonna juhenditest. Lisaks juhime tähelepanu sellele, et	Arvestatud osaliselt	Nõustume äriühingute valikuvabaduse osas, st investimisettevõtte, kel müügitulu olulises osas puudub ei peaks ettevõtja suuruskategooria määramisel sellest ka lähtuma. RPS § 2 sätteid on eelnõus sellekohaselt ka täpsustatud. Krediidasutuste, kindlustusandjate jt spetsiifilistes valdkondades tegutsevate ettevõtjate osas on lisatud seletuskirja täiendavad selgitused.
---	--	----------------------	---

	<p>Raamatupidamise Toimkonna juhendi 10 “Tulu kajastamine” 7. punktis on sätestatud, et juhend ei laiene kindlustusettevõtete kindlustuslepingutest saadava tulu kajastamisele. Samuti on seletuskirja samas punktis kirjutatud et „Siiski võivad äriühingust raamatupidamiskohustuslased eelpool (RPS § 2 lõikes 6) sellest üldreeglist tehtud erandi kaudu lähtuda oma suurskategooria määratlemisel ka ainult müügitulust, nagu varasemalt. Antud erand on vajalik ka direktiiviga vastavuse tagamiseks.“ Finantsinspektsiooni hinnangul ei taga erand direktiiviga vastavust krediidasutuste ja kindlustusandjate puhul. Soovitame jätkuvalt krediidasutuste ja kindlustusandjate müügitulu täpsemalt defineerida lähtudes direktiivi 2022/2464 artikli 1 lõike 2 punktist a), millega muudetakse direktiivi 2013/34/EL artikli 2 punkti 5, mis sätestab netokäibe definitsiooni ning selgitab, et kindlustusandjate puhul vastab “netokäive” direktiivi 91/674/EMÜ artikli 35 esimese lõigu punktile 2 ja artiklile 66 ja krediidasutuste puhul direktiivi 86/635/EMÜ artikli 43 lõike 2 punktile c.</p> <p>Lisaks märgime, et kuigi direktiivi 2013/34/EL artikkel 3 punkt 12 sätestab, et piirmäärade arvutamisel võivad liikmesriigid nõuda muudest allikatest saadud sissetulekute lisamist sellistelt ettevõtjatelt, kelle puhul „netokäive” ei ole oluline, ei ole FI hinnangul peetud silmas valikuvabaduse lubamist (äriühingust raamatupidamiskohustuslane võib lähtuda aruandeaasta tulu asemel müügitulust). Valikuvabaduse lubamine tekitab ebamäärasuse, puudub õigusselgus ning andmed ei ole võrreldavad. Näiteks, võib äriühingu peamiseks tegevusvaldkonnaks olla investeeringute haldamine, mille puhul netokäive puudub, kuid bilansimaht on märkimisväärne. Ettevõtte valikuvabadus lähtuda kas netokäibest (mis puudub) või tuludest (mis võivad olla märkimisväärsed) ei pruugi olla direktiivi netokäibe definitsiooni mõttega kooskõlas.</p>		
7	RPS § 2 lõike 6 kohaselt kui äriühing lakkab täitmast RPS § 3 punktides 14–20 nimetatud teatavale äriühingurühmale seatud kriteeriume, lõpeb RPS-is selle äriühingu majandusaasta	Arvestatud osaliselt	Eelnõus on RPS § 2 lõikes 6 tehtud redaktsioonilised täpsustused asendamaks termin „bilansipäev“ terminiga

	<p>aruande koostamist käsitlevate erisätete kohaldamine üksnes juhul, kui äriühing ei täida nimetatud kriteeriume kahel järjestikusel bilansipäeval. Kehtiv RPS § 2 lõike 6 sõnastus jätab tõlgendamisruumi, millal tekib ettevõttel kestlikkusaruande koostamise kohustus suurskategorias muutumisel (näiteks keskmisest suureks ettevõtteks). Näiteks, ettevõtte on n aastal keskmine, n+1 aastal suur, n+2 aastal suur ja ka n+3 aastal suur. On küsitav, millise aasta kohta tekib ettevõttel kestlikkusaruande koostamise kohustus. Kas aasta n+2 kohta või aasta n+3kohta? EL-i liikmesriikides on selles küsimuses erinev praktika. Proportsionaalsuse põhimõttest lähtuvalt on otstarbekam leebem variant, mille järgi tekiks ettevõttel suuruse muutumisel kestlikkusaruande koostamise kohustus n+3 aasta kohta. See annab ettevõtetele mõistlikku lisaega, et valmistada kestlikkusaruande koostamiseks, mis muuhulgas ka tähendab olulisuse hindamise läbiviimist oma äritegevuse kohta, personali koolitamist/värbamist ning protsesside paika sättimist andmete kogumiseks.</p>		<p>„aruandekuupäev“ ja termin „äriühing“ terminiga „raamatupidamiskohustuslane“. Eelnõus on RPS § 2 lõike 6 sõnastust muudetud ning on sätestatud, et kui raamatupidamiskohustuslane lakkab täitmast RPS § 3 punktides 14–20 nimetatud kriteeriume, lõpeb käesolevas seaduses tema majandusaasta aruande koostamist käsitlevate erisätete kohaldamine üksnes juhul, kui ta ei täida nimetatud kriteeriume kahel järjestikusel aruandekuupäeval. Tegemist on raamatupidamisdirektiivi 2014/34 art 3 lõike 10 ülevõtmisega. Osundatud artikkel sätestab, et kui ettevõtja või kontsern oma bilansipäeval ületab või lakkab ületamast lõigetes 1–7 sätestatud kolmest kriteeriumist kahe piirmäärasid, mõjutab see asjaolu käesolevas direktiivis sätestatud erandite kohaldamist üksnes juhul, kui see toimub kahel järjestikusel aruandeaastal. RPS § 2 lõike 6 muudatused on terminoloogilised ja täpsustavad ning vaid ulatuses, mis ei hõlma varasemat direktiivi ülevõtmist. Seaduseelnõu muudetud sõnastuse kohaselt on üheselt selge, et märkuses toodud näite puhul tekib kestlikkusaruandluse kohustus aastal n+2.</p>
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda			
8	<p>Eelnõu § 2 punktide 50-54 ja 56-60 kohaselt tõstetakse audiitortevgevuse seaduses sätestatud piirmäärasid raamatupidamise aastaaruande kohustusliku auditi ja ülevaatuse läbiviimiseks. Eelnõu seletuskirja kohaselt on piirmäärasid tõstetud 25%, võttes aluseks Euroopa Komisjoni poolt ettevõtete piirmäärade tõstmisel lähtunud 25% suurust määra. Täpsemalt on eelnõu</p>	Mittearvestatud	<p>Vastatud I kooskõlastusringi kommentaaris Eesti Raamatupidajate Kogu märkusele nr 27.</p>

<p>seletuskirjas välja toodud, et 2023. aasta oktoobris esitas Euroopa Komisjon ettepaneku muuta raamatupidamise direktiivis ettevõtete suurust määratlevaid kriteeriume. Muudatuse põhjuseks on inflatsioon, mis viimase kümne aastaga on Euroopa Liidus kasvanud 27,2 protsenti. Sellest lähtuvalt suurendatakse kõikide ettevõtete liikide (mikro-, väike-, keskmine- ja suurettevõte) piirmäärasid 25 %-i võrra ning see toob endaga kaasa vajaduse muuta samaväärselt ka raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrolli piirmäärasid.</p> <p>Kaubanduskoda toetab eelnõu eesmärki suurendada piirmäärasid raamatupidamise aastaaruande kohustusliku auditi ja ülevaatuse läbiviimiseks ning peame positiivseks, et Rahandusministeerium on võtnud arvesse Kaubanduskoja 2023. aastal esitatud ettepanekut tõsta auditi ja ülevaatuse piirmäärasid. Siiski leiame, et piirmäärasid tuleb suurendada rohkem kui 25%. Piirmäärasid raamatupidamise aastaaruande kohustusliku auditi ja ülevaatuse läbiviimiseks muudeti viimati oluliselt 2016. aastal. Tarbijahinnaindeksi muutus on perioodil 2016. aasta jaanuar kuni 2024. aasta mai olnud Statistikaameti andmetel 55,9 % ehk inflatsioon on Eestis olnud viimase kümne aasta jooksul märgatavalt kõrgem kui Euroopa Liidus. Oleme seisukohal, et müügitulu ja varade piirmäärasid raamatupidamise aastaaruande kohustusliku auditi ja ülevaatuse läbiviimiseks tuleb tõsta lähtuvalt sellest, kui suur on olnud inflatsioon alates viimatisest piirmäärade tõstmisest. Lisaks on Kaubanduskoja hinnangul vaja piirmäärasid tõsta, et vähendada raamatupidamiskohustuslaste kulusid, halduskoormust ja töökoormust. Kaubanduskoja hinnangul ei vähene piirmäärade tõstmisega aruannete usaldusväärsus oluliselt ning ettevõtte saab vajaduse korral ka ise vabatahtlikult tellida auditi või ülevaatuse läbiviimise. Muuhulgas toome välja, et auditi ja ülevaatuse piirmäärasid tuleb tõsta suuremas määras, kuna täna on auditite ja ülevaatusega hõlmatud rohkem kui 80% majandusest.</p> <p>Kaubanduskoda teeb ettepaneku tõsta eelnõu § 1 punktides 50-60 sätestatud müügitulu ja varade</p>		
--	--	--

	piirmäärasid raamatupidamise aastaaruande kohustusliku auditi ja ülevaatuse läbiviimiseks 25 protsendi asemel 50 protsenti.		
9	Eelnõu § 2 punkti 55 kohaselt on edaspidi raamatupidamise aastaaruande audit kohustuslik sihtasutusele, mille müügitulu või tulu või varad bilansipäeva seisuga kokku ületavad 1 000 000 eurot ning mille asutajaks on riik, avalik-õiguslik juriidiline isik, kohalik omavalitsus, erakond või äriühing, milles riigil on vähemalt otsustusõigus riigivaraseaduse tähenduses. Kaubanduskoja hinnangul on muudatuse mõte õige, kuid oleme seisukohal, et organisatsiooni juhtorgan ehk sihtasutuse puhul nõukogu peaks saama ise otsustada, kas audit on vajalik või mitte. Seega on Kaubanduskoda seisukohal, et aastaaruande audit ei peaks kohustuslikus korras rakenduma kõigile eelpool nimetatud sihtasutustele, vaid peaks jääma organisatsiooni kõrgeima juhtorgani otsustada. Meie hinnangul puuduvad selged argumendid organisatsioonide otsustuspädevuse ja paindlikkuse vähendamiseks.	Mittearvestatud	Vastatud I kooskõlastusringi kommentaaris Audiitorkogu märkusele nr 64.
10	Eelnõu § 1 punkti 16 lõige 1 sätestab, et „Majandusaasta aruanne koostatakse eesti keeles kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Käesoleva seaduse § 24 lõigetes 2 ja 4 nimetatud kestlikkusaruande koostaja peab märgistama oma tegevusaruande, sealhulgas määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artikli 8 kohaselt avalikustatava teabe, kooskõlas delegeeritud määruses (EL) 2019/815, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/109/EÜ seoses regulatiivsete tehniliste standarditega, millega määratakse kindlaks ühtne elektrooniline aruandlusvorming (ELT L 143, 29.05.2019, lk 1–792), täpsustatud elektroonilise aruandlusvorminguga.“ Juhime Teie tähelepanu asjaolule, et kuigi nimetatud säte võib olla juriidiliselt korrektselt sõnastatud, siis ei saa tavalugeja ning ettevõtja käesoleva sätte sisust tegelikult aru. Õiguskeel ning seadused peavad olema selged, lihtsad ja	Mittearvestatud	Nõustume märkuse üldise mõttega, kuid liikmesriikidel on kohustus direktiivis sätestatud regulatsioon üle võtta ning siinkohal on see üle võetud lühidamal ja selgeimal võimalikul moel.

	<p>üheselt mõistetavad ning ei tohi tekkida olukorda, kus isik või ettevõtja, kellele on seadusega pandud kohustus, ei saa oma kohustusest aru, kuna see on liiga keeruliselt ja arusaamatult sõnastatud.</p>		
11	<p>Eelnõu seletuskirja punktis 5, mis kirjeldab eelnõu vastavust Euroopa Liidu õigusele, on kirjas keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemi (EMAS) keskkonnamäärusega seotud põhjendused ja seisukohad. EMAS määruse eesmärk on organisatsiooni tegevusest tuleneva keskkonnamõju kontrollimine, vähendamine ja ennetamine. EMAS tõendaja hindab organisatsiooni keskkonnajuhtimissüsteemi ja keskkonnamääruse vastavust EMAS määruse nõuetele ja koostab selle kohta deklaratsiooni, mis on tunnistus selle kohta, et organisatsioonis on rakendatud ja toimib EMAS määruse nõuetele vastav keskkonnajuhtimissüsteem. Seletuskirja kohaselt võrdles Rahandusministeerium EMAS keskkonnamääruse nõudeid kestlikkusaruande nõuete vastu ning kestlikkusvandeaudiitorile esitatavaid nõudeid EMAS tõendajale esitavate nõuete vastu. Nimetatud võrdlusest nähtus, et Euroopa kestlikkusaruandluse standardite (edaspidi ESRS) keskkonna osa ja EMAS määruse ühiste aspektide ülesehitus on erinev, st ESRS kohane aruanne sisaldab vaid olulise mõju ja riskiga keskkonna teemasid, kuid EMAS määrus ei võimalda sellist prioriseerimist. ESRS-i kohaselt on kontrollitavad teemad oluliselt detailsemad kui EMAS määruse kohaselt. EMAS keskkonnajuhtimissüsteemi saab rakendada vaid ettevõtja käitise asukoha põhisel. Seevastu ESRS standard hõlmab ettevõtjat tervikuna ja laiemalt, sealhulgas koos tema väärtusahelaga.</p> <p>EMASi määruse rakendamise juhendi punktis 1.4 on toodud, et keskkonnajuhtimissüsteemi ülevaade hõlmab ka riskide ja võimaluste määramist. Organisatsioon selgitab välja ja dokumenteerib oma keskkonnamääruse, vastavuskohustuste ning muude probleemide ja nõuetega seotud riskid ja võimalused. Samuti</p>	Mittearvestatud	<p>Nõustume, et iga keskkonnajuhtimissüsteemi rakendav ettevõtja on nii keskkonnahoidlikkuse aspektist kui ka kestlikkusaruande koostamisel paremas olukorras võrreldes ettevõtjaga, kes nimetatut ei rakenda. Siiski ei ole võimalik jätta tähelepanuta erinevate õigusaktide nõudeid, isegi kui need võivad olla samaväärsed.</p> <p>Oluline on eristada aruande koostamist ning sellele kontrolli tegemist. Aruande koostamisest lähtudes, võib aruannetes esitatav informatsioon olla erinev. EMAS aruandes on see detailsem, kuid praeguses olukorras ei ole need aruanded kindlasti võrreldavad, juba ainuüksi ulatuse osas (EMAS aruanded võivad olla vaid ühe üksuse/tehase osas, kestlikkusaruanne aga kogu ettevõtte või konsolideerimisgrupi ulatuses). ESRS standardid näevad ette, et kui EMAS aruanne vastab samadele kriteeriumitele informatsiooni osas, mis on nõutud kestlikkusaruandes, siis saab sellele viidata ehk ei pea koostama kaht aruannet. Kestlikkusaruande audiitorkontrolli raamistik (audiitortegevuse seaduse nõuded, kutsestandardid, järelvalve jm) ei ole samaväärne EMAS raamistikuga (määrus, standard, järelvalve) ning töövõttu läbiviiv kestlikkusvandeaudiitor ei saa</p>

	<p>peab organisatsioon arvestama olulise keskkonnamõju kindlakstegemisel ja sellega tegelemisel mitte üksnes enda tegevuse, vaid kogu väärtusahelaga. EMASi määruse kohase keskkonnajuhtimissüsteemi keskkonnaülevaates saab ettevõtte välja tuua, millist olulisuse hindamise metoodikat ta kasutas ning kuidas on valitud olulised aspektid. Kui ettevõtte on kestlikkusaruandluse kohuslane, siis saab ta seda oma keskkonnaülevaates arvesse võtta. Seega EMASi keskkonnajuhtimissüsteem on põhjalikum ning katab keskkonnaküsimustes rohkem, kui kestlikkusaruandluses välja tuuakse.</p> <p>Oleme seisukohal, et juhul kui EMASi aruande andmed vastavad ESRS andmepunktis 120 toodud nõuetele, oleksid need andmed automaatselt aktsepteeritud, kuna need on EMASi tõendaja kinnitanud. Ettevõtete jaoks on samade andmete mitmekordne tõendamine ebavajalik kulu ning koormav. Seega need andmed, mis täna kattuvad kestlikkusaruandega, peaksid olema automaatselt loetud vastavaks ning kestlikkusvandeaudiitor tõendab neid andmeid, mida EMASi määruse kohane keskkonnaaruanne ei kata. EMAS ei kata küll kogu kestlikkuse osa keskkonnaaruandes, aga ettevõtete jaoks on juba selle kattuva osa arvestamine oluline leevendus. Kaubanduskoda on seisukohal, et riik peaks tegema omalt poolt tegema kõik, et ettevõtete halduskoormus oleks võimalikult väike ning leiame, et kui on olemas ettevõtjate koormust ning kulusid vähendavad lahendused, siis neid tuleks ka rakendada.</p>		<p>jätta teatud osa aruandest kontrollimata, kuna ta vastutab kogu aruande eest. Vandeaudiitoril on õigus kaasata enda töövõttu või tugineda enda töös väliste ekspertide poolt tehtud tööle, kuid kas ja millises ulatuses vandeaudiitor seda teeb, on tema enda otsustada arvestades kutsestandardis märgitud. On võimalik, et nende alla kümne ettevõtte EMAS tõendajad (kaks inimest Eestis) taotleavad kestlikkusvandeaudiitori kutset ning saavad läbi viia mõlemat töövõttu. Lisaks oleme Kliimaministeeriumile teinud ettepaneku vandeaudiitorite ja EMAS tõendajate koostööks vajalike kontaktide loomise jm osas.</p>
Audiitorkogu			
12	<p>Eelnõu seletuskirja § 4 selgituses olete märkinud, et isik, kellel on nii finants- kui ka kestlikkusvandeaudiitori kutsetase, saab läbi viia kestlikkusaruande audiitorkontrolli (auditit või ülevaatus) nii avalikus sektoris kui ka erasektoris. Kui tal avaliku sektori kutsetaset ei ole, siis on tal õigus teostada vaid erasektori äriühingu audiitorkontrolli. Eelnõu § 4, 24 lg 13, 65 lg 2 ja 3 ning § 81 lg 2 ja 3 nimetatut ka</p>	Arvestatud	<p>Eelnõusse on lisatud AudS § 32 lõike 10 muutmiskäsk.</p>

	<p>väljendavad. Vandeaudiitorina käsitletakse ju nii finantsvandeaudiitorit kui ka kestlikkusvandeaudiitorit. Seega ka kestlikkusvandeaudiitor, kes osutab audiitorteenust avalikule sektorile, peab omama avaliku sektori kutsetaset. Samas eelnõu seletuskirjas on märgitud, et AudS 32 lg-s 10 tehakse täpsustus, mille kohaselt toob vaid finantsvandeaudiitori kutse äravõtmise endaga kaasa selle olemasolul ka avaliku sektori finantsvandeaudiitori kutsetaseme äravõtmise. Muudatusettepanekut § 32 lg 10 muutmiseks eelnõus aga ei sisaldu. Eelnõu kooskõlastustabelis aga olete märkinud, et avaliku sektori üksusele teenust osutavale kestlikkusvandeaudiitorile ei ole ette nähtud täiendavaid nõudeid – p. 60, 61. Seaduse muutmiskäske lugedes näeme, et olete Audiitorkogu ettepanekuid eelnõus arvestanud, kuid kooskõlastusringi tagasiside tabelis on märgitud, et neid ettepanekuid ei ole arvestatud. Ebaselguse vältimiseks soovitame seletuskirjas ja kooskõlastustabelis märgitu viia kooskõlla eelnõuga, saavutamaks selguse, et kestlikkusvandeaudiitor, kes osutab audiitorteenust avalikule sektorile, peab omama avaliku sektori kutsetaset.</p>		
13	<p>Eelnõu § 171 lg-t 3 on meie ettepaneku alusel täiendatud. Kooskõlastustabeli p-s 59 märkisime, et seaduse regulatsioonis peab olema selge, et peale seaduse jõustumist 08.03.2010 võisid edaspidi tegutseda FIE-dena vaid need vandeaudiitorid, kes olid vandeaudiitorid seaduse jõustumisel, s.o. 08.03.2010. Koostaja tahe oli rakendussättes määratleda, et FIE tegevusluba antakse vaid § 171 lg-s 1 nimetatud vandeaudiitoritele, kellel oli vandeaudiitori kutse enne seaduse jõustumist, kes olid kantud vandeaudiitorite nimekirja ja kes sooritanud VKS testi. Nimetatud tingimuste olemasolul ja täitmisel pidid vandeaudiitorid seaduse jõustumisel vandeaudiitori kutse saanutena kantama audiitortegevuse registrisse. Seega FIEde tegevusloa pidid saama ja väljakujunenud praktika kohaselt said ka vaid 08.03.2010 jõustunud AudSi alusel audiitortegevuse registrisse kantud vandeaudiitorid. Meie</p>	Arvestatud	<p>Eelnõus on muudetud AudS § 171 lõiget 3 ning eelnõud on täiendatud AudS § 65 lõike 1 muutmiskäsuga.</p>

	<p>ettepanekut arvestati, kuid lisame, et eelnõus nimetatud täiendus „lähtudes käesoleva seaduse 5. peatükis audiitorühingule tegevusloa saamiseks kehtestatud nõuetest“ tuleb lisada õigusnormi kolmanda lause, mitte teise lause lõppu. Praegu on koostaja teinud ettepaneku lisada täiendus teise lause lõppu. Ilmselt on tegemist eksitusega. Nimetatu väljendub ka eelnõu § 55 lg 14 sõnastuses, mille kohaselt raamatupidamise aastaaruande ja kestlikkusaruande audiitorkontrolli teostamiseks võib kliendilepingu sõlmida erinevate audiitorühingutega. Samas on koostaja kooskõlastustabeli p-s 53 märkinud, et „füüsilisest isikust ettevõtja on nii äriseadustiku kui ka AudSi mõttes ettevõtja ning ta võib olla nii finants- kui ka kestlikkusvandeaudiitor. Füüsilisest isikust ettevõtja töövõttudest kestlikkusaruande audiitorkontrolli välistamine ei ole põhjendatud.“ Soovitame kooskõlastustabelis märgitu viia kooskõlla § 171 lg 3 uue sõnastusega. Kuivõrd kestlikkusvandeaudiitorid saavad audiitorteenust osutada vaid audiitorühingu tegevusloa alusel, vajab muutmist ka § 65 lg 1 sõnastus. Peab olema selge, et füüsilise isiku vormis võib tegutseda vaid finantsvandeaudiitor (kel oli kutse enne 08.03.2010). Sellest tulenevalt teeme ettepaneku § 65 lg 1 sõnastada järgmiselt: „Füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsev finantsvandeaudiitor või seaduse alusel audiitorühingut esindav vandeaudiitor allkirjastab kliendilepingu audiitorteenuse osutaja poolt ning vandeaudiitori ja seonduva audiitorteenuse muu aruande enda või esindatava nimel isiklikult.“.</p>		
14	<p>Tegime ettepaneku § 55 lg 2 p 4 muutmiseks. Märkisime, et nimetatud säte peaks kehtima vaid Eestis asuva emaettevõtjaga kliendilepingu sõlmimisel, kus on oluline sisendi saamine audiitorkontrolli kohustusega konsolideeritava üksuse vandeaudiitorilt. Emaettevõtja audiitorile on oluline sisendi saamine konsolideeritava üksuse vandeaudiitorilt, mitte emaettevõtja enda konsolideerijalt. Seetõttu tuleb kliendilepingu kohustuslikest tingimustest eemaldada kokkulepe emaettevõtte konsolideerija kohta ja</p>	Mittearvestatud	<p>Sätte eesmärk on sätestada lepingus konsolideerimisgrupi aruande puhul asjaolu, et lepingu audiitorettevõtjast pool on konsolideerimisgrupi audiitor. Sätte puhul ei ole eesmärgiks ettevõtte kogu grupi audiitorkontrollijate väljatoomine. Seletuskirja on täiendatud selgitava näitega.</p>

	õigusnormi sõnastamisel arvesse võtta, et lepitakse kokku (eesmärk on vajaliku info saamine) vaid audiitorkontrolli kohustusega konsolideeritava üksuse olemasolul konsolideeritava üksuse vandeaudiitori aruande allkirjastajas. Seega tuleb eemaldada õigusnormist lause osa enne teksti „audiitorkontrolli kohustusega konsolideeritava üksuse olemasolul konsolideeritava üksuse vandeaudiitori aruande allkirjastajas.“		
15	Eelnõu § 185 ³ lg-s 7 nimetatud tähtaeg Audiitorkogu korraldatava kestlikkusaruande ja selle audiitorkontrolli koolituse läbiviimiseks on ebamõistlikult lühike, seades tähtajaks 31.12.2025. Koolituse läbimise tähtaja määramisel tuleb arvesse võtta kohustatud isikute ringi, kes peavad kestlikkusaruande koostama ja erinevaid kohustuse tekkimise tähtaegu. Toetame koostaja põhimõtet määratleda seaduses maksimumtähtaeg, kuid tähtaeg tuleb siduda kohustuse rakendumisega, võimaldades mõistlikku üleminekuperioodi. Viimane etapp kestlikkusaruande koostamise kohustuse täitmisel on teatud kohustuslastel seoses nende 2028. aasta kohta koostatava majandusaasta aruande ning selle osaks oleva kestlikkusaruandega. Kõigil vandeaudiitoritel, kes soovivad kestlikkusaruande ja selle audiitorkontrolli koolituse läbida nimetatud tähtajaks, peab see võimalus olema. Meie ettepanek on määrata koolituse läbimise tähtajaks 31.12.2028, ehk koolitus peab olema läbitud enne 1.01.2029.	Arvestatud	Direktiiv 2022/2464 ei sätesta piirangut kestlikkusaruande ja selle audiitorkontrolli koolituse läbiviimise tähtajale. Arvestades Audiitorkogu hinnangut enda võimaluste osas kestlikkusaruande ja selle audiitorkontrolli koolituse läbiviimiseks on eelnõus muudetud AudS § 185 ³ lõikes 7 sätestatud tähtaega ning nimetatud koolituse läbiviimise uueks tähtajaks on märgitud 2029. aasta 1. jaanuar. Koolituse läbiviimise tähtaja pikendamine võimaldab ka finantsvandeaudiitoritel mõnevõrra kauem otsustada enda kutsetegevuse laiendamise soovi üle.
16	15.03.2024 saadetud ettepanekutes juhtisime tähelepanu, et kohustatud subjektide ring konsolideerimisgrupi puhul peab tulenevalt direktiivist 2013/34/EU piirduma äriühingutega, kuid see ei tule kehtiva seaduse sõnastusest välja. Näeme kooskõlastusringi tagasiside tabelist, et seaduse koostaja ei saanud meie ettepaneku sisust aru ega ole meie ettepanekut arvesse võtnud ja seega jääb probleem alles. Veelgi enam, RPSi muutmise eelnõu kohaselt on muutumas keskmise suurusega ettevõtja ja suurettevõtja definitsioonid, mis suurendavad	Arvestatud	Eelnõusse on lisatud AudS § 95 lõike 2 saatelause muutmiskäsk.

<p>probleemi veelgi. AudS § 95 lg-s 2 sätestatud info avaldamise kohustus rakendub kohustusliku raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrolli korral, mitte kestlikkusaruande audiitorkontrolli puhul. Täiendavad kontrollinõuded tegevusaruande osas on AudSi üle tulnud juba varasemalt direktiivist 2013/34/EU raamatupidamise aastaaruande kontrolliga seoses. Tegevusaruanne ei ole sama, mis kestlikkusaruanne. Ulatuses, mis jääb kestlikkusaruandest välja, jäävad tegevusaruannet kontrollima finantsvandeaudiitorid. Nimetatust tulenevalt ei ole koostaja seisukoht kooskõlastustabeli p-s 66 asjakohane. Toome selgituseks järgneva näite: Tallinna linn võib olla RPS § 3 punkti 20 kohaselt suur konsolideerimisgrupp, sest ei kehtiv ega täpsustunud konsolideerimisgrupi definitsioon ei kitsenda erinevate suurustega konsolideerimisgruppe vaid äriühingu puhul kehtivateks (erinevalt suurest ja keskmise suurusega ettevõtjast, kes RPS kehtiva definitsiooni kohaselt on äriühingud). Lugeses kehtivas sõnastuses AudS § 95 lg-t 2 tõusetub seega õigustatud küsimus, kas Tallinna linna konsolideeritud aruande puhul kehtivad need täiendavad nõuded. Kehtiv sõnastus on: „Audiitorettevõtja on kohustatud avaliku huvi üksuse ning raamatupidamise seaduse tähenduses keskmise suurusega ettevõtja, suurettevõtja, keskmise suurusega konsolideerimisgrupi ja suure konsolideerimisgrupi auditi tegemisel /.../.“ Kui peale AudS § 95 lg-s 2 täiendavate kohustuste kehtima hakkamist nimetatud küsimus tõusetus, analüüsisime seda koos seaduse eelnõu koostajaga ja saime juhise, et kuna direktiiv 2013/34/EU käsitleb vaid äriühinguid, mitte aga näiteks kohalikke omavalitsusi või sihtasutusi, ei olnud eesmärk Eesti õigusruumis kontrollitavate ringi laiendada ja seega tuleb nõuet lugeda selliselt, et ka konsolideerimisgruppide puhul kehtib nõue vaid äriühingutele. Arvestades asjaolu, et RPS muutmise eelnõu näeb ette, et laiendatakse ka keskmise suurusega ettevõtja ja suurettevõtja definitsioone nii, et need ei ole enam piiratud</p>		
---	--	--

	<p>äriühingutega, suureneb probleem veelgi. Seega kui jätta AudS § 95 lg 2 sõnastus täpsustamata, laieneb täiendav halduskoormus veelgi ainuüksi RPS definitsioonide tehnilise muudatuse tõttu. Sõnastuse ettepaneku lisasime oma 15.03.2024 saadetud kommentaaridele. Palume arvesse võtta meie eelnevalt esitatud ettepanekut AudS § 95 lg 2 sõnastamiseks, täpsustades, et info avaldamise nõuded kehtivad nii keskmise suurusega ettevõtja, suurettevõtja kui ka vastavate konsolideerimisgruppide puhul vaid äriühingute suhtes.</p>		
17	<p>Eelnõu § 56 lg-s 2² sätestatud kohustuse maht suurendab ebamõistlikult audiitorite halduskoormust. Direktiivi 2006/43/EÜ nõute kohaselt rakendab kohustus vaid nende kolmandate riikide puhul, kus puudub direktiivi artiklis 47 osutatud töökorraldus. Koostaja on laiendanud audiitorettevõtjate kohustuse ulatust, määratledes selle nõude kõigi kolmandate riikide suhtes. Teeme ettepaneku lähtuda normi sõnastamisel Audiitorkogu 15.03.2024 esitatud ettepanekust (AudS § 56 lg 23 eelmise eelnõu versioonis): „Konsolideerimisgrupi audiitorettevõtja rakendab meetmeid, et tagada pädevale asutusele juurdepääs kolmanda riigi, kus puudub direktiivi 2006/43/EÜ koos muudatustega artiklis 47 osutatud töökorraldus, konsolideeritava üksuse aruande audiitorkontrolli asjassepuutuvatele täiendavatele dokumentidele /.../“.</p>	Mittearvestatud	<p>Sätte sõnastusest nähtuvalt kohaldub meetmete rakendamise kohustus vaid vajaduse ilmnemisel (sisuline vajadus saab ilmneda peamiselt vaid töökorralduse puudumisel). On ootuspärane, et vajaduse ilmnemisel tuleb sellele reageerida ja seeläbi suureneb halduskoormus.</p>
AS SEB Pank			
18	<p>Palume viia raamatupidamise seaduse § 24 lg 4 täielikku kooskõlla CSRD-ga ja sõnastada järgmiselt (muudetav osa vastavalt läbijoonituna ja allakriipsutatuna):</p> <p>(4) Kestlikkusaruande koostamise kohustusest on vabastatud raamatupidamiskohustuslane, kes kuulub konsolideerimisgruppi, mille konsolideeriv üksus koostab ja avalikustab konsolideerimisgrupi auditeeritud kestlikkusaruande vastavalt Euroopa 3 kestlikkusaruandluse standardile, Euroopa VKE kestlikkusaruandluse standardile või üldtunnustatud kestlikkusaruandluse standarditele. Kestlikkusaruande koostamise</p>	Arvestatud	<p>Eelnõus on muudetud RPS § 24 lõiget 4.</p>

	kohustusest vabastamist ei kohaldata suurettevõtjale, kes on audiitortegevuse seaduse § 13 lõike 1 punktis 1 nimetatud avaliku huvi üksus.		
--	--	--	--

I KOOSKÕLASTUSRINGI TAGASISIDE

Justiitsministeerium	Märkused nr 1–8
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Märkused nr 90–11
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	Märkused nr 12–13
Kliimaministeerium	Märkused nr 14–15
Raamatupidamise Toimkond	Märkused nr 16–23
Eesti Raamatupidajate Kogu	Märkused nr 24–32
Vabäühenduste Liit	Märkus nr 33
Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus	Märkus nr 34
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda	Märkused nr 35–37
Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioon	Märkus nr 38
Audiitorkogu	Märkused nr 39–75
PriceWaterhouseCoopers AS	Märkused nr 76–84
Finantsinspektsioon	Märkused nr 85–98
AS SEB Pank	Märkus nr 99
Rail Baltic Estonia OÜ	Märkus nr 100
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	Märkused nr 101–104
MTÜ FinanceEstonia	Märkused nr 105–109

Nr	Märkused	Arvestatud/ mittearvestatud/ selgitatud	RAM märkused
Justiitsministeerium			
1	Eelnõu § 1 p 3 (RPS § 3 p 14-17) – eelnõuga muudetakse eri suurusega ettevõtjate kategooriate lävendid (mikro-, väike, keskmine ja suurettevõtja). Muu hulgas tõstetakse oluliselt mikroettevõtjaks liigitamise piirmäärasid ning laiendatakse suurskategoriate määratlust kõigile raamatupidamiskohustuslastele sõltumata nende juriidilisest vormist. Selle muudatuse tulemusel laieneb oluliselt mikroettevõtjate kategooriasse kuuluvate juriidiliste isikute ring. Seletuskirjas RPS § 3 p 14-17 kohta esitatud selgituste kohaselt võimaldab kõnealune muudatus kohaldada raamatupidamise seaduse (RPS) § 15 lõikes 21 sätestatud lühendatud aastaaruande esitamise	Arvestatud	Seletuskirja on täiendatud. Eelnõu kohaselt koostavad nii mikro- kui väikeettevõtjad lühendatud majandusaasta aruande (RPS § 15 lõige 2 ¹), neile mõlemale kohalduvad samad bilansi- ja kasumiaruandevormid. Erinevalt väikeettevõtjatest puudub mikroettevõtjatel kohustus tegevusaruande koostamiseks, samuti kehtivad mikroettevõtjatele väikeettevõtjatest madalamad

	<p>võimalust, samuti teisi mikro- ning väikeettevõtjatele ettenähtud soodustusi edaspidi ka mittetulundusühingutele, korteriühistutele ja teistele juriidilistele isikutele.</p> <p>Samas tunnistatakse eelnõuga kehtetuks RPS § 18 lg 3¹ ja § 21 lg 8, mis sätestavad mikroettevõtja raamatupidamise aastaaruande erisused. Seletuskirjas põhjendatakse seda asjaoluga, et ettevõtja suuruskategooriate kaasajastamise järgselt kaob vajadus kehtestatud erisuse järele.</p> <p>RPS § 21 lõikes 4 olev viide § 24 lõikele 5 asendatakse viitega § 24 lõikele 10. Eelnõu kohase RPS § 24 lg 10 räägib tegevusaruandest, kuid kehtiva RPS § 14 lg 11 järgi ei pea mikroettevõtja tegevusaruannet esitama. Jääb ebaselgeks, kas mikroettevõtja peab RPS § 24 lg 10 nimetatud teavet esitama või mitte ning kui peab esitama, siis millises aruandes ta seda tegema peab.</p> <p>Palume seletuskirjas selgitada, millise sisuga raamatupidamise aastaaruannet peavad mikroettevõtjad edaspidi esitama, mille poolest see erineb väikeettevõtja lühendatud aruandest ja täna kehtivast mikroettevõtja lühendatud aruandest. Samuti palume täiendada seletuskirja mõjude osa selgitusega, kas ja kuivõrd mõjutab raamatupidamise aastaaruande regulatsiooni muudatus tänaseid mikroettevõtjaid, sh kas aruandlus muutub nende jaoks keerukamaks ja kui paljusid ettevõtjaid see puudutab.</p>		<p>nõuded raamatupidamise aastaaruande lisades esitatava info osas. Viimasesse lisandub (vastavalt Raamatupidajate Kogu märkusele nr 31) siiski info ettevõtte töötajate arvu kohta, kuna erinevalt varasemast võib eelnõu kohaselt mikroettevõtjaks klassifitseeruda ka rohkem kui üks (kuni kümme) töötajaga ettevõtja. Muus osas säilivad mikroettevõtjale nõuded lisades avalikustatava info kohta muutmata kujul.</p> <p>Oma osade ja aktsiatega tehtud tehingute osas (senine RPS § 24 lg 5, eelnõus RPS § 24 lg 11) säilib mikroettevõtjale kehtiv regulatsioon, st tegevusaruannet ei ole vaja esitada, kuid see info tuleb avalikustada raamatupidamise aastaaruande lisades.</p>
2	<p>Eelnõu § 1 p 10 (RPS § 25 lg 4) – eelnõuga nähakse ette, et majandusaasta aruannet saab esitada ilma e-allkirjata, kui aruanne on koostatud, kinnitatud ja esitatud e-äriregistri kaudu ning aruande kinnitaja ja esitaja on turvalisel viisil tuvastatud. Muudatus peaks eelnõu järgi jõustuma ülejäänud seadusega samal ajal ehk 2024. a 6. juulil. Märgive, et aruandekohustuslastel, kelle majandusaasta lõppes 2023. a lõpu seisuga, on kohustus esitada majandusaasta aruanne 30. juuniks 2024. a. Selleks, et tehniliste muudatuste sisseviimine aruandluskeskkonnas ei kattuks aruannete esitamise tippajaga, palume sättele hilisemat jõustumisaega, s.o 31. oktoober 2024. a.</p>	Arvestatud	<p>Eelnõus on RPS § 62 lõikesse 22 lisatud rakendussäte.</p>
3	<p>Eelnõu § 2 p 3 (AudS § 3) - muudatuste kohaselt tegutsevad finantsvandeaudiitorite kõrval edaspidi kestlikkusvandeaudiitorid. Äriseadustikus ja tulundusühistuseadusest tulenevalt kantakse audiitorite andmed äriregistrisse. Palume täpsustada, kas edaspidi</p>	Selgitatud	<p>Eelnõu kohaselt tuleb edaspidi äriregistrisse kanda eraldi finantsvandeaudiitor ja kestlikkusvandeaudiitor. Momendil saab</p>

	<p>tuleb äriregistrisse kanda eraldi finantsvandeaudiitor ja kestlikkusvandeaudiitor, st kas äriregistris peavad olema eristuvad sissekanded tulenevalt vandeaudiitori rollist.</p>		<p>allkirjaõigusega audiitor juurdepääsu ettevõtte majandusaasta aruandele kui ettevõtja vastava vandeaudiitori määrab (andmed seotakse läbi audiitortegevuse registri). Kui ettevõtte koostab majandusaasta aruande raames nii kestlikkusaruannet kui raamatupidamise aastaaruannet, siis vastavale aruandele peab olema muutmisõigusega juurdepääs vaid aruande kontrolliõigusega vandeaudiitoril. Aruande teistele osadele on vajalik vaid lugemisõigus. Kui vandeaudiitoril on mõlemad kutsed, st ta on nii finantsvandeaudiitor kui ka kestlikkusvandeaudiitor, ja ettevõtja määrab sama isiku aruande mõlema osa audiitoriks, siis on tal muutmisõigus kogu aruande ulatuses. Tagamaks kestlikkusaruande koostamine ja kontrollikohustuse täitmine, tuleb äriregistrit täiendada tehniliste kontrollifunktsioonidega (samaväärsed kontrollifunktsioonidega, mis on majandusaasta aruande esitamisel).</p>
4	<p>Eelnõu § 2 p 43-53 (AudS § 91 ja 92) – viidatud sätetega muudetakse piirmäärasid raamatupidamise aastaaruande kohustusliku auditi ja ülevaatuse läbimiseks. Uued piirmäärad jõustuvad eelnõu järgi 2024. a 6. juulil. Samas ei nähtu eelnõust, millise aruandeperioodi suhtes muudatust rakendatakse, sh kas nõudest tekib tagasiulatuv mõju. Palume eelnõusse lisada rakendussäte, mis täpsustab auditeerimise uute piirmäärade kohaldamise aega.</p>	Arvestatud	<p>Lisatud rakendussäte AudS § 185³ lõikesse 1.</p>

5	<p>Eelnõu § 2 p 52 (AudS § 92 lg 2¹) – eelnõuga kavandatakse muuta sihtasutuste auditeerimise nõudeid, muu hulgas tõstetakse piirmäära 15 000 eurolt 1 miljonile eurole. Palume seletuskirjas lähemalt selgitada, millistel kaalutlustel soovitakse piirmäära tõsta niivõrd märkimisväärse muutuse kaudu. Oleme teadlikud probleemidest seoses audiitorteenuse kättesaadavusega, samuti sellest, et kehtivad piirmäärad on tõepoolest n-ö ajale jalgu jäänud, ent seletuskirjas tuleks siiski avada piirmäära sellisel määral tõstmise tagamaid. Auditeerimise kohustuse eesmärk on tagada aruannete suurem usaldusväärsus ning seetõttu palume selgitada, miks just väljapakutud piirmäär on parim lahendus.</p>	Selgitatud	Seletuskirja on täiendatud.
6	<p>Seletuskirja 6.3 osas on kirjeldatud e-äriregistri arendusvajadusi. Märkime, et tegemist on Registrite ja Infosüsteemide Keskuse poolt antud esialgse hinnanguga, mis lähtub vajadusest tagada ettevõtjale kogu kestlikkusaruande koostamise ja esitamise funktsionaalsus äriregistri infosüsteemis. Justiitsministeerium on seisukohal, et minimaalsel tasemel eelnõus sätestatud nõuete täitmiseks on võimalik eelnõu esialgu rakendada riigieelarvele täiendavaid kulusid tekitamata. Minimaalsel tasemel eelnõu täitmiseks on vaja arendada äriregistri infosüsteemi olemasolevate ressurssidega ulatuses, mis tagab võimekuse võtta vastu ettevõtja poolt eelnõuga sätestatud vormingus ja väljaspool infosüsteemi koostatud aruanne ning see ei vaja täiendavat rahastust. Kui nähakse ette, et järgmisteks etappideks tuleb arendada äriregistri täiendav funktsionaalsus, mis on kirjeldatud eelnõu seletuskirjas Registrite ja Infosüsteemide Keskuse poolt ning hõlmab muu hulgas ettevõtjale kestlikkusaruande koostamise võimalikuks tegemist e-äriregistri aruandluskeskkonnas, vajab see täiendavat rahastust, mille täpne suurusjärk oleneb lahenduse keerukusest ning ettevõtja vajadusest.</p>	Arvestatud	Seletuskirja on korrigeeritud.
7	<p>Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.</p>	Arvestatud	
8	<p>Vastavalt Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiitsministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja</p>	Arvestatud	

	vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.		
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium			
9	<p><i>Eelnõu § 2 p 71:</i></p> <p>Eelnõu kohaselt tuleb esimene kestlikkusaruanne esitada 2025. aastal 2024. aasta kohta. Samas audiitorite koolitusnõue tuleb täita 2026. aastaks. Sellest järeldeb, et võib tekkida teatud ajavahemik, mil auditeerimisvõimekus ei pruugi olla tagatud. Palume seda osa seletuskirjas täiendavalt selgitada – kas vastav vahemik on jäetud teadlikult ja miks – või teha eelnõus asjakohased parandused</p>	Selgitatud	<p>Audiitorkogu planeerib kestlikkusaruande koostamise ja kontrolli koolitust 2024. aasta augustis – septembris ning kaalub sama koolituse vajadust ka aasta hiljem. 2026. aasta 1. jaanuariks peavad kutse saanud vandeaudiitorid ja kutset taotlevad isikud tegema esialgse otsuse selle kohta, kas nad soovivad lisaks finantsvandeaudiitori kutsele taotleda ka kestlikkusvandeaudiitori kutset ja läbivad selleks kohustusliku koolituse. Planeeritava koolituse järgselt selgub, milline osa Eesti 340-st vandeaudiitorist soovib mõlemat kutset omada.</p> <p>2024. aasta kohta esitavad majandusaasta aruande osana kestlikkusaruande kaheksa Eesti ettevõtet, kes kõik on suurettevõtted, börsiettevõtted, kellel on üle 500 töötaja ning kellele audiitorkontrolli teenust pakuvad suured audiitorettevõtjad – PwC, KPMG, Ernst ja Young.</p> <p>Hetkeseisuga on nimetatud audiitorettevõtjate personalist 21 inimest koolitatud ESG aruandluse ning selle kontrolli teemal, kusjuures intensiivsemad koolitused on toimunud viimase kaheksa kuu jooksul, kuigi kestlikkuse teemadega on tegeletud oluliselt kauem. Kuna ESG</p>

			<p>aruandluse kontroll hõlmab ka tavapäraste seni kehtinud kontrollipraktikate ja -standardite rakendamist, täiendavad seda ka tavapärased audititeemalised koolitused. Lähima poole aasta jooksul on plaanis üldnimetatud audiitorettevõtjates koolitada lisaks vähemalt sama arv inimesi. Koolitusmahud on võrdväärsed vandeaudiitori täienduskoolituse mahtudega, mida nad tavapäraselt peavad kolme aasta jooksul täitma. Lisaks koolitustele saavad nimetatud kolm audiitorettevõtjat igakülgselt tuge rahvusvahelistelt võrgustikelt koolituste, meetodika ja ESG aruannete audiitorkontrollide planeerimise, teostamise ning raporteerimise osas. Vajadusel on Eesti audiitorettevõtjal võimalus kaasata oma projektidesse ka eksperte välismaalt. Audiitorkogult saadud teabe informatsiooni kohaselt eelistatakse siiski levinumate teemade (nt E1 Kliimamuutuste standard) osas siiski palgata ja koolitada kohalikke spetsialiste.</p> <p>2025. aastal kui aruande koostamise ja kontrolli kohustus laieneb suurettevõtjatele, kelle raamatupidamise aastaaruandeid on siiani kontrollinud ka teised audiitorettevõtjad kui eelpool mainitud, siis ka nende puhul</p>
--	--	--	--

			<p>on vajalik ettevõtte sisene koolitustegevus ning iseseisev õpe. Seda toetab ka täiendava täiendusõppekohustuse kohaldamine vandeaudiitorile, kes omab nii finants- kui kestlikkusvandeaudiitori kutset.</p>
10	<p>Palume täiendada ka mõjude analüüsi, tuues täpsemalt välja, kui suur on nende ettevõtete osakaal Eesti majanduses, kellele uus aruandluskohustus kehtima hakkab. Kui suure osa kogu Eesti majanduskäibest moodustab nende ettevõtjate majanduskäive? Kui suurele osale Eestis töötavatest inimestest annavad need ettevõtted tööd? Kui suur osa kõigi ettevõtjate varadest kuulub ettevõtetele, kellele hakkab uus aruandluskohustus kehtima</p>	Arvestatud	<p>Eelnõu seletuskirja punkti 6 alapunktides 6.2.1 ja 6.1 on märgitud, et 2022. aasta oktoobri seisuga oli Eestis majandusaasta aruande esitanud ettevõtjaid kokku ligikaudu 256 000, kellest ligikaudu 300 ettevõtjale (ehk 0,12 protsendile ettevõtjate koguarvust) hakkab eelnõu kohaselt kohalduma kestlikkusaruande koostamise ja esitamise kohustus. Võttes arvesse konsolideeritud kestlikkusaruande esitamise erandi kasutajate arvu, kuulub kestlikkusaruande koostajate ja esitajate sihtrühma vaid ligikaudu 200 ettevõtjat (ehk 0.08 protsenti Eestis registreeritud ettevõtjate koguarvust).</p> <p>Eelnõu seletuskirja punkti 6.2.1 on täpsustatud. Sihtrühma kuuluvatel ettevõtjatel ja konsolideerimisgruppidel on suur mõju eesti majandusele. Eelnõus sätestatud suurettevõtja kriteeriumide kohaselt moodustavad ainuüksi suurettevõtjad 38 protsenti kõigi Eesti ettevõtjate müügitulust ning 41 protsenti nende varadest. Suured konsolideerimisgrupid</p>

			suurendavad nimetatud protsente, kuid täpset majanduslikku mõju raamatupidamise aastaaruande statistika põhjal ei ole võimalik hinnata.
11	Mõjude osas vajab eraldi väljatoomist ka see, kuidas kestlikkusaruande koostamine mõjutab ettevõtteid kogu väärtusahela lõikes, sest lisaks kohaldamisalasse jäävatele ettevõtetele, s.o suurettevõtetele ja börsil noteeritud väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele (VKE) avaldub mõju ka neile VKE-dele, kes on aruandluskohustuslaste väärtusahelas ning kellelt aruandluskohustuslased ilmselt erinevaid andmeid ja mõjude hindamisi nõudma hakkavad.	Arvestatud	Seletuskirja punkti 6.2.1 on täiendatud. tegevusvaldkonna keerukus, tema tarneahela ja riskide ulatus jt).
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium			
12	Täiendada eelnõu seletuskirja V osa „Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele” selgitusega, et Eesti ei kehtesta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2022/2464 (CSRD – ingl Corporate Sustainability Reporting Directive), millega sätestatakse nõuded seoses äriühingute kestlikkusaruandluse koostamise, avalikustamise ja audiitorkontrolliga, sätestatud täiendavaid riigisiseseid norme. Ja juhul, kui on vajalik kehtestada, siis tuleb seda sisuliselt põhjendada. Eesti Kaubandus-Tööstuskoda tõi oma 08.02.2023 nr 4/25 kirjas Riigikantseleile näitena just eelnimetatud direktiivi, mille kohaselt ettepaneku lõplik versioon direktiivi ülevõtmiseks ei olnud Eesti seisukohtadega kooskõlas. Eesti seisukohtades rõhutati, et kestlikkusaruandluse standardite nõuded peaksid olema proportsionaalsed ega tohiks tekitada ettevõtetele asjatut halduskoormust, kuid reaalsuses kaasneb selle direktiiviga ettevõtjatele märkimisväärselt suur halduskoormus.	Arvestatud	Seletuskirja on täiendatud. Eesmärgiks on hoida uutest nõuetest tingitud aruandluskoormuse kasv Eestis minimaalsena ja vältida direktiivi nõuete laiendamist.
13	Eelnõu seletuskirja VI osas „Seaduse mõjud” on esitatud mõjustatud ettevõtete rühmade kohta käivate, töötajate arvu jms alusel hulgaliselt arvandmeid, kuid analüüs ei kajasta otseselt mõjustatud suurettevõtete valdkondlikku tegevusala (näiteks toidutööstus) ega ka regionaalset tegevuspiirkonda (näiteks Ida-Virumaa). Teeme ettepaneku üle vaadata regionaalarenguga seotud mõjude väide, kuna seletuskirjas puuduvad andmed käsitletud sotsiaalsete ja majanduslike mõjude regionaalse jaotuse kohta.	Arvestatud	Seletuskirja punkti 6.2.1 on täiendatud valdkondliku tegevusala ja regionaalse tegevuspiirkonna osaga. Kestlikkusaruande koostamine ja selle kontrollimine ei mõjuta nimetatut otseselt. Tegemist on vaid kord aastas ettevõtja poolt tehtava konstateeringuga selle kohta,

			mis on toimunud ning mis on plaanis. Mõju tuleneb tegevustest, mida ettevõtja kas teeb või ei tee. Samas aruandluskohustus ei kohusta ettevõtjat ühtegi tegevust läbi viima peale aruande koostamise ja selle kontrollimise.
Kliimaministeerium			
14	<p><i>EMAS aruandes oleva teabe kasutamine CSRD aruandes</i></p> <p>Võttes arvesse kahe aruande ühisosa, Euroopa Komisjoni suunist vähendada (ComPact) topeltarundlust ning EMASi ettevõtete tagasisidet, teeme ettepaneku arvestada CSRD aruande keskkonnaosas EMAS määruse kohase kinnitatud keskkonnuaruandega. EMAS (Eco - Management and Audit Scheme) on Euroopa Liidu keskkonnajuhtimis- ja keskkonnuauditeerimissüsteem.</p> <p>Keskkonnajuhtimissüsteem on osa organisatsiooni juhtimissüsteemist. See kujutab endast organisatsiooni tegevusest tuleneva keskkonnamõju kontrollimist, vähendamist ja ennetamist ning seeläbi konkurentsivõime parandamist. EMAS aruandele viitamisel loetakse CSRD aruande keskkonnaosa, vähemalt piiratud auditeerimise perioodi jooksul, kas osaliselt või täielikult täidetuks.</p> <p>Põhjendus: EMASi keskkonnuaruanne sisaldab miinimumteavet ja aruandevorm on vaba, st ettevõtte, kes soovib oma EMAS aruandes olevat teavet täna kestlikkusaruandes kasutada, saab seda vajaliku teabega täiendada. Selleks, et EMAS aruannet saaks CSRD raames kasutada on vajalikud eeltingimused:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kogu ettevõttele on EMAS omistatud, mitte üksikutele tegevuskohtadele. 2. ettevõtte EMAS aruande andmed oleks masinloetavad (st KliMi jaoks aruande vormi loomist ja sidumist CSRD aruandega) 3. aruanne tuleb esitada samaaegselt majandusaastaaruandega. Sellisel juhul saab kasutada 	Mittearvestatud	<p>Ettevõtja, kes rakendab erinevaid keskkonnajuhtimise standardeid (nt EMAS määrust või ISO standardeid), on juba teinud asjakohaseid toiminguid keskkonnateemade juhtimisel ning nende koormus kestlikkusaruande keskkonna osa koostamisel saab seetõttu olema väiksem.</p> <p>EMAS on keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteem, mille eesmärgiks on edendada organisatsioonide keskkonnategevuse tulemuslikkuse pidevat täiustamist ja keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamist organisatsioonides (Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EÜ) nr 1221/2009). Ettevõtja avaldab keskkonnategevuse tulemuslikkuse kohta teabe avalikult kättesaadavas keskkonnuaruandes, mis on koostatud nimetatud määruse (EMAS määrus) lisas IV sätestatud nõuete kohaselt. EMAS aruandes tuleb avaldada kõik EMAS määrukses sätestatud</p>

<p>viidet EMAS aruandele ja poleks vaja täiendavalt ettevõttel täita keskkonnaosa.</p> <p>CSRD puhul on oluline kaheseolulisus. Vajalik on riskide, võimaluste ja mõjude olulisuse hindamine. Täna tehakse seda EMAS määruse kohases keskkonnajuhtimissüsteemis keskkonnaülevaates. Iga ettevõtte valib täna olulisuse hindamise meetodika ja toob selle välja keskkonnaülevaates, tõendaja kinnitab selle. Selleks, et tagada ühtlus CSRD-ga saavad EMAS ettevõtted lähtuda ka Rahandusministeeriumi soovitustest ja vahenditest olulisuse hindamisel.</p> <p>EMAS määruse kohane keskkonnajuhtimissüsteem arvestab kogu väärtusahelat ning tagab lisaks olemasolevate riskide, võimaluste ja mõjude olulisuse hindamisele ka nende järjepideva parendamise. Riigi tasandil tahame täna toetada ja soodustada neid ettevõtteid, kes täna juba vabatahtlikult on võtnud endale kohustuse keskkonnahoidvalt toimetada. Me ei tahaks, et ettevõtted peavad loobuma kohustuslike nõuete täitmise täiendava koormuse tõttu vabatahtlikust, aga samas terviklikust keskkonnatoime paremaks muutmise süsteemist. Peame oluliseks, et algatuse üle võtmine Eesti õigusesse toetab ka sisuliselt ja sidusalt ettevõtteid kliimaneutraalsuse suunal tegevuste planeerimisel ja sisustamisel.</p>	<p>keskkonnategevuse tulemuslikkuse põhinäitajad, v.a. juhul kui näitajad ei ole ettevõtja oluliste keskkonnaaspektide osas asjakohased. Viimasel juhul tuleb ettevõtjal lisada veenev selgitus selle kohta, miks on otsustatud jätta andmed esitamata. Vastupidiselt EMAS aruandele tuleb kestlikkusaruandes avaldada teave vaid nende kestlikkusaspektide kohta, mis on kahese olulisuse hindamise tulemusena osutunud oluliseks. Üksnes kliimamuutuste standardi (ESRS E1) osas tuleb selle mittekajastamisel põhjendada, miks kliimamuutused ei ole asjakohased (ülejäänud nelja standardi osas põhjendamiskohustus puudub). Kui ettevõtja ei hinda teemat oluliseks, siis saab ta jätta teemastandardi avalikustamise nõuded kestlikkusaruandes avaldamata. Sellest tuleneb ka nõutava informatsiooni erinevus, st lahknevus selles, mida peab ja mida ei pea erinevates aruannetes põhjendama.</p> <p>Kahese olulisuse hindamisel on kaks mõõdet:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõju olulisus ja 2) finantsolulisus. <p>Mõju olulisus ühtib EMAS-e määratlusega olulise keskkonnaaspekti kohta, milleks on keskkonnaaspekt, millel on või võib olla oluline mõju keskkonnale.</p>
---	---

			<p>Kestlikkusaruande jaoks tuleb lisaks kestlikkusaspekti mõju olulisusele hinnata kestlikkusaspekti finantsolulisust ehk riske ja võimalusi. Kestlikkusaspekt on finantsolulisuse vaates oluline, kui see lühi-, kesk- või pikas perspektiivis mõjutab ettevõtte finantsseisundit, finantstulemusi, rahavooge, juurdepääsu rahastamisele või kapitalikulu. Riskid ja võimalused võivad olla seotud ettevõtte (keskkonna)mõjuga, kuid võivad olla ka mõjust sõltumatud. Seega keskkonnaaspekti asjakohasuse hindamiseks on EMAS-el ja kestlikkusaruandel erinev lähtekoht. EMAS ei kata olulisi riske ja võimalusi, mis on mõjust sõltumatud.</p> <p>Lisaks keskkonnaaspektide mõjude, riskide ja võimaluste hindamisele tuleb kestlikkusaruande jaoks hinnata sotsiaal- ja valitsemisaspektide mõjusid, riske ja võimalusi. Piiratud ressursside tingimustes tuleb ettevõtjal teha valikuid, missuguste kestlikkusaspektidega tegeleda esmajärjekorras. Sellest tulenevalt on ilmne, et EMAS aruanne katab enam keskkonnaaspekte kui kestlikkusaruande keskkonnaosa. EMAS aruandest saab põhinäitajaid välja jätta üksnes siis, kui keskkonnaaspekt on põhjendatult asjakohatu.</p>
--	--	--	--

		<p>Kestlikkusaruandes seevastu seab ettevõtja lävendi, millest alates ta loeb kestlikkusaspekte oluliseks või mitteoluliseks.</p> <p>Seetõttu ei ole võimalik arvestada kestlikkusaruande keskkonnaosas EMAS määrase kohaselt kinnitatud keskkonnaaruandega eelnõu tasandil.</p> <p>Küll aga on ettevõtjal kestlikkusaruandluse standardite ESRS 1 punkt 119 -121 kohaselt võimalik viidata EMAS keskkonnaaruandele, kui on täidetud järgnevad nõuded:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) moodustab eraldi teabelemendi ja on asjaomases dokumendis selgelt määratletud kui asjakohase avalikustamisinõude või avalikustamisinõudega ette nähtud konkreetse andmepunkti käsitlemine; 2) avaldatakse varem või samal ajal kui tegevusaruanne; 3) on samas keeles kui kestlikkusaruanne; 4) peab andma vähemalt sama kindlustaseme kui kestlikkusaruanne ja 5) vastab samadele tehnilistele digitaliseerimisinõuetele nagu kestlikkusaruanne (xhtml). <p>Ettevõtja tagab, et viitena esitatud andmete koostamisel on lähtutud samadest alustest nagu ESRSide puhul, sh seoses konsolideerimise ulatuse ja väärtusahela teabe käsitlemisega.</p>
--	--	---

15	<p><i>Kestlikkusvandeaudiitor</i></p> <p>Toetame eraldi keskkonnavandeaudiitori kutse loomist. Samas näeme seal seost juba turul tegutsevate EMAS tõendajatega. Teeme ettepaneku EMAS tõendajatele lihtsustatud korras kestlikkusvandeaudiitori kutse omistamist. EMAS tõendajad ei pea vastavalt audiitoriseaduse §20 (eksamineeritava kohustused seoses kutseeksamiga) täiendavalt enne kutseeksamit praktiseerima vähemalt 3 aastat vandeaudiitori juhendamisel vaid piisab kutseeksami sooritamisest.</p> <p>Põhjendus: EMAS tõendaja on vastavalt määrusele (EÜ) nr 765/2008 määratletud vastavushindamisasutus või selliste asutuste ühendus või rühm, mis on akrediteeritud EL määruse nr 1221/2009 määruse kohaselt. EMAS määrus nr 1221/2009 artikkel 20 sätestab omakorda nõudmised tõendajale. Tõendaja peab oma pädevust akrediteermisasutusele tõendama, sh valdkondlikud sektoripõhised dokumendid, tegevusvaldkonna tehniliste aspektide tundmine ja arusaamine, tegevuse seisukohalt olulised keskkonnanormid, keskkonnamõju, -aspektid, saastuse vältimine ja leevendamine, toote ja teenuse keskkonnamõõde, tegevuse tulemuslikkuse parendamine jne. Leiame, et EMAS tõendajate pädevus on juba kontrollitud põhjalikult Eesti Akrediteerimisasutuse poolt ja praktiliselt tõendamiste käigus kinnistunud.</p>	Arvestatud	Eelnõud on täiendatud AudS § 20 lõigetes 3 ¹ ja 4 ¹ sisalduvate muutmiskäskudega.
Raamatupidamise Toimkond			
16	Erialases terminoloogias, sh Raamatupidamise Toimkonna juhendites, on termini 'bilansipäev' asemel kasutusel 'aruandekuupäev'. Võiks olla ühtne lähenemine.	Arvestatud	Eelnõud on täiendatud muutmiskäsuga RPS-is termini „bilansipäev“ asendamiseks terminiga „aruandekuupäev“ (vt ka kommentaari Raamatupidajate Kogu märkusele nr 26).
17	RPS § 18 lõigetes 3 ¹ -3 ⁴ sätestatud mikro- ja väikeettevõtjate majandusaasta aruannete mahu võiks ühtlustuda nii, et (a) mõlemal oleks lühendatud aruande kasutamise võimalus, (b) bilansi- ja kasumiaruande skeemid ja/või lisad tagaksid info vähemalt RPS lisas olevate skeemide mahus ja (c) mikrol oleks vähem vajalikke lisasid kui VKE-l. Soovitame kaaluda kahe variandi vahel: (a) kas lisada § 18 lg 3 ² ka	Arvestatud	Eelnõus on RPS § 18 lõikesse 3 ² lisatud viide mikroettevõtjale ning jäetud välja viide kasumiaruande numeratsioonile.

	<p>mikroettevõtjad või (b) eemaldada see lõige seadusest (sellisel juhul ei jää ka väikeettevõtjale esitamisel valikuvõimalust bilansi ja lisade vahel) ja lisada § 21 lg 3 ja 4 loetellu ka müügitulu jaotuse lisa. Juhul kui § 18 lg 3² jääb alles, siis tuleb sealt eemaldada kasumiaruandega seonduv, kuna sellist numeratsiooni seaduse lisas toodud kasumiaruande skeemides ei kasutata, mistõttu viide kasumiaruandele on sisutühi.</p>		
18	<p>RPS § 3 suurskategoriate defineerimisel tuleks kaaluda eri juriidiliste vormide osas eraldi lähenemist ja termini 'ettevõtja' kasutamist ainult äriühingute kohta. Samuti kaaluda mõistete 'tulu' või 'müügitulu' täpsemat defineerimist nii, et näit. äriühingutel jääb aluseks müügitulu ja teistel tulu. Samuti, KOV staatus suurskategoriate osas tuleks täpsustada, et neil säiliks kohustus avaliku sektori juhendi rakendamiseks. Soovitame need RPS suurskategoriatest välistada ning jätta aruandluse maht avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi reguleerida.</p>	Arvestatud osaliselt	<p>Mitte-arvestatud termini „ettevõtja“ kasutamise osas. Terminil „ettevõtja“ on äriühingust oluliselt laiem tähendus, hõlmates muuhulgas ka sotsiaalselt ettevõtlust jt ettevõtlusvorme. Näiteks Eestis annab Tallinna Ülikool välja sotsiaalse ettevõtluse magistrikraadi. Ka Euroopa Komisjoni määruse 800/2008 definitsiooni kohaselt on ettevõtte „korrapärase majandustegevusega tegelev mis tahes üksus olenemata selle õiguslikust vormist“. Vastavalt RPS § 2 lõikele 2 laieneb raamatupidamiskohustus Eestis ühtselt kõigile juriidilistele isikutele sõltumata nende juriidilisest vormist. Sellest vormineutraalsuse printsiibist on lähtutud ka RPS § 3 suurskategoriate defineerimisel. Lisaks võimaldab vormineutraalsus seaduses mikro- ja väikeettevõtjatele ettenähtud soodustusi edaspidi kasutada ka teiste juriidiliste isikute (mitte ainult äriühingute) poolt. Tulu ja müügitulu mõistete kasutamise osas on täiendatud seletuskirja. Samuti on direktiiviga vastavuse</p>

			kindlustamiseks lisatud säte, mis lubab äriühingust raamatupidamiskohustuslasel lähtuda suurskategoria määratlemisel tulu asemel ka müügitulust. KOV kohustus avaliku sektori juhendi rakendamiseks on sätestatud RPS § 17 lõikes 4 ning seda eelnõuga ei muudeta.
19	Jõustumistähtaegade osas vajab täpsustamist, millise majandusaasta kohta suurskategoriatest tulenevad muudatused rakenduvad. Soovitame need jõustada majandusaasta aruannetele, mis algavad 2024 või hiljem, või siis majandusaastatele, mis algavad peale seadusemuudatuse kehtima hakkamist.	Arvestatud	Eelnõus on RPS § 62 lõikesse 17 lisatud rakendussäte.
20	RPS § 24 lõikes 4 sätestatud vabastus ei peaks piirnema vaid VKE-dega.	Arvestatud	Eelnõus on täpsustatud RPS § 24 lõiget 4.
21	RPS § 24 lõike 7 punkti 2 osas vajab täpsustamist, mida mõeldakse termini „organisatsiooni struktuur“ all. Arvestada tuleb, et nimetatud nõue kehtib ka väikeettevõtjatele.	Arvestatud	Täpsustatud eelnõu seletuskirja.
22	RPS § 24 lõike 8 punktid 6 ja 7 võiks mitte rakendada väikeettevõtjale.	Arvestatud	Eelnõud on täpsustatud.
23	RPS lisast 1 tuleb eemaldada tärnid ning lisa lõpus täрни selgitav tekst.	Mittearvestatud	RPS lisa 1 muutmine sisaldub teises ettevalmistamisel olevas RPS muutmise eelnõus (e-arved).
Eesti Raamatupidajate Kogu			
24	<i>Eelnõu § 1 p 3:</i> RPS eelnõu § 3 punkt 14: <i>mikroettevõtja – raamatupidamiskohustuslane, kes aruandeaasta bilansipäeval ei ületa kahte piirmäära kolme järgmise näitaja hulgast: varad kokku 450 000 eurot, aruandeaasta tulu 900 000 eurot ja keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul 10 inimest.</i> Muuta sõnastust RPS § 3 punktis 14, kuna kõik raamatupidamiskohuslased ei ole ettevõtjad (nt mittetulundusühingud, korteriühistud jms).	Mittearvestatud	Terminil „ettevõtja“ on tänaseks ühiskonnas laiem tähendus kui mõistel „äriühing“ (vt Raamatupidamise Toimkonna märkuse nr 18 kommentaari).
25	<i>Eelnõu § 1 p 3:</i> RPS eelnõu § 3 punkt 14:	Arvestatud	Eelnõud on täpsustatud äriühingust raamatupidamiskohustuslase võimalusega lähtuda suurskategoria

	<p><i>mikroettevõtja – raamatupidamiskohustuslane, kes aruandeaasta bilansipäeval ei ületa kahte piirmäära kolme järgmise näitaja hulgast: varad kokku 450 000 eurot, aruandeaasta tulu 900 000 eurot ja keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul 10 inimest.</i></p> <p>Muudatusettepanekus on mõiste „müügitulu“ asemel mõiste „tulu“. Palume täpsustada tulu määratlust RPS § 3 ettevõtjate suurskategoriate defineerimisel. Kas ettepanekus oleva tulu hulka peavad majandusüksused arvama ka finantstulu, kasumid finantsinvesteeringutelt, bioloogilistelt varadelt ning positiivsed jääkide muutused.</p> <p>Hetkel kehtivas RPS § 3 on ettevõtjate suurskategoriate defineerimisel kasutatud mõistet müügitulu, mis on selgelt defineeritud (müügitulu on kõikide põhi- ja kõrvaltegevusena valmistatud toodete, teenuste ja kaupade müügist saadud või saadaolev müügitulu, mis ei sisalda käibemaksu (käibemaksukohustuslasel), aktsiise ega põhivara müügitulu jm).</p>		<p>määratlemisel tulu asemel müügitulust. Tulu ja müügitulu mõistete kasutamise osas on täiendatud ka seletuskirja (vt Raamatupidamise Toimkonna märkuse nr 18 kommentaari).</p>
26	<p><i>Eelnõu § 1 p 4:</i></p> <p>RPS eelnõu § 13 lõikes 2 asendatakse sõnad „majandusaasta alguskuupäeva“ sõnaga „bilansipäeva“.</p> <p>Väärarusaamade vältimiseks teeme ettepaneku RP seaduse paragrahvi 13 lõikes 2 kasutada sõna bilansipäev asemel väljendit majandusaasta lõpu kuupäev. Antud väljendit ei ole võimalik mitmeti tõlgendada.</p> <p>Seletuskirja põhjendus ei pea paika. Bilansipäev ei tähenda majandusaasta lõpu kuupäeva, vaid raamatupidamises võib bilansipäev olla iga päev, millal bilanss koostatakse. Näiteks on börsiettevõtetel vahebilansi koostamise kohustus, mis ei ole seotud majandusaasta lõpuga. Paragrahvi 13 lõige 2 räägib ainult majandusaasta pikkusest mitte bilansist või erinevatest aruandeperioodidest, mille kohta bilanss koostatakse..</p>	Arvestatud	<p>Eelnõus on asendatud läbivalt termin „bilansipäev“ terminiga „aruandekuupäev“. RPS § 13 lõikes 2 sätestatud termin „majandusaasta alguskuupäev“ on asendatud laiema terminiga „majandusaasta“ (vt ka Raamatupidamise Toimkonna märkuse nr 16 kommentaari).</p>
27	<p><i>Eelnõu § 2 punktid 43-46:</i></p>	Mittearvestatud	<p>Audiitorkontrolli sätestamise eesmärk on tagada suurima hulga esitatavate aruannete</p>

<p>Võttes arvesse audiitorite vähesust ning kasvavat töökoormust kestvusaruandluse auditeerimise lisandumise tõttu, teeme ettepaneku tõsta rohkem nii auditi kui ka ülevaatuse piirmäärasid. ERK ettepanek on luua 5 000 000 euro suurused astmevahed piirmäärade 25 protsendilise suurendamise asemel.</p> <p>Ettepanek:</p> <p>43) paragrahvi 91 lõike 1 punktis 1 asendatakse arv „4 000 000“ arvuga „10 000 000“;</p> <p>44) paragrahvi 91 lõike 1 punktis 2 asendatakse arv „2 000 000“ arvuga „5 000 000“;</p> <p>45) paragrahvi 91 lõike 2 punktis 1 asendatakse arv „12 000 000“ arvuga „20 000 000“;</p> <p>46) paragrahvi 91 lõike 2 punktis 2 asendatakse arv „6 000 000“ arvuga „15 000 000“;</p>	<p>usaldusväärsus ning teha seda minimaalse halduskoormusega. Oluline on seejuures leida õige tasakaal nende kahe vastandliku eesmärgi vahel. Oleme analüüsinud audiitorkontrolli piirmäärade kehtestamist pikemal ajateljel. 2010. aasta AudS muutmise seaduse seletuskirjas on välja toodud, et majandusprotsesside läbipaistvuse ning sellest tulenevat usaldusväärstust ja stabiilsust, kui majandusliku edukuse alustalasid tähtsustades ja eesmärgiks pidades peame vajalikuks hoida auditi või ülevaatusega hõlmatud raamatupidamise aastaaruannete osatähtsus vahemikus 90-st 95%-ni. Vastav elnõu on märgiline kuna auditi audiitorkontrollile lisandus ülevaatuse kontroll. Ülevaatuse lisandumisega, sai üksuste osas, mille tegevusmahud on väiksemad, siiski esitatava rahanduslase informatsiooni kohta piiratud kindlustunnet ning sellega kaasnev halduskoormus oli madalam. Audit, millega auditeeritavale üksusele kaasneb suurem halduskoormus, on kohane teenus üksustele, mille rahalised mahud on sellises suurusjärgus, et peetava (majandus)arvestuse korrektsuse põhjalikku kontrolli pole võimalik üle hinnata. Seaduslooja eeldus oli 75-80% saab olema auditi kohustusega ning 12-17% ülevaatused.</p>
---	--

			<p>2016. aastal tõsteti auditi ja ülevaatuse piirmäärasid vastavalt auditi puhul kaks korda ning ülevaatuse puhul kahe kolmandiku võrra. Samas oli selleks ajaks kasutusele võetud eesmärkide tasakaalu metoodika, mille kohaselt võiks auditi või ülevaatusega hõlmatud raamatupidamise aastaaruannete osatähtsus olla vahemikus 80% +/- 3% kõigi raamatupidamiskohustuslaste käibest ja varade mahust. Tol momendil oli vaatluse all 2013. aasta näitajad, mille kohaselt, audit vs ülevaatus oli 77% vs 23% töövõttudest ning kohustusliku audiitorkontrolli osakaal kogu valimisse oli 5,6% (töövõtte ligi 6500).</p> <p>Oleme jälginud 2017. aastast alates muuhulgas audiitorkontrolli ulatuse kriteeriumite osakaale ja töövõttute jaotust auditi ja ülevaatuse osas. Töövõtte on 2022. aastal rohkem kui 2013. aastal, kuid audiitorkontrolliga ettevõtjate osakaal on (alates 2013. aastast) aasta aastalt vähenenud 3,8%-ni. Audiitori poolt kontrollitud ettevõtete müügitulu, varade maht ning töötajate arv aga on olnud konstantne viimase kuue aasta jooksul ning inflatsioon ei ole audiitorkontrolli ulatust suurendanud. Küll aga on viimasel kolmel aastal täheldatav auditi osakaalu tõus, mis viitab et kontrollitavate ettevõtjate mahud suurenevad. Muutus on vaid pigem nende</p>
--	--	--	---

			<p>ettevõtjate osas, kes on liikunud ülevaatuse kohustusest auditi kohustusse. Müügitulu ja varade mahtude pealt ning ka töövõttude arve analüüsides, ei ole täheldatav, et uute ülevaatuse kohustuslaste arv oleks statistiliselt märgatav. Analüüsides audiitorkontrolli ulatust, oleme ka täheldanud, et piirmäärade muutmine mõjutab eelkõige müügitulu osakaalu kui varade osakaalu. Võrreldes 2013. aastaga vähenes 2017. aastal müügitulu osakaal ligikaudu kahe protsendi võrra piirmäärade muutusest (80 protsendile), varade osakaal ei vähenenud aga üldse, vaid kasvas ühe protsendi võrra (85 protsendilt 86-le). Seega rakendame 80/20 põhimõtet eelkõige müügitulule.</p> <p>Piirmäärade tõstmine EL keskmise inflatsiooni võrra tulenes eelkõige asjaolust, et 2023. aastal vähenes audiitorettevõtjate arv kümne audiitorettevõtja võrra, mis on ligi kaheksa protsenti kõigist audiitorettevõtjatest ning eeldusest, et 2023. aasta tulemustes võivad inflatsiooni mõjud kajastuda rohkem kui varasematel aastatel. Sellest lähtuvalt ei pea me vajalikuks, ega kohaseks tõsta piirmäärasid rohkem kui 25%.</p> <p>Rahandusministeerium analüüsib iga aasta lõpus audiitorkontrolli ulatust (50% aruandeid laekub juuni lõpuks ning novembri lõpuks on aruanded esitanud ligikaudu 80%</p>
--	--	--	--

			<p>raamatupidamiskohustuslastest) ning töötab välja kohaseid meetmeid kas audiitorkontrolli suurendamiseks või vähendamiseks.</p> <p>Tuleviku analüüsi koht võib olla, kus läheb auditi ja ülevaatuse vaheline piir. Kui vaadata seaduslooja eesmärki 2010. aastal, siis ülevaatuse kontrollitavaid eeldati tulevat ca 15%, kuid tänasel momendil on neid enam kui kaks korda rohkem (36%). Audiitorkogu hinnangul aga võiks ülevaatuse kohustuslasi pigem isegi rohkem olla auditi audiitorkontrolli arvelt.</p>
28	<p><i>Eelnõu § 1 p 10:</i></p> <p>RPS eelnõu § 25 lõige 4: <i>Kui majandusaasta aruanne on koostatud, kinnitatud ja esitatud e-äriregistri kaudu ning aruande kinnitaja ja esitaja on turvalisel viisil tuvastatud, ei lisata majandusaasta aruandele e-allkirja.</i></p> <p>Ettepanek defineerida mõiste e-allkiri. Ühtlasi täpsustada, keda loetakse majandusaasta aruande kinnitajaks. Paragrahvi pealkirjas on mainitud heakskiitmist, mitte kinnitamist.</p>	Arvestatud osaliselt	<p>Seletuskirja on täiendatud. Allkirjastamise regulatsioon on eelnõus sätestatud eesmärgiga luua analoogne süsteem e-maksuametis kasutatavaga (MKS § 87). E-allkirjaga seonduv on täpsemalt reguleeritud e-identimise ja e-tehingute usaldusteenuste seaduses. Majandusaasta aruande koostab ja kiidab heaks tegevjuhtkond (RPS § 25) ning kinnitab üldkoosolek (ÄS § 179, § 334). Mõiste „tegevjuhtkond“ definitsioon sisaldub RPS § 3 punktis 11.</p>
29	<p><i>Eelnõu § 1 p 9:</i></p> <p>RPS eelnõu § 24 lõiked 9 ja 10: <i>(9) Kui äriühingust raamatupidamiskohustuslase omakapital bilansipäeva seisuga ei vasta äriseadustikus kehtestatud nõuetele, kirjeldatakse tegevusaruandes omakapitali taastamiseks kavandatavaid tegevusi.</i> <i>(10) Kui raamatupidamiskohustuslane on majandusaasta kestel omandanud või tagatiseks võtnud</i></p>	Mittearvestatud	<p>Ülevaade oma aktsiatega tehtud tehingutest tuleb raamatupidamisdirektiivi (EL) 2013/34 artikli 19 punkti 2 kohaselt anda tegevusaruande koosseisus.</p>

	<p><i>oma aktsiaid või osasid, esitatakse tegevusaruandes omandatud või tagatiseks võetud võõrandatud ja võõrandamata:</i></p> <p><i>1) aktsiate või osade arv ja nende nimiväärtus, nimiväärtuse puudumise korral arvestuslik nimiväärtus ja osakaal aktsia- või osakapitalis;</i></p> <p><i>2) aktsiate või osade eest makstud tasu suurus ja nende omandamise või tagatiseks võtmise põhjus.</i></p> <p>Viia § 24 lõiked 9 ja 10 tegevusaruandest lisadesse ehk § 21 „Raamatupidamise aastaaruande lisad“. Kuna mikroettevõtja ei koosta tegevusaruannet, oleks kõikidel raamatupidamiskohustuslastel lõigetes 9 ja 10 nimetatud informatsioon aastaaruande lisades ühtse põhimõttena.</p>		
30	<p><i>Eelnõu § 1 p 6:</i></p> <p>RPS eelnõu § 18 lõige 3¹: <i>paragrahvi 18 lõige 3¹ tunnistatakse kehtetuks.</i></p> <p>Toetame ettepanekut tunnistada kehtetuks kehtiva seaduse paragrahv 18 lõige 3¹. Samas palume täpsustada, kas RPS muutmise eelnõus on teadlikult välja jäetud võimalus mikroettevõtjal tulevikus bilansi alamkirjed esitada lisades. Oleme seisukohal, et sellise võimaluse võiks ette näha ka mikroettevõttele.</p> <p>Ettepanek lisada § 18 lg 3² lisaks väikeettevõtjale ka mikroettevõtja.</p> <p>(3²) Lühendatud raamatupidamise aastaaruandes võib mikro- ja väikeettevõtja esitada käesoleva seaduse lisas 1 esitatud bilansiskeemi kirjete ja lisas 2 esitatud kasumiaruande skeemis toodud araabia numbritega tähistatud kirjete alaliigendused bilansi ja kasumiaruande asemel raamatupidamise aastaaruande lisades.</p>	Arvestatud	RPS eelnõu § 18 lõikesse 3 ² on lisatud viide mikroettevõtjale (vt ka Raamatupidamise Toimkonna märkuse nr 18 kommentaari).
31	Ettepanek lisada RPS § 21 lõikesse 4 mikroettevõtja avalikustatavate andmete loetellu lisaks olemasolevale loetelule § 21 lõike 4 punkti 13 keskmine töötajate arv. See tagab, et mikroettevõtja puhul on antud andmed avalikult leitavad ja on võimalik kontrollida alltoodud kriteeriumile vastavust.	Arvestatud	RPS eelnõu § 21 lõiget 4 on täiendatud viitega § 21 lõike 3 punktile 13 ehk keskmise töötajate arvuga.
32	Selgitada või lisada juhend, kuidas arvutada RPS muutmise eelnõus korduvalt mainitud „keskmist töötajate arvu aruandeaasta jooksul“.	Arvestatud osaliselt	Kuna termin on tehnilise iseloomuga ja selle sisu on koos töötamise vormide

			arenguga ka tulevikus tõenäoliselt muutuv, siis poleks selle defineerimine seaduse tasandil asjakohane. Praktikas lähtutakse üldjuhul Statistikaameti vastavast juhisest, mis on vajadusel ka muudetav. Samas on märkus mõistetav ning see on edastatud lahendamiseks Raamatupidamise Toimkonnale.
--	--	--	--

Vabaühenduste Liit

33	Eelnõuga muutub sihtasutuste ülevaatuskohustuse piirmäär senise 15 000 euro asemel miljoni euron. Vabaühenduste Liit tervitab antud ettepanekut ja rõhutab selle olulisust. Peale eelnõu seletuskirjas toodud põhjenduste on oluline lisaargument muutuse tegemiseks ka tõsiasi, et väiksema tulu või varade hulgaga sihtasutusel on täna väga keeruline leida audiitorit, kes oleks valmis ülevaatusi teostama. Just viimase kahe aastaga on Vabaühenduste Liidu poole pöördunud senisest rohkem sihtasutusi, kes taolist muret kurdavad. On tõsi, et teiste piirmääradega võrreldes kasvab sihtasutuste piirmäär oluliselt rohkem. Peame seda aga igati õigustatuks, sest hetkel seaduses kehtiv sihtasutuste piirmäär on niivõrd ebaproportsionaalselt madal, et taoline muutus on vajalik ainuüksi teiste ülevaatuskohustuse kriteeriumitega võrdsustamiseks.	Teadmiseks võetud	
-----------	---	-------------------	--

Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus

34	<p>Kehtiva väärtpaberituru seaduse § 66 lõike 3 punkti 2 ja § 70¹ lõike 4 punkti 2 puhul võib tegemist olla kohustusliku riigisisese viitega standardile. Nimetatud punktid sätestavad kohustuse esitada kinnitus, et investeerimisühingul on päritoluriigis kehtiv tegevusluba, tema tegevus on korrektne ja kooskõlas heade tavadega ning ta järgib rahvusvahelisi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise standardeid.</p> <p>Kuna Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2014/65/EL ei tulene otseselt selliste standardite (soovituste) kohustusliku järgimise kohustust, siis juhime tähelepanu, et toote nõuetele vastavuse seaduse § 42 lg (6) kohaselt on tehnilises normis lubatud standardile kohustuslikku viidet sätestada üksnes Eestile rahvusvahelisest õigusest või Euroopa Liidu õigusaktist tulenevate kohustuste täitmisel, kui see on ainus võimalus täita õigusaktist tulenevaid nõudeid.</p> <p>Kui tegemist ei ole Eestile rahvusvahelisest õigusest või Euroopa Liidu õigusaktist tulenevate kohustuste täitmisega, palume standardile viitamiseks kasutada soovituslikku sõnastust.</p>	Mittearvestatud	<p>Ei seendu direktiivi ülevõtmisega, vajab täiendavat analüüsi. Adresseerime mõnes edasises VPTS-i muudatusi sisaldavas eelnõus.</p>
----	---	-----------------	---

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda

35	<p><i>Eelnõu § 2 p 54:</i></p> <p>Kestliku aruande auditeerimise kohustus on liialt koormav nõue.</p> <p>Ettevõtjale on kestliku aruande kohustus ning selle auditeerimise nõue ilmselge lisakohustus, mis ei ole EPKK hinnangul mõistlik ja sellisel määral ka vajalik. Kestlikkusaruande lisamine majandusaasta aruandele pikendab ajaliselt majandusaasta aruande koostamise aega. Ettevõtjale lisanduvad kulud lisatöötajate palkamiseks, kellel on kestlikkuse pädevus ja teadmised vastavast ettevõtlusvaldkonnast. Pöörame tähelepanu, et üheks suuremaks lisakuluks on nõue auditeerida ka kestlikkusaruannet. Viimase puhul tuleb arvesse võtta asjaolu, et Eestis napib valdkonnas tegutsevaid pädevaid audiitoreid, mistõttu teenuse kättesaadavus võib osutuda piiratuks ja ebamõistlikult kalliks.</p>	Teadmiseks võetud	<p>Kestlikkusaruande audiitorkontrolli kohustus tuleneb direktiivist (EL) 2022/2464, mille eesmärk on kestlikkusteabe läbipaistvuse ja usaldusväärsuse suurendamine. Läbipaistvust suurendab aruande avalikustamine ning usaldusväärsuse tagab esitatud kestlikkusteabe sõltumatu kolmanda osapoole kontrollimine. Sellega kaasnev halduskoormus on proportsionaalne direktiivis sätestatud eesmärgi saavutamiseks.</p>
36	<p><i>Eelnõu § 1 punkt 3:</i></p> <p>Eelnõus on võetud ettevõtte suuruse määratlemisel aluseks Euroopa komisjoni delegeeritud direktiiv (EL) 2023/2775, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja</p>	Teadmiseks võetud	<p>Euroopa Liidu õigusruumis on sätestatud erinevates valdkondades tegutsevatele ettevõtjatele mitmeid erinevaid suurskategoriate</p>

	nõukogu direktiivi (EL) 2013/34 seoses mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate ning suurettevõtjate või kontsernide suuruskriteeriumide kohandamisega. Põllumajanduse ja toidutootmise valdkonnas kasutatakse VKEdel määratlemisel komisjoni määrust (EL) nr 651/2014, ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks. Nimetatud EL-i õigusaktides on määratlused mõningase erinevusega ning võib seetõttu edaspidi tekitada aruandluskohustustes arusaamatusi.		liigendusi. Eelnõus sätestatud suuruskategooriad kohalduvad vaid RPS reguleerimisvaldkonnas.
37	Eraldi punktina palume täiendada raamatupidamise seaduse § 21 lõiguga, mis sätestaks, et tulundusühistust raamatupidamiskohustuslasel on aastaaruande lisas kohustus avaldada liikmete arv majandusaasta lõpu seisuga. Muudatus on vajalik, et hinnata põllumajandusühistute turujõudu. Ühise põllumajanduspoliitika raames toetatavate meetmete toetusmäärused sätestavad nõuded põllumajandusühistute liikmete arvule, kuid sageli puudub läbipaistvus, kust sellised nõuded pärinevad. Liikmete arvu väljatoomine majandusaasta aruandes suurendab läbipaistvust nii sektorite üleselt kui võimaldab potentsiaalsel liikmel hinnata ühistu turujõudu. Kuna tulundusühistute seadus kohustab ühistuid pidama liikmete nimekirja, ei tekita muudatus ühistutele juurde liigset bürokraatiat.	Mittearvestatud	Ettepaneku saab töösse võtta RPS-i järgmise muutmise seaduse eelnõu ettevalmistamisel, kuna see vajab põhjalikku analüüsi ja diskussiooni, mida ei ole võimalik teha direktiivi (EL) 2022/2464 ülevõtmise ajaraami arvestades.
Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioon			
38	<i>Eelnõu § 2 punkt 10:</i> Leiame, et kaheksa kuud väljaõpet on liiga lühike aeg kestlikkusvandeaudiitori koolitamiseks ilma eelneva keskkonna või jätkusuutlikkuse valdkonna töökogemuse ja hariduseta. Sellest tulenevalt soovime suurendada nõutavat väljaõppe perioodi vähemalt kaheteist kuu ehk ühe aasta peale. Kindlasti peaks lisaks ajalisele määratlusele “kaheksa kuud” olema täpsustatud, mitu konkreetset antud teemadel töötatud töötundi see periood peab sisaldama. Tuleb kaaluda erandite määratlemist kestlikkusvandeaudiitori kriteeriumites (pikk töökogemus kutsealal, mis on andnud küllaldased eelteadmised), nagu on kehtestatud finantsaudiitori puhul kehtiva seaduse paragrahv 20 lõikes 3 ja 4:	Osaliselt arvestatud	Eelnõus kestlikkusvandeaudiitorile sätestatav praktiseerimise nõue on vaid osa kestlikkusvandeaudiitori kutse saamise eeldusest. Lisaks peab kestlikkusvandeaudiitor olema täitnud hariduse, eksami ja täiendusõppe nõudeid ning talle kohaldatakse järelevalvet. Ainuüksi kaheksakuuline praktiseerimiskohustus ei taga vajalikke teadmisi ja kogemusi kestlikkusvandeaudiitori

	<p>(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 sätestatud nõue loetakse täidetuks isiku puhul, kes taotleb vandeaudiitori kutset ja tõendab käesoleva paragrahvi lõike 7 alusel kehtestatud korras, et ta on vähemalt seitse aastat tegutsenud kutsealal, mis on võimaldanud tal omandada küllaldased teadmised rahanduse, õiguse ja arvestuse valdkonnas.</p> <p>(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 ja lõike 2 punktis 1 sätestatud nõuded loetakse täidetuks isiku puhul, kes taotleb vandeaudiitori kutset ja tõendab käesoleva paragrahvi lõike 7 alusel kehtestatud korras, et ta on vähemalt 15 aastat tegutsenud kutsealal, mis on võimaldanud tal omandada küllaldased teadmised rahanduse, õiguse ja arvestuse valdkonnas.</p>		<p>kutseteenuse osutamiseks. Lisaks aruande sisu tundmisele omandavad praktika läbijad ka vajalikud teadmised audiitorkontrolli läbiviimise osas. Minimaalselt kaheksa kuu pikkune nõue on direktiiviga kokkulepitud aeg, mille pikendamine paneks Eestis kestlikkusvandeaudiitori kutset taotlevad isikud ebavõrdsesse olukorda võrreldes teiste Euroopa Liidu liikmesriikidega. Enne töövõtu aktsepteerimist kohustub vandeaudiitor igakordselt hindama asjaolu, kas tal on vajalik kompetents konkreetse töövõtu tegemiseks. Piisava kompetentsi puudumisel ei tohi vandeaudiitor töövõttu aktsepteerida. Eelnõud on täiendatud töökogemusest tuleneva erandiga kestlikkusvandeaudiitori kutse taotleja hariduse ja praktiseerimise nõude osas (AudS § 20 lõiked 3¹ ja 4¹).</p>
Audiitorkogu			
39	<p><i>Eelnõu § 2 punkt 2:</i></p> <p>Seadusesse on toodud sisse uued mõisted ja terminid – „finantsvandeaudiitor“ ja „kestlikkusvandeaudiitor“. Need mõisted on defineeritud AudS §-s 3. Kuna mõlema vandeaudiitori liigi puhul on tegemist vandeaudiitoriga, võiks p-s 2 alles jääda endine termin „vandeaudiitor“.</p> <p>Vandeaudiitorite definitsiooni kokkuleppimine vajab veel täiendavat arutelu. Alternatiivne võimalus praegu pakutule on, et termin vandeaudiitor jääb kehtima olemasolevana ja lisandub uus vandeaudiitorite liik -</p>	Osaliselt arvestatud	<p>Keeleliselt on selgem kui mõlemaid vandeaudiitori kutseid nimetatakse samadest põhimõtetest lähtuvalt. Eelnõus on sätestatud terminite uued definitsioonid.</p>

	<p>kestlikkusvandeaudiitor, kelle osas kehtivad täiendavad nõuded, mis tulenevad direktiivist ja mille sisu seaduses selgitatakse ning neile kehtivad nõuded lisatakse. Sellest tulenevalt tuleks muuta AudSi sõnastust kogu seaduseteksti ulatuses.</p> <p>Lisaks jääb arusaamatuks selgitus („edaspidi koos“). Õigem on („edaspidi mõlemad“). Mõeldud on ju, et seaduse nõuded laienevad nii finantsvandeaudiitoritele kui ka kestlikkusvandeaudiitoritele, need nõuded võivad olla ühised, aga on ka erinevaid ja erinevaid vandeaudiitorite liike ei saa käsitleda seaduse nõuete puhul alati koos.</p>		
40	<p>AudS § 1 punktis 3 soovitame sõnad „vandeaudiitorite ühing“ asendada sõnaga „audiitorettevõtja“, mõiste on defineeritud § 7 lg-s 2. Hetkel kehtiva seaduse reguleerimisalasse kuuluvad lisaks vandeaudiitorite ühingutele ka füüsilisest isikust ettevõtjad.</p>	Arvestatud	Eelnõus on vastavalt muudetud AudS § 1 punkte 3 ja 8.
41	<p><i>Eelnõu § 2 punkt 3:</i></p> <p>Märgitud kindlustandva audiitorteenuse objekti määratlus on ebaõige ja liiga kitsas. Vandeaudiitori definitsioon on kehtivas seaduses olemas ja ei vaja ümberkujundamist. Nimetatule tuleks lisada kestlikkusvandeaudiitori definitsioon võttes arvesse kehtiva seaduse ja paragrahvi struktuuri. Koostaja pakutud definitsioon ei tulene ka auditidirektiivi muudatustest, mistõttu on ebavajalik.</p> <p>Esitatud muudatusettepanekutest jääb ka ebaselgeks, mis põhjusel on audiitorite erinevad liigid defineeritud erinevate kriteeriumite alusel võrreldes avaliku sektori vandeaudiitoriga (§ 4) ja siseaudiitorite erinevate liikidega (§ 5 ja 6). Kehtiva seaduse nõuete alusel on olulised eeldused kutse saamiseks vajalike eelduste täitmine - kutseeksami sooritamine, kutse olemasolu ja vande andmine.</p> <p>Meie esmane ettepanek on täiendavalt analüüsida vandeaudiitori ja kestlikkusvandeaudiitori definitsioone, pidades silmas § 1 p 2 osas esitatut. Kui lahenduseks on praegu pakutud konstruktsiooni juurde jääda, tuleks vandeaudiitorite erinevad liigid defineerida sarnaselt kehtiva seaduse sõnastusele alljärgnevalt:</p> <p>„Lg 1: Finantsvandeaudiitor on isik, kes on sooritanud arvestusala eksperdi kutseeksami (edaspidi kutseksam) raamatupidamise ja vandeaudiitori eriosa,</p>	Arvestatud osaliselt	Termineid „finants- ja kestlikkusvandeaudiitor“ on korrigeeritud neile kutse andmise ja neile esitatavate nõuete täitmise kaudu.

	<p>kellele on antud vandeaudiitori kutse ning kes on andnud vande.</p> <p>Lg 2: Kestlikkusvandeaudiitor on isik, kes on sooritanud arvestusala eksperdi kutseeksami kestlikkusaruandluse ja vandeaudiitori eriosa, kellele on antud vandeaudiitori kutse ning kes on andnud vande.“</p> <p>Lg 1 puhul (ja kogu seaduseteksti ulatuses) on alternatiivne termin senine termin „vandeaudiitor“.</p> <p>Vaata ka § 1 p 2 selgitust teises lõikes.</p>		
42	<p>Täiendavalt soovitame analüüsida, kas kestlikkusvandeaudiitor peab olema omandanud lisakompetentsi avaliku sektori kestlikkusaruande kontrolliks - kutseeksami avaliku õiguse eriosa, mis on olnud seni nõutav avaliku sektori vandeaudiitori kutse saamiseks. Jaatava vastuse korral tuleks lisada vastav kohustus ka avaliku sektori kestlikkusvandeaudiitorile ja lisada antud paragrahvi „avaliku sektori kestlikkusvandeaudiitori“ mõiste. Sel juhul vajaks täiendamist ka § 32 lg 10, § 65 lg 2 ja 3. Audiitorkogu nimetatut ei poolda, vaid soovitame vastavad vajalikud teadmised inkorporeerida kestlikkusvandeaudiitori kutsesse, kuna kestlikkusaruande audiitorkontrolli võivad tulevikus vajada ka mitmed avaliku sektori üksused.</p>	Arvestatud	Eelnõusse on lisatud AudS § 4 lõigete 1 ja 2 ning § 24 lõike 1 ³ muutmiskäsk. Samuti on täiendatud seletuskirja.
43	<p><i>Eelnõu § 2 punktid 9 ja 10:</i></p> <p>AudS eelnõu § 20 lg 2 p-s 1² on õige viide punktile 1¹, kuna p 1 tunnistatakse kehtetuks. Meie ettepanek on jätta alles punkt 1, lisades kestlikkusvandeaudiitori kutse taotlemise praktiseerimise kohustuse aja.</p>	Arvestatud osaliselt	<p>Eelnõus on korrigeeritud AudS § 20 lg 2 punktis 1² olevat viidet.</p> <p>AudS § 20 lõike 2 punkti 1 kehtetuks tunnistamise tingib asjaolu, et finants- ja kestlikkusvandeaudiitorile kohaldub erineva pikkusega praktiseerimise aeg, mis tuleb sätestada eraldi normides. Normi ühetaolise sõnastamise eesmärgil tunnistatakse kehtetuks punkt 1.</p>
44	<p><i>Eelnõu § 2 punktid 8, 11 ja 12:</i></p> <p>AudS eelnõu § 19, 21, 22:</p> <p>Tegemist on ulatuslike eraldiseisvate täiendavat analüüsi vajavate teemadega, mille osas saame esitada täiendavad ettepanekud pärast arutelu Audiitorkogu</p>	Arvestatud	

	<p>kestlikkusaruandluse töörühmaga ja ühisarutelu ministeeriumi arvestusala tundvate töötajatega.</p> <p>Seoses kutseeksami programmis kavandatavate muudatustega ja vajalike rakendusaktide kehtestamisega, mis on eelnõu lisad 1, 6, 14, 15, 5, teeme ettepaneku eraldada need praegusest eelnõu menetlemise protsessist, kuna tegemist on ulatuslike eraldiseisvate täiendavat analüüsi vajavate teemadega, mis vajavad täiendavat aega. Eelkõige vajab eraldi mahukat analüüsi vajalik õigusaktide ring, mida tulevane audiitor peaks teadma, samuti mis ulatuses ta peaks nende õigusaktide nõudeid tundma. Samas leiame, et eelnõu protsessist kutseeksami programmi muudatustega seotud rakendusaktide eemaldamine ei kahjusta seaduse subjektide (sh eksamineeritavate) huve, kuna Audiitorkogu juhatuse, eksamikomisjoni ja Rahandusministeeriumi koostöö kutseeksami programmiga jätkub eelnõu menetlemisega paralleelselt ning selle jõustamine rahandusministri määrusega võtab menetluslikult vähem aega kui seaduseelnõu jõustumine, mistõttu prognoosi kohaselt valmivad nad mõlemad endiselt samaaegselt.</p>		
45	<p><i>Eelnõu § 2 p 13:</i></p> <p>Auds eelnõu § 22 lg 2 p 3 on õige termin Eesti finantsaruandluse standard.</p>	Arvestatud	Eelnõus on muudetud AudS § 22 lg 2 punkti 3 sõnastust.
46	<p><i>Eelnõu § 2 p 21:</i></p> <p>Ilmselt on soovitud õigusnormis sätestada, et erinevat liiki vandeaudiitorite kutse äravõtmine otsustatakse teineteisest eraldi. Praegune normi sõnastus on selles osas ebaselge. Teeme ettepaneku parandada normi sõnastust.</p>	Arvestatud	Eelnõus on muudetud AudS § 32 kõike 4 ¹ sõnastust.
47	<p><i>Eelnõu § 2 p 24:</i></p> <p>Teeme ettepaneku, et finantsvandeaudiitori ja kestlikkusvandeaudiitori kutse samaaegsel omamisel peaks lisatäiendusõppest, mis on 40 akadeemilist tundi 3 aastase perioodi jooksul, moodustama Audiitorkogu korraldatav täiendusõpe vähemalt 40 protsenti (sarnaselt seni kehtinud proportsioonile) ehk 16 akadeemilist tundi. Ilma vastava nõudeta seaduses tekib meie hinnangul ebakõla Audiitorkogu valmisolekus korraldada jätkusuutlikult kestlikkusosalast täiendusõpet</p>	Arvestatud	Eelnõus on muudetud AudS § 42 lõiget 3.

	ning vandeaudiitorite motivatsioonis sellist õpet läbida, mis omakorda võib viia olukorrani, kus kestlikkusaruannete audiitorkontroll koondub väga väikese hulga audiitorettevõtjate poolt osutatavaks teenuseks.		
48	<i>Eelnõu § 2 p 26:</i> Tuleviku perspektiivi ja standardite arvu silmas pidades teeme ettepaneku kasutada „rahvusvahelise kestlikkuskindluse standardi“ puhul mitmuse vormi.	Arvestatud	Eelnõus on muudetud AudS § 46 lõike 3 punkti 3 ¹ ja sätestatud selles nimetatud standardi nimetus mitmuses.
49	<i>Eelnõu § 2 p 29:</i> AudS eelnõu § 51 ¹ lg 1: Esimese lause osast tuleb selguse huvides ära jätta sõna muu: „Kestlikkusaruande audiitorkontroll on kindlustandev audiitorteenus, ...“. Lisaks on pakutud sõnastuses õige viide § 46 lg 3 p 1 ¹ . Teenust osutatakse kooskõlas rahvusvaheliste kestlikkuskindluse standarditega (mitmuse vorm, vt ka meie ettepanek § 46 lg 3 p 3 ¹ kohta).	Osaliselt arvestatud	Eelnõus on AudS § 51 ¹ lõikest 1 jäetud välja sõna „muu“ ning selles märgitud standardi nimetus on kirjutatud mitmuses. Kuna rahvusvahelised kestlikkuskindluse standardid ei ole raamatupidamise aastaaruande kontrollistandardid, sobituvad nad AudS § 46 lõike 3 loetelus paremini kindlustandvate teenuste standardite järgi, so punkti 3 ¹ .
50	<i>Eelnõu § 2 p 29:</i> AudS eelnõu § 51 ¹ lg 2: Kestlikkusaruande audiitorkontrolli objekt, sh kestlikkusinformatsiooni koosseis tuleks määratleda RPS-is nagu on määratletud raamatupidamise aastaaruande (RPS § 15). See ei ole AudSi reguleerimisala.	Arvestatud	Eelnõus on muudetud AudS § 51 ¹ lõiget 2 ning lisatud viide RPS § 24 lõikele 2.
51	<i>Eelnõu § 2 p 29:</i> AudS eelnõu § 51 ¹ lg 3: Soovitame seletuskirjas selgitada, et piiratud kindlustunde puhul avaldatakse kokkuvõtte, põhjendatud kindlustunde puhul arvamus. See peab olema lugejale arusaadav. Ainult seadust lugedes ei ole antud standardite nõuetest tulenev asjaolu arusaadav ja jääb mulje, et audiitoril on võimalus valida. Nimetatu kehtib ka § 54 lg 1 selgitamiseks.	Mittearvestatud	Seletuskirjas juba sisaldub selgitus, millest nähtub, et kuna esialgu rakendub kestlikkusaruande audiitorkontrollile piiratud kindlustunnet andev audiitorkontrolli kohustus, siis sisaldub vandeaudiitori aruandes kokkuvõtte. Kui Euroopa Komisjon otsustab, et kestlikkusaruande põhjendatud kindlustunnet andva audiitorkontrolli teostamine on võimalik ning

			kehtestab vastavad standardid, siis tuleb kestlikkusaruande audiitorkontrolli vandeaudiitori aruandes avaldada arvamust.
52	<p><i>Eelnõu § 2 punktid 31 ja 32:</i></p> <p>Teeme ettepaneku tunnistada AudS § 54 lõiked 2 ja 3 kehtetuks. Auditi, ülevaatuse ja kestlikkusaruande audiitorkontrolli audiitorteenuse vandeaudiitori aruande vormid peavad vastama vastavatele kutsetegevuse standardite nõuetele. Puudub vajadus lg 2 kohaselt neid vorme rahandusministri poolt eraldi kinnitada. Vastavad vormid auditi ja ülevaatuse puhul ning tulevikus ka kestlikkusaruande puhul sisalduvad ja peavad sisalduma ettevõtlusportaalis. Audiitorkogu esitab oma ettepanekud kestlikkusaruande, raamatupidamise aruande jt vajalike vandeaudiitori aruande vormide kohta ettevõtlusportaali haldajale nagu seda on seni tehtud kõikide kehtivate audiitorteenuste puhul. Nimetatust ja RPSs määratletud nõuetest tulenevalt puudub vajadus ja tuleb kehtetuks tunnistada lõige 3. Lisatud sätete välja jätmine vähendaks riigi halduskoormust.</p>	Mittearvestatud	Nõus ettepaneku arutamisega. Ettepaneku sisust lähtuvalt toob see endaga kaasa vajaduse töötada välja aruande vormide kehtestamise uue protsessi, kuid arvestades eelnõu ajakriitilisust on otstarbekas tegeleda sellega AudSi järgmise muutmise seaduseelnõu raames, millega on plaanis alustada 2024. aasta detsembris.
53	<p><i>Eelnõu § 2 p 34:</i></p> <p>Lause lõpust tuleb eemaldada sõnad „või vandeaudiitoritega“ kuna kliendilepingu sõlmib audiitorettevõtja. Tuleb arvestada, et ka FIE-st audiitorettevõtjad, kes on kehtiva AudSi kohaselt Audiitorkogu liikmed, võivad audiitorteenuse osutamisel kliendilepinguid sõlmida. Kestlikkusvandeaudiitorid võivad kliendilepingu sõlmida ja audiitorteenust osutada vaid audiitorühingu kaudu.</p>	Arvestatud osaliselt	<p>Eelnõu § 55 lõikest 1⁴ on jäetud välja tekstiosa „või vandeaudiitoritega“.</p> <p>Füüsilisest isikust ettevõtja on nii äriseadustiku kui ka AudSi mõttes ettevõtja ning ta võib olla nii finants- kui ka kestlikkusavandeaudiitor. Füüsilisest isikust ettevõtja töövõttudest kestlikkusaruande audiitorkontrolli välistamine ei ole põhjendatud.</p>
54	<p><i>Eelnõu § 2 p 35:</i></p> <p>Nimetatud säte peaks kehtima vaid Eestis asuva emettevõtjaga kliendilepingu sõlmimisel, kus on oluline sisendi saamine audiitorkontrolli kohustusega konsolideeritava üksuse vandeaudiitorilt. Nimetatut peaks arvesse võtma õigusnormi sõnastamisel.</p>	Arvestatud	Eelnõus on muudetud AudS § 55 lõike 2 punkti 4 muutmiskäsku.

	Meie ettepanek sõnastuse osas on järgmine: „audiitorkontrolli kohustusega konsolideeritava üksuse olemasolul konsolideeritava üksuse vandeaudiitori aruande allkirjastajas.“		
55	<p><i>Eelnõu § 2 p 36:</i></p> <p>Soovitame täpsustada sõnastust eristades selguse mõttes raamatupidamise aastaaruande ja kestlikkusaruande audiitorkontrolli konsolideerimisgrupi audiitorettevõtjaid.</p> <p>Meie ettepanek sõnastuse osas on järgmine: „Konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruannet kontrolliv audiitorettevõtja on konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruande audiitorettevõtja. Konsolideerimisgrupi kestlikkusaruannet kontrolliv audiitorettevõtja on konsolideerimisgrupi kestlikkusaruande audiitorettevõtja.“</p>	Arvestatud	Eelnõus on muudetud AudS § 55 lõike 5 muutmiskäsku.
56	<p><i>Eelnõu § 2 p 37:</i></p> <p>Me ei toeta AudS paragrahvi 56 lõike 2 muutmist eelnõus sätestatud sõnastuses ega toeta täiendavate lõigete 2² ja 2³ lisamist. Kehtiv AudS on kooskõlas senise auditi direktiiviga konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrolli osas, sh on reguleeritud konsolideerimisgrupi audiitori kohustused seoses komponendi audiitori tööga. Audiitorettevõtja kohustused on olnud ja on jätkuvalt reguleeritud läbi AudS'i kehtestatud standarditega, sh ISA 600 ja ISA 230.</p> <p>Veelgi enam, hetkel eelnõus pakutud lõike 2 sõnastusest võib välja lugeda, et kui konsolideerimisgrupi konsolideeritava üksuse audiitorettevõtjalt ei ole võimalik kutsetegevuseks vajalikke dokumente saada, tuleb alati teha täiendav audiitorkontroll (st kas finantsaruannete audit või ülevaatus), see aga ei ole direktiivi mõte. Lisaks on ebaselge, miks selline täiendav kohustuslik audit või ülevaatus tuleb teha konsolideerivas üksuses, mitte konsolideeritavas, kelle sisendandmeid on vaja kontrollida. Direktiiv kasutab sõnastust „Such measures shall, as appropriate, include carrying out additional statutory audit work, either directly or by outsourcing such tasks, in the relevant subsidiary“, mis on ISA 600 standardis palju laiemalt sisustatud. Meetmeid on mitmeid, nt teha auditi</p>	Arvestatud osaliselt	Kestlikkusaruandluse kontrollistandard ISAE (EE) 3000 (muudetud) ei sätesta samas ulatuses nõudeid konsolideerimisgrupi audiitori tööle nagu auditeerimise standardid, vaid jätavad vandeaudiitori otsustada lähenemisviisi tõendusmaterjali kogumisel. Kui Audiitorkogu muudab ISAE (EE) 3000 (muudetud) Eesti standardit asjakohaste sätetega ja tulevast ISSA (EE) 5000 standardit juhul, kui tulevane kestlikkuskindluse standard ISSA 5000 neid nõudeid samuti vajalikus ulatuses ei hakka käsitlema, saab AudSi kõnealuseid paragrahve muuta väiksemas ulatuses.

<p>protseduure ise („...carry out additional statutory audit work...” tähendab täiendavaid auditiprotseduure, mitte audiitorkontrolli AudSi tähenduses) on üks võimalikest meetmetest. Antud näide toob selgelt välja, et ühe lausega ei ole võimalik seaduses sätestada kõiki printsiipe ja sätteid, mida sisaldab endast vastav 43-leheküljeline standard (mis käesoleval aastal veelgi täieneb). Nimetatud standardist ja teistest rahvusvahelistest standarditest lähtumine on vandeaudiitoritele AudS’ist tulenevalt kohustuslik. Eelpool kirjeldatud muudatus võib ka olla vastuolus rahvusvaheliste auditeerimise standardite nõuetega, mis reguleerivad vandeaudiitori aruande väljastamist olukordades, kui puuduvad võimalused otsustatud protseduure läbi viia.</p> <p>Samuti on ebaselge hetkel eelnõus sätestatud lõike 2² nõue: „Kui konsolideerimisgrupi konsolideeritava üksuse audiitorettevõtjal ei ole võimalik nimetatud kohustust täita, rakendab konsolideerimisgrupi audiitorettevõtja konsolideeritavas üksuses täiendava audiitorkontrolli teostamiseks asjakohaseid meetmeid.“ Ebaõnnestunud sõnastusest võib välja lugeda justkui saaks audiitor määrata kohustusliku auditi või ülevaatus, see aga meie õigusruumis võimalik ei ole ja see ei ole ka direktiivi mõte. Direktiivi kohaselt peab audiitorettevõtja teostama täiendavaid auditi protseduure (nagu eelpool selgitatud), ulatuses nagu näeb ette ISA 600.</p> <p>Muudetud direktiiv näeb ette uued reeglid grupiaudiitorile seoses uue kestlikkuse töövõtuga, sh olukordades, kus grupiaudiitor justkui sooviks tugineda komponendi audiitorite tööle kestlikkuse alal. Leiame, et antud direktiivi regulatsioon on osaliselt ebaõnnestunud. Võimalikud komponendiaudiitorid saaksid tulla kõne alla kahel juhul: komponent asub EL-is või komponent asub kolmandates riikides. Esimesel juhul kehtib komponentidele kestlikkusaruandluse koostamise vabastus, kui emettevõtte (mille audiitor on antud sätte reguleerimise subjektiks) koostab kestlikkusaruandluse. Sellisel juhul ei olegi komponendil kestlikkusvandeaudiitorit. Teisel juhul asuvad komponendid kolmandates riikides, kus puudub ESRS standardite kohase kestlikkusaruandluse koostamise kohustus, mistõttu ka sellistel ettevõtetel puudub kestlikkusaruandluse audiitor.</p>		
---	--	--

Nõuded saavad selgemaks, kui juurde vaadata kestlikkuskindluse standardit, mille kohaselt vastutab kogu konsolideeritud kestlikkuskindluse aruande auditi eest konsolideeritud aruande kestlikkusvandeaudiitor. Sh kehtestab standard kohustused kogu töö dokumentatsiooni osas, samuti reeglid olukordadeks, kui kestlikkusvandeaudiitor otsustab kaasata töövõttu abilisi või eksperte (samas või erinevas jurisdiktsioonis).

Ülaltoodust tulenevalt teeme ettepaneku paragrahvi 56 täiendusi mitte lisada. Alternatiiviks, juhul kui seadusandja soovib lisaks standardile ka omalt poolt täiendavalt abiliste ja ekspertide töö kasutamist reguleerida, teeme ettepaneku paragrahvis muudatuste tegemist järgnevas sõnastuses (esitatud on paragrahvi terviktekst):

„(1) Klient on kohustatud andma audiitorettevõtjale kogu vandeaudiitori kutsetegevuseks vajaliku info ja võimaluse tutvuda kõigi selleks kutsetegevuseks vajalike dokumentidega, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti.

(2) Konsolideerimisgrupi konsolideeritava üksuse raamatupidamise aastaaruannet kontrolliv audiitorettevõtja on kohustatud andma konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruannet kontrollivale audiitorettevõtjale kogu vandeaudiitori kutsetegevuseks vajaliku info ja võimaluse tutvuda kõigi selleks kutsetegevuseks vajalike dokumentidega, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti. Konsolideerimisgrupi konsolideeritava üksuse kestlikkusaruannet kontrolliv audiitorettevõtja on kohustatud andma konsolideerimisgrupi kestlikkusaruannet kontrollivale audiitorettevõtjale kogu vandeaudiitori kutsetegevuseks vajaliku info ja võimaluse tutvuda kõigi selleks kutsetegevuseks vajalike dokumentidega, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti.

(2¹) Kui kolmanda riigi audiitorettevõtja käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud kohustust ei täida, teavitab konsolideerimisgrupi audiitorettevõtja sellest järelevalvenõukogu.

(3) Vandeaudiitori kutsetegevuseks vajalikest dokumentidest võib teha koopiaid, ära kirju või

	<p>väljavõtteid ja hankida selle kutsetegevusega seotud tõendusmaterjali muul viisil.“</p> <p>Audiitorkogu on seisukohal, et kuna Eestis kehtivad rahvusvahelised auditeerimise standardid, on antud valdkonnad ja teemad nendega juba kaetud. EL riikides, kus rahvusvahelised auditeerimise standardid ei kehti, on direktiivi sätteid vaja eraldi kohalikku seadusesse üle tuua. Antud juhul oleks Eesti õigusruumis tegemist ülereguleerimisega.</p>		
57	<p><i>Eelnõu § 2 p 41:</i></p> <p>Avaliku huvi üksuse audiitorkontrolli erinõuded laienevad ka kestlikkusaruande audiitorkontrollile lähtudes auditidirektiivi artiklist 25d. Nimetatu pakutud sõnastuses ei sisaldu ja tuleb kindlasti lisada.</p> <p>Teeme ettepaneku pärast sõnu „raamatupidamise aastaaruannet“ lisada sõnad „ja kestlikkusearuannet“.</p>	Arvestatud	Eelnõus on muudetud AudS § 59 ² muutmiskäsku.
58	<p><i>Eelnõu § 2 p 42:</i></p> <p>Nimetatud säte peaks sätestama vastutust olukorras, kus konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruande audiitorettevõtja erineb sama konsolideerimisgrupi kestlikkusaruande audiitorettevõtjast.</p> <p>Meie ettepanek on sõnastada § 60 lg 3 järgnevalt: „Konsolideerimisgrupis esitab konsolideerimisgrupi konsolideeriva üksuse raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrolli dokumendid avalikku järelevalvet tegema õigustatud organile või isikule konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruannet kontrolliv audiitorettevõtja. Konsolideerimisgrupis esitab konsolideerimisgrupi konsolideeriva üksuse kestlikkusaruande audiitorkontrolli dokumendid avalikku järelevalvet tegema õigustatud organile või isikule konsolideerimisgrupi kestlikkusaruannet kontrolliv audiitorettevõtja.“</p> <p>Kehtiv lõike 3 sõnastus on kooskõlas direktiivi artikliga 27. Direktiivi täiendus artikli 27a näol kasutab samu vorme ja konstruktsioone nagu seni kehtinud direktiivi artikkel 27, mistõttu puudub vajadus kestlikkusaruande audiitorkontrolli puhul õigusnormi teistsuguseks sõnastuseks.</p>	Arvestatud osaliselt	AudS § 60 lõiget 3 ei muudeta, kuna eelnõus korrigeeriti AudS § 56 lõike 2 ³ sõnastust selliselt, et see hõlmab ka direktiivis (EL) 2022/2464 sätestatud nõuded järelevalvele dokumentidele ligipääsu tagamiseks.

59	<p>Täpsustamist vajab seaduse koostaja koostatud rakendussäte, mille kohaselt võisid seaduse jõustumisel 8.03.2010 edaspidi tegutseda FIEdena vaid vandeaudiitorid, kes olid vandeaudiitorid seaduse jõustumisel, s.o. 8.03.2010. Koostaja tahe oli rakendussättes määratleda, et FIE tegevusluba antakse vaid § 171 lg.s 1 nimetatud vandeaudiitoritele, kellel oli vandeaudiitori kutse enne seaduse jõustamist; kes olid kantud vandeaudiitorite nimekirja ja kes sooritanud VKS testi. Nimetatud tingimuste olemasolul ja täitmisel pidid vandeaudiitorid seaduse jõustumisel vandeaudiitorite kutse saanutena kantama audiitoritegevuse registrisse. Seega FIEde tegevusloa pidid saama ja väljakujunenud praktika kohaselt said ka vaid 8.03.2010 jõustunud AudSi alusel audiitoritegevuse registrisse kantud vandeaudiitorid. Pärast registrisse kandmist andsid nimetatud vandeaudiitorid vande AudS § 171 lg 2 alusel.</p> <p>Kahjuks on § 171 lg 3 sõnastus, mis eelnimetatud põhimõtte pidi määratlema, ebaselge ja vajab seetõttu täpsemat määratlemist. Õigusnormi tõlgendamisel oleme lähtunud rakendussätte koostamise ajast, koostaja ja seadusandja tahtest ja normi eesmärgist ning normi rakendamise väljakujunenud praktikast.</p> <p>Teeme ettepaneku sõnastada § 171 lg 3 järgmiselt:</p> <p>„Käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel vandeaudiitori kutse saanud isikule, kelle kutsetegevus käesoleva seaduse jõustumisel ei ole distsiplinaarkaristusena peatatud ja kes on täitnud käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud kohustuse ja esitanud vastava avalduse järelevalvenõukogule, kohaldatakse käesolevas seaduses füüsilisest isikust ettevõtjana tegutseva audiitorettevõtja kohta sätestatud 2012. aasta 30. septembrini. Käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel vandeaudiitori kutse saanud isiku korral tähendab tegevusloa kehtivuse lõppemine, kehtetuks tunnistamine või peatamine käesolevas seaduses füüsilisest isikust ettevõtjana tegutseva audiitorettevõtja kohta sätestatu kohaldamise lõppemist. Kohaldamise lõppemisel taotletakse tegevusluba üldistel alustel (täiendus allpool)</p> <p>Variant I: lähtudes käesolevas seaduses audiitorühingule tegevusloa saamiseks ettenähtud nõuetest.</p> <p>Variant II: lähtudes käesoleva seaduse 5. peatükis audiitorühingule tegevusloa saamiseks kehtestatud nõuetest.</p>	Arvestatud	Eelnõusse on lisatud AudS § 171 lõike 3 muutmiskäsk.
----	--	------------	--

60	AudS § 65 lg 2 - vt meie kommentaarid § 4 kohta. Kui avaliku sektori üksusele teenust osutavale kestlikkusvandeaudiitorile on ette nähtud täiendavad nõuded, tuleb antud lõigus lisada kohustuse subjektina ka kestlikkusvandeaudiitor.	Mittearvestatud	Avaliku sektori üksusele teenust osutavale kestlikkusvandeaudiitorile ei ole ette nähtud täiendavaid nõudeid (vt ka Audiitorkogu kommentaari märkusele nr 42).
61	AudS § 81 lg 2 ja 3 - sama kommentaar ja ettepanek mis § 65 lg 2 kohta.	Mittearvestatud	Avaliku sektori üksusele teenust osutavale kestlikkusvandeaudiitorile ei ole ette nähtud täiendavaid nõudeid (vt ka Audiitorkogu kommentaari märkusele nr 42).
62	<i>Eelnõu § 2 punktid 43 -53:</i> Oleme eelmisel aastal teinud AudS § 91 ja 92 osas rahandusministrile ettepaneku audiitorkontrolli kohustuse piirmäärade tõstmiseks ja meil on hea meel, et meie ettepanekut on arvesse võetud. Leiame, et sellisel tasemel piirmäärad on sobivalt tasakaalus, ühelt poolt andes avalikkusele, omanikele ning riigile kindlust peamiste majandusnäitajate osas, kuid vältides liigset halduskoormust väiksemates ettevõtetes. Samas näeme, et ka tulevikus tuleb antud näitajaid operatiivselt kaasajastada ning majanduse ning hindade muutudes võib osutuda vajalikuks ka tulevikus piirmäärasid täiendavalt korrigeerida – majanduskasvu ja hinnatõusu korral neid tõstes, languse korral langetades. Selliste tulevaste korrigeerimiste korral on Audiitorkogu selge soovitus ennekõike alustada korrigeerimist auditi ja ülevaatuse vahelise piiri muutmisest, kuna see kujutab endast märksa suuremat koormushüpet nii audiitorile kui auditeeritavale.	Teadmiseks võetud	
63	<i>Eelnõu § 2 p 47:</i> Me ei pea põhjendatuks aktsiaseltside auditi kohustusest vabastamist olenevalt aktsionäride arvust. Oleme sellele korduvalt tähelepanu juhtinud. Täpsemad põhjendused on leitavad äriregistri seaduseelnõu lisa 4 p-s 153. https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/45b35838-9623-4c33-b4b4-a7b644ee4c73/ariregistri-seadus	Mittearvestatud	Säte täidab aktsiaseltsi aktsionäride paljususe korral nende õiguste kaitsmise eesmärgi. Kuna kohustuslik audit toob aktsiaseltsidele kaasa täiendava halduskoormuse, siis tuleb selle kohaldamisel lähtuda normi eesmärgist ja proportsionaalsusest. On selge, et kuni kahe aktsionäriga aktsiaseltsides on

			aktsionäridel suurem kokkuleppe saavutamise võimalus majandusaastaruande audiitorkontrolli kindlustunde taseme üle otsustamisel arvestades kehtivaid kohustusliku auditi ja ülevaatuse kriteeriume.
64	<i>Eelnõu § 2 punktid 48 ja 53:</i> Sihtasutuse audiitorkontrolli osas oleme arvamusel ja oleme ka varasemalt avaldanud arvamust, et sihtasutuste suhtes tuleks rakendada üldiseid audiitorkontrolli kohustuse piirmäärasid, kuna meie hinnangul ei ole sihtasutused oluliselt kõrgema riskitasemega majandusüksused kui ükskõik mis teises vormis moodustatud juriidilised isikud. Eelkõige juhime tähelepanu sihtasutuste äärmiselt madalale audiitorkontrolli lävendile, aga ka sihtasutuste audiitorkontrolli nõuetele võrreldes mittetulundusühingutega ja ka kohaliku omavalitsuse asutatud äriühingutega. Eelnõus on sihtasutuste audiitorkontrolli kohustuse lävendit küll oluliselt tõstetud, kuid jääb ebaselgeks, miks soovitakse sihtasutustele kehtestada rangemad audiitorkontrolli nõuded võrreldes teiste juriidiliste isikutega, sh mittetulundusühingutega.	Mittearvestatud	Piirmäärade üle otsustamisel tuleb kaaluda, kas kõigile sihtrühmadele peaksid kohalduma ühesugused piirmäärad või esinevad asjaolud, mis toovad kaasa vajaduse mõnele sihtrühmale teistsuguste piirmäärade kohaldamise. Sihtasutuste osas, mille asutajaks on riik, avalik-õiguslik juriidiline isik, kohalik omavalitsus, erakond või äriühing, milles riigil on vähemalt otsustusõigus riigivaraseaduse tähenduses, on asjakohane kohaldada madalamat piirmäära ja seeläbi enam kontrollida järgmistel põhjustel: 1) esineb avalike ressursside kasutamise ja/või säilitamise aspekt; 2) väike ja keskmise suurusega sihtasutuste finantskompetents on üldjuhul madalam ning sisekontrollisüsteemid ei ole piisavalt tõhusad. Samas absoluutse auditi kohustuse panemine ei ole samuti põhjendatud ning seda ei ole kohaldatud ka ühelegi äriühingu liigile. Eelnõus nimetatud piirmäärade jõustumisel saab auditi kohustusest vabastuse 123 sihtasutust ning nende

			<p>müügitulu ja varade osakaal kõigi sihtasutuse müügitulu ja varade mahust moodustab vastavalt vaid 3 protsenti (müügitulu/tulu) ja 1 protsent (varad). Sihtasutuste, kes vabanevad kohustuslikust audiitorkontrollist, nõukogud saavad siiski vajadusel otsustada vabatahtlikult auditi või ülevaatuse läbiviimise. Audit ei ole mõeldud väga väikestele organisatsioonidele, sest nende finantsvõimekus, aga ka sisekontrollivõimekus on üldjuhul väiksem, mistõttu puudub vajadus neile auditi kui põhjalikuma kontrolli protseduure kohaldada.</p> <p>Kuna sihtasutuses on finantsriski / raha kuritarvitamise oht suur, esineb vajadus sätestada miinimumnõue (1 miljon eurot tulu/müügitulu/varad) ülevaatuse töövõtu osas ka erasektori asutatud sihtasutusele. Sihtasutuse kohustuslikuks organiks on juhatuse kõrval ka nõukogu, kes saab vajadusel otsustada ka suurema kindlustundega audiitorkontrolli üle. Sihtasutuse osas, mille asutajaks on riik, avalik-õiguslik juriidiline isik, kohalik omavalitsus, erakond või äriühing, milles riigil on vähemalt otsustusõigus riigivaraseaduse tähenduses, esineb täiendav risk avaliku ressursi näol ning seetõttu on nende puhul (va sihtasutused, kelle müügitulu / tulu või varad on alla 1 miljoni euro)</p>
--	--	--	--

			<p>põhjendatud sätetada kõnealune piirmäär õigusnormis ning seeläbi tagada ühelaadne lähenemine.</p> <p>Sihtasutused ja mittetulundusühingud erinevad asutamise eesmärgi poolest. Sihtasutus luuakse eelkõige varade valitsemiseks ja haldamiseks. Mittetulundusühing on aga isikute vabatahtlik ühendus, mille teenitud tulu võib kasutada ühingu põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks. Siiski on nimetatud organisatsioonide asutamise eesmärgid ajas muutunud: esineb ka äriühingule omast sihtasutuse tegevust (nt suured meditsiiniuasutused) ning varade valitsemise eesmärgil asutatakse mittetulundusühinguid. See on kaasa toonud mitmeid mittetulundusühingule usaldatud varade kuritarvitamise juhtumeid. Kuna mittetulundusühingul puudub nõukogu, kes saaks vajadusel otsustada nt suurema kindlustundega audiitorkontrolli üle, ei saa sihtasutust ja mittetulundusühingut piirmäärade kohaldamise üle otsustamisel ühtemoodi kohelda.</p> <p>Ülevaatuse piirmäära tõstmine 15 000 eurolt 1miljoni euroni on protsentuaalselt märkimisväärselt suurem kui üldiste piirmäärade tõus. Samas oli eelmine piirmäär ebaproportsionaalselt madal</p>
--	--	--	---

			<p>ega arvestanud asjas toimunud muudatusi sihtasutuse ressursside osas. Ülevaatuse kohustusega sihtasutused moodustasid 2022. aastal 35 protsenti audiitorkontrolli töövõttudest (kokku 149 töövõttu), samas nende müügitulu ja varade maht olid koondnäitjatest vastavalt neli ja kaks protsenti, mis ei ole proportsionaalne arvestades töövõttude mahtu. Üldiste piirmäärade kohaselt oleks vaid ühel sihtasutusel ülevaatuse audiitorkontrolli kohustus. Eelnõus sätestatud piirmäärade jõustumisel saab ülevaatuse kohustus olema 19 sihtasutusel ning nende müügitulu ja varade maht koondnäitajatesse on vastavalt kaks ja üks protsenti. Ühest miljonist kõrgemat piirmäära (näiteks 2 miljonit) ei ole põhjendatud kohaldada, kuna see oleks üsna samaväärne tavapärase ülevaatuse piirmääraga (kui on täidetud kaks tingimust kolmest järgmisest tingimusest: kaks miljonit eurot müügitulu / üks miljon vara / 24 töötajat). Väiksema piirmäära kaalumisel, käsitlesime kolme tasandit. Kuni poole miljoni euro müügituluga sihtasutused moodustavad küll kolmveerandi ülevaatuse kohustusega sihtasutustest, kuid nende müügitulu ja varade osakaal on madal. Üle poole miljoni euro müügitulu/vara piirmäär tooks kaasa pea samaväärse hulga täiendavaid sihtasutusi kui üle ühe miljoni, kuid nende tulu /</p>
--	--	--	---

			vara osakaal on vaid kuni viiendik kõigi sihtasutuste tuludest ja varadest. Ühe miljoni euro suuruse piirmääraga ülevaatuse kohustus hõlmaks varasemaga võrreldes vaid 14 protsenti sihtasutustest (19 sihtasutust), kelle müügitulu kokku moodustab 46 protsenti ning varad 62 protsenti. Sellised sihtasutuste müügitulu ja vara näitajad on proportsionaalsed ja piisavad arvestades eelnevalt kirjeldatud asjaolusid.
65	<p><i>Eelnõu § 2 p 54:</i></p> <p>Nimetatud säte jääb praeguses sõnastuses liialt deklaratiivseks. Selle vältimiseks soovitame täpsemalt viidata alusaktidele, milles määratletakse kohustuse tekke alused, sh kohustuse subjektide ring - kellele ja mis ajast alates see kohustus laieneb. Lisaks tekib küsimus, kas audiitorkontrolli kohustus kehtib ka vabatahtliku kestlikkusaruande koostamise korral? Nimetatud asjaolu peaks samuti normi sõnastusest selgelt ilmnema.</p>	Arvestatud	Eelnõus on korrigeeritud AudS § 94 ¹ sõnastust.
66	<p>Kehtiva AudS § 95 lg 2 rakendamisel tekkis praktikas küsimus, kas konsolideeritud aruannete puhul tuleks seda rakendada ka kohalike omavalitsuste puhul. Kuna säte on üle võetud direktiivist 2013/34/EU, on meie tänane Rahandusministeeriumiga kooskõlastatud arusaam, et nõue kehtib vaid äriühingute puhul. Rakendamise küsimus tõusetus sellest, et analüüsides RPS-is sätestatud keskmise suurusega ettevõtja, suurettevõtja ja konsolideerimisgrupi mõisteid ilmnes, et kuigi suurettevõtja ja keskmise suurusega ettevõtja mõiste hõlmab vaid äriühinguid, siis konsolideerimisgrupi puhul sellist piirangut ei ole. Tulenevalt seaduse eesmärgist on meie ettepanek täpsustada AudS § 95 lg-t 2 järgnevalt:</p> <p>„Audiitorettevõtja on kohustatud avaliku huvi üksuse ning raamatupidamise seaduse tähenduses keskmise suurusega ettevõtja, suurettevõtja, keskmise suurusega</p>	Mittearvestatud	RPS-is on täpsustatud, et kestlikkusaruande koostamise kohustus kohaldub äriühingust raamatupidamiskohustuslasel e.

	äriühingust konsolideerimisgrupi ja suure äriühingust konsolideerimisgrupi auditi tegemisel: /.../“		
67	<p><i>Eelnõu § 2 p 55:</i></p> <p>AudS § 95 lõikes 3 sätestatud muudatus, mis tuleneb RPS muutmisest, peab sisaldama järgnevaid RPSi paragrahve ja lõikeid: § 24 lõiked 2–3 ja 6 ning § 31 lõikeid 4 ja 7–10. Sellest tulenevalt tuleb eelnõus juba nimetatud lõigetele lisada § 24 lg 6 ja § 31 lg 4, sest tegu on kestlikkusaruande kontrolli objektidega. RPS ei sisalda §-s 31 lõiget 11. Nimetatu tuleb RPS sättest eemaldada.</p>	Arvestatud	Eelnõus on korrigeeritud AudS § 95 lõike 3 muutmiskäsku ja RPS § 31 lõigete numeratsiooni.
68	<p><i>Eelnõu § 2 p 64:</i></p> <p>AudS § 124 lg 1 p 32: Seletuskirjast ilmneb, et järelevalvenõukogu pädevus nimetatu osas – kliendilepingu ülesütleamise vaidlustamine kohtus, tuleneb määruse 537/2014 art.st 27. Nimetatud artiklis märgitud järelevalve pädevus laieneb vaid avaliku huvi üksuste kohustusliku auditi puhul. Nimetatu õigusnormi sõnastuses ei kajastu. Lisaks jääb ebaselgeks, kas järelevalvel üldse taoline pädevus olla saab. Tegemist on ju võlaõigusliku suhtega avaliku huvi üksuse ja audiitorettevõtja vahel. Soovitame nimetatud õigusnormi seaduslikkust ja vajadust veelkord analüüsida ja sõnastada see selgemalt aluseks oleva õigusakti nõudeid arvestades.</p>	Osaliselt arvestatud	Seletuskirja on korrigeeritud viitega direktiivi (EL) 2006/43 art 38 lõike 3 punktile c, mille kohaselt on pädevatel asutustel või määratud asutustel (Eestis Audiitorkogul) lubatud esitada liikmesriigi kohtule hagi vandeaudiitori tagasikutsumise osas, kui selleks on olemas mõjuvad põhjused.
69	<p><i>Eelnõu § 2 p 65:</i></p> <p>Auditidirektiivi artikkel 29 lg 1 p-st 5 tulenevalt peaks nimetatud pädevus kehtima ainult kohustusliku auditi ja kestlikkusaruande audiitorkontrolli korral.</p>	Arvestatud	Eelnõus on AudS § 137 lõike 6 punkti 3 ¹ täiendatud sõnaga „kohustusliku“. Audit ja kestlikkusaruande audiitorkontroll ei hõlma ülevaatus, mis aga on ka osa kohustuslikust audiitorkontrollist.
70	<p><i>Eelnõu § 1 punkt 5:</i></p> <p>RPS § 14¹ lg 3: Kui sättes on „lõpparuande“ all mõeldud likvideerimismenetluse lõpus koostatavat aruannet, tuleks terminoloogiat ühtlustada ja kasutada terminit „likvideerimise lõpparuanne“ nagu on sätestatud äriseadustikus (Vt näiteks ÄS § 118 lg 5, § 122 lg 1, § 215, § 378, § 379).</p>	Arvestatud osaliselt	Seletuskirja täiendatud. Sättes säilitatakse olemasolev redaktsioon, mis seondub RPS § 26 kasutatud terminoloogiaga ja äriregistri seaduse § 94 sätestatuga. Selles osas seaduse redaktsioon ei muutu.
71	<i>Eelnõu § 1 p 9:</i>	Arvestatud	Eelnõus on korrigeeritud RPS § 24 lõiget 3.

	RPS § 24 lg 3: Teeme ettepaneku, et ka VKE-d võivad vabatahtlikult rakendada Euroopa kestlikkusaruandluse standardit, st et ESRS vabatahtlik rakendamine oleks VKE-dele seaduses lubatud. Eelnõu sõnastuse kohaselt peavad VKE-d rakendama igal juhul vaid Euroopa VKE kestlikkusaruandluse standardit.		
72	<p><i>Eelnõu § 1 p 10:</i></p> <p>RPS § 25 lg 2: Eelnõus pakutud sõnastusest on võimalik välja lugeda, et koos majandusaasta aruandega kinnitatakse ning allkirjastatakse ka vandeaudiitori aruanne. Vandeaudiitori aruanne ei ole majandusaasta aruande osa (vt RPS § 14 lg 1). Parem sõnastus on:</p> <p>(2) Majandusaasta aruanne koos muude kohalduvate dokumentidega kinnitatakse, allkirjastatakse ja esitatakse koos vandeaudiitori aruandega äriregistrile äriseadustikus ning selle alusel kehtestatud valdkonna eest vastutava ministri määrmises kehtestatud korras.</p>	Arvestatud osaliselt	Nõustume, et vandeaudiitori aruanne ei ole majandusaasta aruande osa. Viidatud säte täpsustab RPS-i ja äriseadustiku vahelist tööjaotust. Kui RPSis sätestatakse reeglid majandusaasta aruande koostamise kohta, siis reeglid selle edasise menetlemise ja äriregistrile esitamise kohta (koos kõikide muude kohalduvate dokumentidega, sh vandeaudiitori aruanne) sätestab äriseadustik.
73	<p><i>Eelnõu § 1 punkt 10:</i></p> <p>RPS § 25 lõiked 2 ja 3: Pakutud eelnõu sõnastus on mitmeti mõistetav ning need lõiked peaks ühtlustama äriseadustiku vastavate sätetega, sh pidades silmas terminoloogiat/sõnavara, mille kohaselt juhatuse tegevused aruandega on heakskiitmine ja omanike tegevused seoses aruandega on kinnitamine. Soovitame vältida sõnade kinnitamine ja heakskiitmine kasutamist muudes kontekstides kui ainult eespool nimetatud.</p>	Mittearvestatud	RPS § 25 lõigetes 2 ja 3 kasutatud terminoloogia on kooskõlas äriseadustikuga. Nõustume, et majandusaasta aruande koostab ja kiidab heaks tegevjuhtkond (RPS § 25) ning kinnitab üldkoosolek (ÄS § 179, § 334). Lõikes 2 on märgitud, et tegevjuhtkond kinnitab majandusaasta aruandes esitatud andmete õigsust, mitte majandusaasta aruannet ennast.
74	<p><i>Eelnõu § 1 punkt 10:</i></p> <p>RPS § 25 lg 4: Seletuskirja kohaselt on sätte eesmärk loobuda juhatuse e-allkirja nõudest kui majandusaasta aruanne esitatakse e-äriregistri kaudu ning samuti loobuda soovi korral allkirjastatud digikonteineri süsteemisest tekkimisest ja säilitamisest. Juhime tähelepanu, et audiitoril on endiselt audiitori aruande allkirjastamise kohustus ja seega digikonteineritest täielikult loobuda e-äriregistris ei ole võimalik. Kui audiitoritel säilib e-äriregistris aruande allkirjastamise</p>	Arvestatud	Eelnõus on muudetud RPS § 25 lõiget 4 ja seletuskirja on lisatud sellekohane selgitus. Antud sättes viidatud lihtsustatud majandusaasta aruande esitamise võimalus on mõeldud eelkõige väiksematele raamatupidamiskohustuslastele, kel puudub otsene vajadus digikonteineri kasutamiseks.

	<p>kohustus, peab juhtkonnal samuti säilima kohustus e-äriregistris majandusaasta aruande esitamisel e-allkirja andes võtta vastutus selle eest, et esitatud majandusaasta aruande versioon on see, mille juhatus on heaks kiitnud. Praegu kehtiv lahendus on ökonoomne, sest rahuldab kaht vajalikku aspekti korraga: vähemalt üks esindusõigusega juhatuse liige võtab e-allkirja andes vastutuse, et nii audiitorile kontrolliks kui äriregistrile esitatakse sama aruanne, mille juhatus on heaks kiitnud ja teiseks saavad audiitorid tänu allkirjastatud digikonteineri terviklikkusele kindluse, et seda aruannet ei ole kuidagi peale audiitorkontrolli ega audiitori aruande väljastamist muudetud. Kui aruande esitajalt võetakse kohustus ja ka võimalus esitada majandusaasta aruanne süsteemis, mis samaaegselt „lukustab“ ja lubab ka esindusõigusega juhatuse liikmel e-allkirjastada juhatuse poolt heakskiidetud majandusaasta aruande, suureneb audiitorite halduskoormus lisaprotseduuride näol veendumaks, et audiitorkontrolli minev aruanne on see sama, mille juhtkond on heaks kiitnud. See lisanduv halduskoormus väljendub tulevikus audiitorteenuse hinnas. Lisaks puudub audiitoritel informatsioon, kuidas uus süsteem tagab selle, et oleks välistatud majandusaasta aruande muutmine peale audiitorkontrolli ning ilma selles veendumata ei saa audiitorid oma aruannet väljastada.</p> <p>Täiendavate protseduuride maht võib olla määramatult suur, muuhulgas seetõttu, et ka e-äriregistri süsteem uueneb ajas.</p> <p>Muudatuse tagajärjel võib seega tekkida olukord, et audiitorid ei saa esitada oma aruannet muul viisil kui e-äriregistri väliselt, kasutades olemasolevat e-allkirjastatud digikonteinerite süsteemi.</p>		<p>Endiselt säilib ka võimalus majandusaasta aruande digiallkirjastamiseks äriregistris (näiteks auditeeritavate aruannete puhul).</p>
75	<p>RPS § 31 lõike 2 punkt 9:</p> <p>Oleme ka varasemalt kommenteerinud, et võrreldes § 31 lg 2 punkti 9 § 24 lg 8 punktiga 5 on ebaselge, miks on finantsarvud kahes erinevas kohas mainitud ja kas ehk soovitakse, et esitatakse nii konsolideeritud näitajate kui mittekonsolideeritud näitajate suhtarvud. Viimati mainitu tekitaks rahvusvaheliselt erandliku olukorra (Audiitorkogu pole teadlik sellisest praktikast teistes riikides) ning tarbetu halduskoormuse. Seadus peab selgelt reguleerima, et suhtarvud esitatakse konsolideeritud näitajate kohta, mitte kuidagi § 24 lg 8 punktis 5 nõudele "lisaks".</p>	Mittearvestatud	<p>Märkus on mõistetav. Nimetatud ettepanek on lahendamisel teise ettevalmistamisel oleva RPS muutmise seaduseelnõuga (e-arved).</p>

	Oleme hea meelega nõus oma ettepanekuid selgitama ja osalema ka edaspidi audiitorkontrolliga seotud nõuete arutelu(de)s, et audiitorteenuse osutamise nõuded oleksid vajalikud, proportsionaalsed ja arusaadavad nii üldsusele kui ka audiitoritele ja audiitorettevõtjatele ning nõuetekohane audiitorteenus praktikas teostatav.		
PriceWaterhouseCoopers AS			
76	<p><i>Eelnõu § 1 punkt 9:</i></p> <p>RPS § 24 lg 4 – direktiivi 2013/34/EL art 19a ja 29a lg 9 ütlevad selgelt, et aruande koostamise kohustusest saavad vabastatud ka mitte-börsi suurettevõtjad. Antud seadus aga ei ütle, et mitte-börsi suurettevõtjad võiksid konsolideerimise erandit kasutada. Kas tegemist võib olla veaga? See mõjutaks väga paljude ettevõtete tänast arusaama ja konsolideerimise vabastust mitmetel ettevõtetel ei eksisteeri. Kui Rahandusministeerium on seda teadlikult teinud (ehk kui tegu ei ole veaga), siis on kindlasti vaja lisaselgitusi, miks nähakse vajadust ettevõtlusvabadust intensiivsemalt riivata kui direktiiv seda ette näeb.</p>	Arvestatud	Eelnõus on korrigeeritud RPS § 24 lõiget 4 (vt kommentaari Raamatupidamise Toimkonna märkusele nr 20).
77	<p><i>Eelnõu § 1 punkt 10:</i></p> <p>RPS § 25 lg 1 osundatud delegeeritud määruses (mis on otsekohalduv) (ja mida on tegelikult muudetud ja kehtiva õigusakti number on 2019/815) on kohustus (art 4) ainult finantsaruanne märgistada. Art 5 ütleb, et võib märgistada ka muid majandusaasta aruande osasid. Kohustus kestlikkusaruanne märgistada tuleneb direktiiv 2013/34/EL artiklist 29d, mille peab Eesti õigusesse üle võtma. Praegusest eelnõust ei tule välja, et kohustus kestlikkusaruanne märgistada oleks üle võetud. Praegu on sees ainult viide delegeeritud määruse nõuete järgimisele, aga selles määruses ei ole kestlikkusaruande märgistamine kohustuslik.</p>	Arvestatud	Eelnõus on RPS § 25 lõikesse 1 on lisatud täpsustus, mille kohaselt peab RPS § 24 lõigetes 2 ja 4 nimetatud kestlikkusaruande koostaja märgistama oma kestlikkusaruande, sealhulgas määruse (EL) 2020/852 artikli 8 kohaselt avalikustatava teabe, kooskõlas delegeeritud määruses (EL) 2019/815 täpsustatud elektroonilise aruandlusvorminguga.
78	<p><i>Eelnõu § 2 punkt 3:</i></p> <p>Auds § 3 lg 2 – teen ettepaneku kasutada sarnast sõnastust nagu rahandusinformatsiooni puhul ehk lisada „kestlikkusinformatsioon“, sest audiitor auditeerib ka muid ESG aspekte, mitte ainult aruannet ennast.</p>	Arvestatud osaliselt	Eelnõus on muudetud AudS § 3 lg 2 sõnastust. Kuna ka kestlikkusinformatsioon ei taga direktiiviga (EL) 2022/2464 kooskõla, siis on muudetud mõistet „kestlikkusvandeaudiitor“ tervikuna.

79	<p><i>Eelnõu § 2 punkt 12:</i></p> <p>AudS eelnõu § 2 punkt 12 – kas mõistel „kestlikkusarvestus“ on kusagil selgitus või definitsioon olemas? Kas oleks võimalik see defineerida?</p>	Arvestatud	<p>Kestlikkusarvestus on defineeritud läbi AudS § 22 lõikesse 2 lisatavate punktide 19-22 teemade ning nende detailiseerimiseksamiprogrammis.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas (§ 19 lõike 1 selgitusena) on selgitatud, et kutseeksami kestlikkusarvestuse eriosa sooritamise kontrollitakse, kas eksaminandil on vajalikul tasemel teoreetilised teadmised valdkondades, mis on olulised kestlikkusaruande kontrollimiseks ning kas ta on suuteline neid teadmisi praktikas rakendada.</p> <p>Selguse huvides on seletuskirja lisatud kestlikkusarvestuse sisu täiendav selgitus.</p>
80	<p><i>Eelnõu § 2 p 14:</i></p> <p>AudS eelnõu § 22 lg 2 punkt 20 – Kas need mõisted on kusagil defineeritud? Kas oleks võimalik need defineerida, kuna need mõisted ise pole piisavalt selged?</p>	Selgitatud	<p>AudS § 22 lõike 2 punktides 19-22 nimetatud teemad (välja arvatud punktis 21 nimetatud teema) on direktiivist (EL) 2022/2464 üle võetud mõisted, mida on eelnõus sisustatud läbiksamiprogrammi.</p> <p>Kestlikkusanalüüsi sisu on selgitatud seletuskirjas.</p> <p>Kestlikkusaspektidega seotud hoolsuskohustuse täitmise menetluste sisu on selgitatud seaduseelnõu seletuskirja AudS § 22 lõigete 1 ja 2 selgituste juures. Seletuskirjas esitatud selgitus tuleneb direktiivi (EL) 2022/2464 selgitusmärkusest nr 31.</p> <p>Seletuskirja on täiendatud mõiste „keskkonnaõigus“ sisuga.</p>

81	<p><i>Eelnõu § 2 p 20:</i></p> <p>Kas oleks võimalik täpsustada mis aruandest käib jutt (konsolideeritud aruande audiitorkontrolli aruanne)?</p>	Arvestatud osaliselt	<p>Eelnõus on AudS § 30¹ lõikes 1¹ on jäetud välja tekstiosa „raamatupidamise aastaaruande, kestlikkusaruande ja konsolideeritud aruannete“, kuna olenemata asjaolust millise aruandega on tegemist, on selle audiitorkontrolli aruanne sättes kirjeldatud olukorras tühine.</p>
82	<p><i>Eelnõu § 2 punkt 26:</i></p> <p>AudS eelnõu § 46 lg 3 p 3¹ – palun täpsustada mis standardist täpsemalt juttu on?</p>	Mittearvestatud	<p>AudS § 46 lõikes 3 esitatud loetelus on kõikide standardite nimetused märgitud samast põhimõttest lähtuvalt, st ei sisalda standardite spetsiifilisi nimetusi, kuna need võivad muutuda. Eelnõu seletuskirjas on toodud välja loetelusse lisatava standardi hetkel kehtiv nimetus.</p>
83	<p><i>Eelnõu § 2 p 54:</i></p> <p>AudS eelnõu § 94¹ – mis on kestlikkusaruande ja konsolideeritud kestlikkusaruande vahe? Tuleks täpsemalt selgitada, et kahte korraga ei esine. St nt „Kestlikkusaruande või konsolideeritud kestlikkusaruande...“</p>	Mittearvestatud	<p>Osundatud sättega reguleeritakse raamatupidamise seaduse § 24 lõikes 2 ja § 31 lõikes 4 sätestatud isikute kestlikkusaruande ja konsolideeritud kestlikkusaruande audiitorkontrolli kohustust. Nimetatud isikute hulgas on neid, kellele kohaldub kestlikkusaruande koostamise kohustus ja ka neid, kellele kohaldub konsolideeritud kestlikkusaruande koostamise kohustus. Sidesõna „ja“ asendamine sidesõnaga „või“ ei ole põhjendatud, kuna audiitorkontrolli kohustus kehtestatakse mõlemale aruandele. Sidesõna „ja“ ei tähenda, et isikute ringis oleks neid, kes peavad tegema</p>

			mõlemaid aruandeid. RPS sätestab millise aruande koostamise kohustus on isikul.
84	<i>Eelnõu § 2 punkt 71:</i> Palun lisada AudS § 185 ³ viide vastavustabelisse.	Arvestatud	Vastavustabelit on täiendatud.
Finantsinspeksioon			
85	<i>Eelnõu § 1 punkt 3:</i> Eelnõu § 1 punkt 3 määratleb ettevõtjate kategooriad läbi näitajate: varad, tulu ja keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul. Ettevõtjate kategooriad on direktiivi 2013/34/EL (edaspidi Raamatupidamise direktiiv) artiklis 3 defineeritud läbi kolme näitaja: bilansimaht, netokäive ja keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul. Netokäive on defineeritud Raamatupidamise direktiivi artikli 1 lõikes 2. Tulu on defineeritud raamatupidamise seaduses (edaspidi RPS) ning tuleb arvestada, et tulu mõiste on laiem, kui netokäive (hõlmates ka nt finantstulu). Direktiivi (EL) 2022/2464 (edaspidi CSRD) ülevõtmise vastavustabelis on „netokäibe“ mõiste ülevõtmise kohta tehtud kommentaar, et mõiste „netokäive“ sisaldub RPS § 3 punktis 4 sätestatud mõistes „tulu“. Pöörame tähelepanu, et ettevõtjate kategooriate defineerimine läbi mõiste „tulu“ ei ole kooskõlas Raamatupidamise direktiiviga. Raamatupidamise direktiivi netokäibe mõistes on esitatud sisuliselt neli erinevat netokäibe mõistet - nn tavaettevõtja netokäive ja erisused: kindlustusandjate, krediitiasutuste ja kolmandate riikide ettevõtjate netokäive. Sealjuures kindlustusandjate ja krediitiasutuste netokäibe definitsioon on väga spetsiifiline. Kindlustusandjate raamatupidamise direktiivi 91/674/EMÜ artiklis 35 on defineeritud kindlustusmaksete kogusumma (ingl gross written premiums) ja krediitiasutuste netokäive koosneb direktiivi 86/635/EMÜ järgi järgmistest artiklitest: saadaolevad intressid ja samalaadsed tulud, tulud väärtpaberitelt, saadaolev komisjonitasu, puhaskasum finantstehingutest ja muud äritulud. Seega ei saa Eelnõus toodud mõistet „tulu“ eespool esitatud netokäibe definitsioonidega võrdsustada. Selleks, et kestlikkusaruandluse koostamise kohustus oleks üheselt arusaadav, on väga oluline mõistete korrektne käsitlus. Defineerimine läbi „tulu“ jätab liigselt	Arvestatud	Seletuskirja on täiendatud tulu ja müügitulu mõistete kasutamise osas. Samuti on direktiiviga (EL) 2022/2464 vastavuse tagamiseks lisatud säte, mis lubab äriühingust raamatupidamiskohustuslastel lähtuda suurskategooria määratlemisel tulu asemel ka müügitulust (vt ka kommentaari Raamatupidamise Toimkonna märkusele nr 18). Kuna defineerimine läbi „tulu“ on selgem ning välistab võimalused erinevate direktiivides viidatud keerukate tululiikide vahele jäävate uute hübriidsete tululiikide kasutusele võtmiseks ja seeläbi reeglite hägustamiseks, siis märkuse selle osaga ei ole arvestatud.

	<p>tõlgendamisvõimalusi. Kindlustusandjate ja krediitiasutuste puhul tuleks viidata vastavatele direktiividele. Lisaks märgime, et suurettevõtja, kes ei ole avaliku huvi üksus, võib RPS § 17 järgi juhinduda finantsaruarvestuse korraldamisel ning finantsaruannete koostamisel ja esitamisel ka Eesti finantsaruandluse standardist (EFS). Raamatupidamise direktiiv ei sätesta kas sel juhul mõiste „netokäive“ defineerimine on lubatud EFS-i järgi, nii nagu selgelt on öeldud kolmandate riikide ettevõtjate puhul. Teeme ettepaneku defineerida ettevõtjate kategooriad kooskõlas Raamatupidamise direktiiviga, kasutades direktiivis esitatud netokäibe mõiste sisu ja määratledes erisused krediitiasutuste ja kindlustusandjate vastavate näitajate kohta</p>		
86	<p><i>Eelnõu § 1 punkt 4:</i></p> <p>RPS § 13 lõikes 2 asendatakse sõnad „majandusaasta alguskuupäeva“ sõnaga „bilansipäeva“. Selle muudatusega tehakse kaks sisulist muudatust. Esiteks, ei viidata enam majandusaastale, kui aruandeperioodile, seega bilansipäev võib olla seostatav suvalise aruandeperioodiga või seisuga, kuna bilansipäev ei ole mõistena määratletud. Teisalt, alguskuupäev asendatakse bilansipäevaga, mis on teadaolevalt aruandeperioodi lõppkuupäev. Kirjeldatu võib tekitada probleemi koosmõjus äriseadustikuga (edaspidi ÄS), sest ÄS-i kohaselt kantakse äriregistrisse majandusaasta algus ja lõpp (aktsiaseltsi kohta nt ÄS § 251), mitte bilansipäev. Praegu on RPS ja ÄS kooskõlas, uue sõnastusega enam ei oleks.</p> <p>Teeme ettepaneku määratleda Eelnõus mõiste bilansipäev ja täpsustada RPS § 13 lõikes 2, et tegemist on majandusaasta bilansipäevaga.</p>	Arvestatud	<p>Eelnõu RPS-i osas on asendatud läbivalt termin „bilansipäev“ terminiga „aruandekuupäev“. RPS § 13 lõikes 2 on tekstiosa „majandusaasta alguskuupäeva muutmisel“ asendatud laiema sõnastusega „majandusaasta muutmisel“ (vt ka kommentaari Raamatupidamise Toimkonna märkusele nr 17 ja Raamatupidajate Kogu märkusele nr 26).</p>
87	<p><i>Eelnõu § 1 punkt 9:</i></p> <p>RPS § 24 lõige 3: CSRD ülevõtmise vastavustabeli kohaselt on Raamatupidamise direktiivi artikli 19a lõige 6 ülevõetud RPS § 24 lõikega 3. Meie hinnangul ei sisalda RPS § 24 lõige 3 Raamatupidamise direktiivis sätestatud erandit, mille kohaselt Euroopa VKE kestlikkusaruandluse standardist võivad lähtuda ka määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktis 145 määratletud väikesed ja mittekeerukad finantsinstitutsioonid, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/138/EÜ artikli 13 punktis 2 määratletud</p>	Arvestatud osaliselt	<p>Eelnõus on muudetud RPS § 24 lõiget 3 ja lisatud täpsustus § 62 lõikesse 21.</p> <p>Samuti on eelnõus muudetud RPS § 24 lõiget 4.</p> <p>Eelnõus ei muudetud RPS § 24 lõike 5 punkti 3. Direktiivi (EL) 2022/2464 artikli 19a punkti 9 alapunkti ii kohaselt peab vabastatud tütarettevõtja</p>

<p>emaettevõtja riske kindlustavad tütarettevõtjad ning kõnealuse direktiivi artikli 13 punktis 5 määratletud emaettevõtja riske edasi kindlustavad tütarettevõtjad. Raamatupidamise direktiivi kohaselt nimetatud ettevõtjad võivad Euroopa VKE kestlikkusaruandluse standardist lähtuda ka siis kui neid saab määratleda suurettevõtjateks. Palume täiendada eelnõu nimetatud erandiga.</p> <p>RPS § 24 lõige 4: Palume üle kontrollida, kas Raamatupidamise direktiivi artikli 19a lõiked 9 ja 10 on korrektelt üle võetud. Raamatupidamise direktiivi artikli 19a lõikes 9 sätestatakse millistel tingimustel saab ettevõtja, kes on ühtlasi tütarettevõtja, vabastada kestlikkusaruande koostamisest. Sama artikli lõikes 10 on sätestatud, et erandit kohaldatakse ka avaliku huvi üksuse suhtes, kelle suhtes kohaldatakse kestlikkusaruande koostamise nõudeid, välja arvatud suurettevõtjad, kes on avaliku huvi üksused. Seega kestlikkusaruande koostamisest on tingimuste täitmisel vabastatud ka suurettevõtja, kes ei ole avaliku huvi üksus. Täiendavalt märgime, et Eelnõus on vabastuse tingimuseks mh märgitud, et kestlikkusaruande koostamisest on vabastatud ettevõtja, mille konsolideeriv üksus on kohustatud koostama ja avalikustama konsolideerimisgrupi auditeeritud kestlikkusaruande. Vastavalt raamatupidamise direktiivi artikli 29a lõikele 1 on konsolideeritud kestlikkusaruande kohustatud koostama vaid suure kontserni emaettevõtjad. Raamatupidamise direktiivi artikli 19a lõikes 9 on sätestatud, et kestlikkusaruande koostamisest on vabastatud ettevõtja, kui selline ettevõtja ja tema tütarettevõtjad on lisatud emaettevõtja konsolideeritud tegevusaruandesse, mis on koostatud vastavalt artiklitele 29 ja 29a. Meie hinnangul ei sätesta Raamatupidamise direktiiv tingimust, et emaettevõtja peab artiklite 29 ja 29a kohaselt olema kohustatud konsolideeritud tegevusaruannet koostama ning vabastust saab kohaldada ka siis kui emaettevõtja vabatahtlikult koostab konsolideeritud aruande, mis vastab artiklite 29 ja 29a nõuetele. Sellest tulenevalt teeme ettepaneku muuta RPS § 24 lõike 4 sõnastust järgmiselt:</p> <p>„(4) Kestlikkusaruande koostamise kohustusest on vabastatud VKE ja suurettevõtja, kes ei ole avaliku huvi üksus, kui on täidetud järgmised tingimused:</p>	<p>tegevusaruandes olema avaldatud veebilingid emaettevõtja konsolideeritud tegevusaruandele või, kui see on kohaldatav, emaettevõtja konsolideeritud kestlikkusaruandele. Kuna RPS § 24 lõike 5 punktis 3 käsitletakse justnimelt kestlikkusaruande koostamisest vabastamist (mitte tegevusaruande koostamisest vabastamist) ja kestlikkusaruannet ei ole võimalik koostada ilma tegevusaruandeta (mille osa ta on), on eelnõus kasutatud lühemat aga samaväärset väljendit „kestlikkusaruandluse veebilehe aadress“.</p> <p>Eelnõus ei muudetud RPS § 24 lõike 7 punkti 5 sõnastust, kuna kestlikkusaruanne on tegevusaruande osa ning märkusega arvestamine looks loogilise vastuolu, st tegevusaruandes tuleks kajastada asjaolusid, mis ei kajastu tegevusaruandes.</p>
---	--

	<p>1) ettevõtja kuulub konsolideerimisgruppi, mille konsolideeriv üksus koostab ja avalikustab konsolideerimisgrupi auditeeritud kestlikkusaruande vastavalt Euroopa kestlikkusaruandluse standardile või Euroopa VKE kestlikkusaruandluse standardile;</p> <p>2) ettevõtja kuulub konsolideerimisgruppi, mille konsolideeriv üksus on kolmandas riigis asutatud ettevõtja, kes koostab ja avalikustab konsolideeritud kestlikkusaruande vastavalt Euroopa kestlikkusaruandluse standardile või Euroopa VKE kestlikkusaruandluse standardile või nende kestlikkusaruandluse standarditega samaväärsel viisil, nagu on kindlaks määratud kooskõlas kestlikkusaruandluse standardite samaväärsust käsitleva rakendusaktiga, mis on vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/109/EÜ artikli 23 lõike 4 kolmanda lõigu kohaselt.“</p> <p>RPS § 24 lõige 5: Kõnealuse lõike kohaselt avaldab kestlikkusaruande koostamisest vabastatud raamatupidamiskohustuslane oma tegevusaruandes mh konsolideerimisgrupi kestlikkusaruande veebilehe aadressi. Sõnastus „avalikustada kestlikkusaruande veebilehe aadress“ on eksitav, kuna eelnõu § 1 punkti 9 kohaselt (RPS § 24 lõige 2) kestlikkusaruanne esitatakse tegevusaruande eraldiseisva alajaotisena ehk majandusaasta aruande koosseisus. Seega kestlikkusaruandel ei saa olla eraldiseisvat veebilehe aadressi.</p> <p>RPS § 24 lõike 7 punkt 5: Juhime tähelepanu, et ka kestlikkusaruande koostamise perioodil võib esineda olulisi sündmusi, mis ei kajastu kestlikkusaruandes, kuid mis oluliselt mõjutavad või võivad mõjutada järgmiste majandusaastate tulemusi. Teeme ettepaneku sõnastada RPS § 24 lõike 7 punkt 5 järgmiselt:</p> <p>„5) majandusaasta aruande koostamise perioodil toimunud olulistest sündmustest, mis ei kajastu raamatupidamise aastaaruandes või kestlikkusaruandes, kuid mis oluliselt mõjutavad või võivad mõjutada järgmiste majandusaastate tulemusi.“</p>		
88	<p><i>Eelnõu § 1 punkt 10:</i></p> <p>RPS § 25 lõige 1: RPS § 25 lõike 1 teise lause kohaselt peavad oma majandusaasta aruande koostama ESEF formaadis ja järgides taksonoomiamäärust kõik äriühingutest suurettevõtjad ja neile lisaks avaliku huvi</p>	Arvestatud osaliselt	Eelnõus on täpsustatud RPS § 25 lõiget 1. RPS § 14 lõike 1 ja ÄS § 179 kohaselt on majandusaasta aruanne üks terviklik dokument, mis koosneb raamatupidamise

	<p>üksused. Siinkohal juhime tähelepanu, et ESEF määruses kehtestatud nõue, mille kohaselt majandusaasta aruanne koostatakse ESEF formaadis ehk XHTML-vormingus, on kohaldatav vaid börsiettevõtjate majandusaasta aruannetele, mis koostatakse kooskõlas IFRS-idega nagu need on vastu võetud EL poolt, seejuures põhineb ESEF taksonoomia IFRS taksonoomial. Raamatupidamise direktiivi artikli 29d kohaselt on ESEF formaat kohustuslik vaid kestlikkusaruandele, mitte majandusaasta aruandele tervikuna. Leiame, et RPS § 25 lõikes 1 sätestatud ESEF nõude täitmine oleks väga keeruline ettevõtjatele, kes rakendavad Eesti finantsaruandluse standardit, kuna ESEF määruse nõuded märgistuskeele ja taksonoomia osas eeldavad IFRS nõuetele vastavat aruannet. RPS § 25 lõike 1 teise lause kohaselt tekib kõigil äriühingust suurettevõtjatel kohustus koostada raamatupidamise aastaaruanne kooskõlas IFRS-idega nagu need on vastu võetud EL poolt. Juhul, kui eesmärk on kõikidele äriühingust suurettevõtjatele kehtestada kohustus koostada raamatupidamise aastaaruanne kooskõlas IFRS-idega nagu need on vastu võetud EL poolt, oleks asjakohane see nõue kehtestada selgesõnaliselt RPS §-s 17. Palume ESEF formaadis aruande koostamise nõuded viia vastavusse Raamatupidamise direktiivi artikliga 29d.</p>		<p>aastaaruandest ja tegevusaruandest. Kestlikkusaruanne on selle koosseisus omakorda tegevusaruande osaks. Direktiivi art 29d kehtestab XHTML vormingu ja märgistamise nõude vaid tegevusaruandele. Kuid kuna ühe dokumendi koostamine kahes eri failivormingus korraga ei oleks praktikas töökölbulik lahendus, siis on RPS § 25 lõikes 1 lähtutud majandusaasta aruandest kui tervikust. Praktikas tähendab kõnealune muudatus seda, et kui kehtiva seaduse kohaselt on noteeritud ettevõtetel kohustus esitada XHTML vormingus aastaaruanne vaid börsile, siis eelnõu kohaselt peab seda samas vormingus saama esitada ka äriregistrile (vt ka kommentaari PriceWaterhouseCoopers AS märkusele nr 77).</p>
89	<p><i>Eelnõu § 1 punkt 14:</i></p> <p>Eelnõu § 1 punktiga 14 täiendatakse RPS § 31 lõigetega 7-10. Juhime tähelepanu, et lõigetes 9 ja 10 on ettevõtja suuruse määratlemisel kasutatud näitajat „müügitulu“, samas Eelnõu § 1 punktis 3 on ettevõtjate määratlemisel kasutatud näitajat „tulu“. Teeme ettepaneku mõisted ühtlustada. Samuti juhime tähelepanu, et avaliku huvi üksusteks on muuhulgas krediidiandja ja kindlustusandja, kelle müügitulu mõiste vajab seaduses määratlemist.</p>	Arvestatud	<p>Eelnõus on RPS § 2 lõikesse 6 lisatud säte, mis lubab äriühingust raamatupidamiskohustuslasel suurskategoria määratlemisel (RPS § 3 punktides 14-17 sätestatud nõuete järgimisel) lähtuda aruandeaasta tulu asemel müügitulust (vt ka kommentaare Finantsinspektsiooni märkusele nr 85 ja Raamatupidamise Toimkonna märkusele nr 18).</p>
90	<p><i>Eelnõu § 2 punkt 3:</i></p> <p>Eelnõu § 2 punktiga 3 muudetakse audiitortegevuse seaduse § 3. Kehtiva seaduse kohaselt annab vandeaudiitori mõiste indikatsiooni sellest mis hetkest</p>	Mittearvestatud	<p>Audiitorteenuse osutamise õigus ei teki siis, kui on tehtud vastav eksam, isikule on antud kutse ja isik on antud vanne. Audiitorteenust on õigus</p>

	on tegemist „vandeaudiitoriga“ ehk selleks tuleb sooritada eksam, saada kutse ja anda vande. Muudetud sätted ei anna selgust, millal tekib „õigus“ osutada audiitorteenust. Meie hinnangul peaks olema selgelt väljendatud, et „õigus“ tekib siis, kui on tehtud vastav eksam, on antud kutse ja on antud vanne. Palume täpsustada AudS § 3 muudatustes mis hetkest tekib vandeaudiitoril õigus osutada asjakohast teenust.		osutada vaid audiitorettevõtja kaudu (AudS § 7 lg 1), mistõttu tuleb taotleda ka audiitorettevõtja tegevusluba. Lisaks peavad olema täidetud ka muud AudSis esitatud nõuded (nt kutsekindlustus tegemine, täienduskoolitusel osalemine jm).
91	<p><i>Eelnõu § 2 punkt 69:</i></p> <p>Eelnõu § 2 punktiga 69 muudetakse AudS § 158 lõikes 2 sätestatud perioodi, mille kohta audiitorettevõtjad peavad koostama läbipaistvusaruande. Praegu on periood 1.juuli – 30.juuni, uueks perioodiks on sätestatud audiitorettevõtja majandusaasta. Ei ole selge, kuidas toimub üleminek ühelt perioodilt teisele – nt RPS § 13 lõige 2 sätestab, et majandusaasta muutmisel võib see olla lühem või pikem, kui 12 kuud, kuid ei tohi ületada 18 kuud. Palume kaaluda analoogse sõnastuse kasutamist.</p>	Mittearvestatud	<p>Muudatust rakendatakse eelnõu seadusena jõustumisest.</p> <p>Üleminekuregulatsioon pole vajalik, kuna sätte eesmärk on ühtlustada audiitorettevõtja läbipaistvusaruande koostamise kohustus tema majandusaastaga ning tavapärase andmete koondamisega. Muudatus seondub AudS § 158 lõike 1 muudatusega, mille kohaselt edaspidi tuleb läbipaistvusaruanne esitada nelja kuu jooksul pärast majandusaasta lõppu. Seega jääb läbipaistvusaruande koostamiseks 4 kuud, mis on piisav ega too kaasa vajadust üleminekuaja andmiseks.</p>
92	Pöörame tähelepanu, et VPTS-is ei ole sõnaselgelt sätestatud, milline on FI poolt läbiviidava emitendi raamatupidamise aastaaruande ja kestlikkusaruande asjakohastele nõuetele vastavuse kontrolli ulatus ja sisu. Emitendi aruannete kontrollimise nõue on sätestatud Läbipaistvusdirektiivi (direktiiv 2004/109/EÜ) artikli 24 lõike 4 punktides f) ja h).	Mittearvestatud	VPTS § 184 ¹⁰ lg 1 kohustab emitenti nelja kuu jooksul majandusaasta lõppemisest arvates avalikustama oma majandusaasta aruande ning korraldama, et majandusaasta aruanne on avalikult kättesaadav vähemalt kümne aasta jooksul. VPTS § 184 ¹⁰ lg 1 ¹ sätestab normid, millest lähtuvalt tuleb majandusaasta aruanne koostada. FIS § 2 lg 1 kohaselt on riiklik finantsjärelevalve käesoleva seaduse tähenduses

			<p>järelevalve riikliku finantsjärelevalve subjektide üle ning /../ väärtpaberituruseaduses, /../ ning nende alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud tegevuse üle. FIS § 6 lg 1 p 1 sätestab, et Finantsinspektsiooni ülesanded finantsjärelevalve eesmärgi saavutamiseks on /../ käesoleva seaduse § 2 lõikes 1 nimetatud seadustes ning nende alusel antud õigusaktides ettenähtud muude kohustuste täitmist finantsjärelevalve subjektide poolt. Seega on FI-l kohustus teostada järelevalvet muu hulgas VPTS-is sätestatud finantsjärelevalve subjektide poolt nende kohustuste täitmise üle, sh VPTS § 184¹⁰ lõigetes 1 ja 1¹ sätestatud emitendi kohustuste täitmise üle. Lisaks tuleneb FI järelevalve pädevus VPTS § 230 lg 1, mis sätestab, et FI-l on käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatu kohase täitmise üle järelevalve teostamisel kõik VPTS-is ja FIS-is sätestatud õigused.</p> <p>VPTS § 230 lõige 4 sätestab, et kõikides lepinguriikides informatsiooni tegeliku, tõhusa ja ühetaolise kättesaadavuse huvides jälgib inspektsioon informatsiooni edastamist ja avalikustamist käesoleva seaduse § 184 lõikes 1 nimetatud emitentide poolt, samuti nende emitentide aktsionäride või isikute poolt, kellele loetakse kuuluvaks emitendi</p>
--	--	--	--

			<p>väärtpaberitest tulenevad hääleõigused vastavalt käesoleva seaduse § 10 lõikele 3. Inspektsioonil on õigus avalikustada, et nimetatud isikud ei täida oma kohustusi.</p> <p>Karistuse läbipaistvusdirektiivi art 24 lg 4 p f ja h sätestatud kohustuste rikkumise eest saab FI määrata VPTS § 237³² kohaselt. FI poolt läbiviidava emitendi raamatupidamise aastaaruande ja kestlikkusaruande asjakohastele nõuetele vastavuse kontrolli ulatuse ja sisu ebapiisavuse ilmnemisel saab seda adresseerida mõnes edasises VPTS-i muudatusi sisaldavas eelnõus.</p>
93	<p><i>Eelnõu § 3 punkt 1:</i></p> <p>Eelnõu § 3 punktiga 1 muudetakse VPTS § 184¹⁰ lõiget 4. Juhime tähelepanu, et sõnastuse muudatuste tagajärjel on fraasist „raamatupidamise aastaaruanne“ kadunud sõna „raamatupidamise“. Palume lisada puuduolev sõna.</p> <p>Sätte muudatuse tulemusel pole selge, milline on audiitori kohustus seoses tegevusaruande muude osadega peale kestlikkusaruande. Palume eelnõud täpsustada (vt Läbipaistvusdirektiivi artikkel 4 lõige 4, Raamatupidamise direktiivi artikkel 34 lõiked 1 ja 2, direktiivi 2006/43/EÜ artikkel 28).</p>	Arvestatud	<p>Eelnõus on VPTS § 184¹⁰ lõikesse 4 lisatud sõna „raamatupidamise“.</p> <p>Direktiiviga (EL) 2022/2464 ei muudeta vandeaudiitori kohustusi võrreldes kehtivaga ning seda reguleerib AudS § 95.</p>
94	<p><i>Eelnõu § 3 punkt 2:</i></p> <p>Eelnõu § 3 punktiga 2 muudetakse VPTS § 184¹⁰ lõiget 5. Palume VPTS § 184¹⁰ lõike 5 muudatusettepanekut täiendada lisaks viitamisele RPS §-le 24 ka viitamisega RPS §-dele 24¹ ja 24² ning 31, 31¹ ja 31², kuna need kehtestavad sarnaselt RPS §-le 24 nõudeid emitendi majandusaasta tegevusaruandele.</p>	Arvestatud	<p>Eelnõus on täiendatud VPTS § 184¹⁰ viitega asjakohastele RPS sätetele.</p>

95	<p><i>Rahandusministri määrus „Kestlikkusaruande audiitorkontrolli vandeaudiitori aruande vormi kehtestamine“</i></p> <p>Kõikide aruandetüüpide pealkiri algab fraasist „Sõltumatu vandeaudiitori piiratud kindlust...”. Eelnõu § 2 punkt 3 muudab AudS-is sätestatud vandeaudiitori mõistet selliselt, et lõikes 1 on finantsvandeaudiitori mõiste ja lõikes 2 on kestlikkusvandeaudiitori mõiste. Kui määrusega kehtestatavaid aruandeid tohib koostada ainult kestlikkusvandeaudiitor, võiks määruse kõikide aruande vormide pealkirja algus olla „Sõltumatu kestlikkusvandeaudiitori piiratud kindlust...“.</p>	Mittearvestatud	<p>AudS-is on sätestatud millist töövõttu on õigus läbi viia finantsvandeaudiitoril ja millist kestlikkusvandeaudiitoril.</p> <p>Vandeaudiitori aruanne on suunatud eelkõige väljapoole, mistõttu on oluline teave millist töövõttu (piiratud kindlustunne) ning millisele aruandele (kestlikkusaruanne) tehti, samuti saab aruandest infot, kes töövõttu läbi viis. Aruande lugeja vaates ei ole oluline millise nimetusega vandeaudiitor aruande koostas. Vandeaudiitori pädevus ja ametinimetus omavad tähtsust siis, kui ettevõtja valib omale vandeaudiitorit.</p> <p>Lisaks muudaks kõnealuse ebavajaliku täienduse lisamine aruande pealkirja lohisevaks ning tooks sisulise põhjuseta kaasa vajaduse muuta mitte ainult kestlikkusaruande audiitorkontrolli vorme vaid ka raamatupidamise aastaaruande vandeaudiitori vorme.</p>
96	<p>Teeme ettepaneku muuta VPTS § 110 lõiget 2 järgmiselt: „(2) Investeerimisühing, kellel on tegevusluba käesoleva seaduse § 43 punktides 3–8 või § 44 punktis 1 nimetatud teenuste osutamiseks, avalikustab kuue kuu ja kaheteistkümne kuu vahefinantsaruanded kahe kuu jooksul pärast aruandeperioodi lõppu.“</p> <p>Sätte muutmine on vajalik, et sõnastada selgemalt avalikustatavate aruannete mõiste. Seaduses kasutatud mõiste “avalikud aruanded kuue kuu ja kaheteistkümne kuu kohta” ei ole üheselt arusaadav. Vastavalt RPS § 17 lõikele 2 lähtuvad investeerimisühingud finantsaruandluses rahvusvahelisest finantsaruandluse standardist. Standardites kasutatakse</p>	Mittearvestatud	<p>Ei seendu direktiivi ülevõtmisega, vajab täiendavat analüüsi. Adresseerime mõnes edasises VPTS-i muudatusi sisaldavas eelnõus.</p>

	<p>vahefinantsaruande mõistet. Aruannete koostamisel peavad investeerimisühingud lähtuma rahvusvahelisest raamatupidamise standardist IAS 34 Vahefinantsaruandlus. Standardiga kehtestatakse miinimumnõuded vahefinantsaruannete sisule ning kajastamis- ja mõõtmispõhimõtted.</p> <p>Samas lõikes palume välja jätta FI-le aruannete esitamise kohustuse, sest piisab aruannete avalikustamise kohustusest. Majandusaasta aruannete FI-le esitamise kohustus muutus kehtetuks juba 08.04.2022, kuid siis jäi vahearuannete esitamise kohustus tühistamata.</p>		
97	<p>Teeme ettepaneku tunnistada kehtetuks VPTS § 237 lõike 1 punkt 1.</p> <p>Nimetatud sätte kohaselt peab FI nimekirja FI-s kinnitatud kehtivate prospektide kohta. Nimetatud säte on vastuolus Prospektimääruse ((EL) 2017/1129) artikli 21 lõikega 5, mille kohaselt päritoluliikmesriigi pädev asutus avaldab oma veebisaidil kõik kinnitatud prospektid või vähemalt kinnitatud prospektide loetelu, sealhulgas hüperlingi sama artikli lõikes 3 osutatud veebisaidi eraldi jaotistele, ning teabe vastuvõtva(te) liikmesriigi (liikmesriikide) kohta, kui prospektidest teavitatakse vastavalt artiklile 25.</p> <p>Prospektimääruse artikli 21 lõige 7 sätestab ka nimekirja pidamisele minimaalse tähtaja, milleks on 10 aastat. Piiritledes nimekirja ainult kehtivate prospektidega võib jõuda järelduseni, et prospektidest, millest enamuse kehtivus on maksimaalselt aasta, enam nimekirja pidama ei pea.</p> <p>Kuna VPTS § 237 lõige 1 sätestab et FI avaldab oma veebilehel informatsiooni kinnitatud prospektide kohta vastavalt Prospektimääruse artikli 21 lõikele 5, siis dubleerimise ja segaduse vältimiseks tuleks VPTS § 237 lõike 1 punkt 1 kehtetuks tunnistada. Samuti tuleks kehtetuks tunnistada rahandusministri 21.02.2011 määruse nr 10 „Finantsinspektsiooni veebilehel andmete avalikustamise ulatus ja kord“ § 8 (Prospekti kohta avalikustatavad andmed).</p>	Mittearvestatud	<p>Ei seendu direktiivi ülevõtmisega, vajab täiendavat analüüsi. Adresseerime mõnes edasises VPTS-i muudatusi sisaldavas eelnõus.</p>
98	<p>Pöörame tähelepanu, et eelnõu seletuskiri ei sisalda kestlikkusaruande koostamise ja esitamise regulatsiooni muudatuse mõju analüüsi seoses järelevalve kohustusega ehk milline on CSRD ülevõtmisel kehtima</p>	Selgitatud	<p>Seletuskirja on täiendatud. Finantsinspektsiooni kulud kaetakse finantsjärelevalve subjektide tasutavatest</p>

	<p>hakkavate nõuete mõju FI-le. Seletuskirja punkti 6.3 kohaselt „Vajalik on luua infotehnoloogiline funktsionaalsus selleks, et börsiettevõtted saaksid FI-le esitada inlineXBRL finantsaruandeid. Kulutõhususe aspektist lähtuvalt tuleb kaaluda ka otse esitatud aruannete FI info süsteemist pärimise võimalust (täiendatakse aruande esitamise portaalis täiendavate plokkide kohta mida koos aruandega registrile tuleb esitada).“ Viidatud punktis räägitakse RIK kuludest, mitte FI kuludest. Samas on selge, et kestlikkusaruande kehtestamisega kaasnevad kulud ka FI-le. Kestlikkusaruande koostajad on avaliku huvi üksused ja FI-l on kohustus teostada järelevalvet nende poolt majandusaasta aruandes avaldatud teabe kohta vastavalt Läbipaistvusdirektiivi artikli 24 lõike 4 punktile h), Taksonoomia määruse ((EL) 2019/2088) artiklile 8 ja määruse 2019/2088 artiklile 11 ning arvestades ESEF määruse ((EL)2019/815) nõudeid. See tähendab nii järelevalveliste toimingute läbi viimist, andmete edastamiseks ESAP-i infosüsteemide loomist, sarnaselt sellele nagu on mainitud seletuskirja osa 6.3 punktis 4, vastava rakendustarkvara kasutamise luba iga-aastast kulu, mis võimaldab visualiseerida ja kontrollida esitatud andmete tehniliste nõuete täitmist jne. Siinkohal tuleb märkida, et kõik börsiettevõtjad ei maksa FI-le järelevalve tasu.</p>		<p>kohustuslikest maksetest, mistõttu ei kaasne eelnõuga kulusid riigieelarvele. Kestlikkusaruandes avaldatud teabe üle järelevalve teostamisega tõuseb Finantsinspektsiooni halduskoormus, samuti võib ilmned vajadus infotehnoloogilise arenduse järele.</p>
--	---	--	--

AS SEB Pank

99	<p><i>Eelnõu § 1 p 9:</i></p> <p>RPS eelnõu § 24 lg 4 SEB loeb CSRD-st välja, et SEB grupile (emaettevõtte kellele CSRD rakendub omab avalikustamiskohustust Euroopa Liidus- Rootsis), Eestis on Rootsi emaettevõtte, keda emaettevõtte konsolideerib. Lisan CSRD artikli 29 lõiked 8a ja 9, milles mu kommentaarid (olulised punasega, et hõlbustada lugemist), et miks SEB Eestile ei tohiks CSRD avalikustamiskohustus rakenduda- teie eelnõust eelnevat CSRD ideed välja ei loe, aga sooviksime, et eelnõu seda kindlasti peegeldaks.</p>	Arvestatud	<p>Eelnõus on täpsustatud RPS § 24 lõike 4 sõnastust (vt kommentaare PriceWaterhouseCoopers AS märkusele nr 76 ja Raamatupidamise Toimkonna märkusele nr 20).</p>
----	---	------------	---

Rail Baltic Estonia OÜ

100	<p><i>Eelnõu § 1 p 3:</i></p> <p>CSRD-s lähtutakse direktiivi kohaldumise kriteeriumides ettevõtja müügitulust, eelnõus on aluseks võetud aga tulu, mis on sisult laiem kui müügitulu. Palume see üle vaadata.</p>	Arvestatud	Eelnõus on RPS § 2 lõikesse 6 lisatud säte, mis lubab äriühingust raamatupidamiskohustuslastel lähtuda suurskateegooria määratlemisel tulu asemel ka müügitulust.
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda			
101	<p><i>Eelnõu § 2 p 43-47 ja 49-53:</i></p> <p>Eelnõu seletuskirja kohaselt on piirmäärasid tõstetud 25%, võttes aluseks Euroopa Komisjoni poolt ettevõtete piirmäärade tõstmisel lähtunud 25% suurust määra. Täpsemalt on eelnõu seletuskirjas välja toodud, et 2023. aasta oktoobris esitas Euroopa Komisjon ettepaneku muuta raamatupidamise direktiivis ettevõtete suurust määratlevaid kriteeriume. Muudatuse põhjuseks on inflatsioon, mis viimase kümne aastaga on Euroopa Liidus kasvanud 27,2 protsenti. Sellest lähtuvalt suurendatakse kõikide ettevõtete liikide (mikro-, väike-, keskmine- ja suurettevõte) piirmäärasid 25 %-i võrra ning see toob endaga kaasa vajaduse muuta samaväärselt ka raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrolli piirmäärasid.</p> <p>Kaubanduskoda toetab eelnõu eesmärki suurendada piirmäärasid raamatupidamise aastaaruande kohustusliku auditi ja ülevaatuse läbiviimiseks ning peame positiivseks, et Rahandusministeerium on võtnud arvesse Kaubanduskoja 2023. aastal esitatud ettepanekut tõsta auditi ja ülevaatuse piirmäärasid. Siiski leiame, et piirmäärasid tuleb suurendada rohkem kui 25%. Piirmäärasid raamatupidamise aastaaruande kohustusliku auditi ja ülevaatuse läbiviimiseks muudeti viimati oluliselt 2016. aastal. Tarbijahinnaindeksi muutus on perioodil 2016-2024. aasta jaanuar olnud Statistikaameti andmetel 53,8 % ehk inflatsioon on Eestis olnud viimase kümne aasta jooksul märgatavalt kõrgem kui Euroopa Liidus. Oleme seisukohal, et müügitulu ja varade piirmäärasid raamatupidamise aastaaruande kohustusliku auditi ja ülevaatuse läbiviimiseks tuleb tõsta lähtuvalt sellest, kui suur on olnud inflatsioon alates viimatisest piirmäärade tõstmisest.</p> <p>Kaubanduskoda teeb ettepaneku tõsta eelnõu § 2 punktides 43-53 sätestatud müügitulu ja varade</p>	Mittearvestatud	Vastatud kommentaaris Eesti Raamatupidajate Kogu märkusele nr 27.

	piirmäärasid raamatupidamise aastaaruande kohustusliku auditi ja ülevaatuse läbiviimiseks 25 protsendi asemel 50 protsenti.		
102	<p><i>Eelnõu § 2 p 48:</i></p> <p>Eelnõu § 2 punkti 4 kohaselt on edaspidi raamatupidamise aastaaruande audit kohustuslik sihtasutusele, mille müügitulu või tulu või varad bilansipäeva seisuga kokku ületavad 1 000 000 eurot ning mille asutajaks on riik, avalik-õiguslik juriidiline isik, kohalik omavalitsus, erakond või äriühing, milles riigil on vähemalt otsustusõigus riigivaraseaduse tähenduses. Kaubanduskoja hinnangul on muudatuse mõte õige, kuid oleme seisukohal, et organisatsiooni juhtorgan ehk sihtasutuse puhul nõukogu peaks saama ise otsustada, kas audit on vajalik või mitte. Seega on Kaubanduskoda seisukohal, et aastaaruande audit ei peaks kohustuslikus korras rakenduma kõigile eelpool nimetatud sihtasutustele vaid peaks jääma organisatsiooni kõrgeima juhtorgani otsustada. Meie hinnangul puuduvad selged argumendid organisatsioonide otsustuspädevuse ja paindlikkuse vähendamiseks.</p>	Mittearvestatud	Vastatud kommentaaris Audiitorkogu märkusele nr 64.
103	<p>Eelnõuga võetakse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2022/2464, millega kehtestatakse nõuded kestlikkusaruande koostamiseks ja avaldamiseks ettevõtja majandusaasta aruande tegevusaruande koosseisus. Eelnõu seletuskirja kohaselt hakkab kestlikkusaruande kohustus kohalduma ligikaudu 300-le raamatupidamiskohustuslasele. Palume täiendada eelnõu seletuskirja mõjude analüüsi osa ja tuua täpsemalt välja, kui suur on nende ettevõtete osakaal Eesti majanduses ja kui suure osa kogu Eesti majanduskäibest moodustab nende ettevõtjate majanduskäive.</p>	Arvestatud	Vastatud kommentaaris Majandus- ja Kommunikatsiooni ministriumini märkusele nr 10.
104	<p>Eelnõus kasutatakse mitmes kohas väljendit „keskmist töötajate arvu aruandeaasta jooksul“. Näiteks eelnõu § 3 punktides 14-17 on välja toodud, et näiteks mikroettevõtete puhul on keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul 10 inimest aga väikeettevõtja puhul 50 inimest. Teeme ettepaneku selgitada või lisada juhend, kuidas arvutada eelnõus korduvalt mainitud „keskmist töötajate arvu aruandeaasta jooksul“.</p>	Arvestatud osaliselt	Kuna termin on tehnilise iseloomuga ja selle sisu on koos töötamise vormide arenguga ka tulevikus tõenäoliselt muutuv, siis ei ole selle defineerimine seaduse tasandil asjakohane. Praktikas lähtutakse üldjuhul Statistikaameti juhisest , mida vastavalt vajadusele muudetakse. Seetõttu on

			märkus edastatud arutamiseks Raamatupidamise Toimkonnale (vt kommentaari Eesti Raamatupidajate Kogu märkusele nr 32).
MTÜ FinanceEstonia			
105	<p><i>Eelnõu § 1 punkt 2</i></p> <p>Üldtunnustatud kestlikkusaruandluse standardite mõiste</p> <p>Eelnõu § 1 p 2 tehakse ettepanek täiendada RPS-i mõistega „üldtunnustatud kestlikkusaruandluse standardid“. Mõistet kasutatakse eelkõige seoses väljaspool EL-i asutatud ja tegutsevate ettevõtjate poolt teostatava kestlikkusaruandlusega, mille tegemisel võidakse lugeda täidetuks ka EL-is asutatud isikute kestlikkusaruandluse kohustus (nt eelnõukohases RPS § 24 lg-s 4). Meie hinnangul on mõiste defineeritud laiaulatuslikumalt, kui on ette nähtud ülevõetavas direktiivis. Muudetud raamatupidamise direktiivi art 19a lg 9 jt analoogsete sätete puhul on viidatud, et konsolideeriva üksuse poolte kestlikkusaruandluse kohustuse täitmine vabastab konsolideeritava äriühingu kestlikkusaruandluse kohustusest vaid juhul, kui konsolideeriva üksuse kestlikkusaruandlust teostatakse vastavalt ESRS-ile või standardile, mis on Euroopa Komisjoni poolt tunnustatud ESRS-ile ekvivalentseks. Meie teada ei ole Euroopa Komisjon vastavat delegeeritud õigusakti veel vastu võtnud, mistõttu on ennatlik lugeda kestlikkusaruandluse nõuded täidetud juhul, kui konsolideeriv üksus on oma kestlikkusaruandluse koostanud lähtuvalt nt IFRS S standardist või GRI kinnitatud standarditest, nagu hetkel tuleneks eelnõukohase RPS § 3 p 9³ koosmõjust teiste sellega seotud sätetega (nt RPS § 24 lg 4).</p> <p>Ettepanek: palume täiendavalt analüüsida eelnõuga sätestatavat mõistet „üldtunnustatud kestlikkusaruandluse standardid“ ning tagada selle vastavus CSRD nõutele.</p>	Mittearvestatud	<p>Komisjoni poolt ESRS-iga samaväärseks tunnustatavate rahvusvaheliste kestlikkusaruandluse standardite loetelu on eelnõu koostamise ajal veel vastu võtmata. Samas on IFRS S ja GRI standarditele jõustunud Euroopa õigusaktides (kestlikkusaruandluse direktiivi sissejuhatav osa, ESRS) läbivalt viidatud, mistõttu on nende välistamine tulevikus Euroopa Komisjoni esitatavast loetelust ebatõenäoline. Eestis on vajalik tagada aruande koostajatele õiguskindlus ka juhul, kui Euroopa Komisjon ei ole viidatud loetelu veel kinnitanud, kuid aruandeid juba koostatakse. Seetõttu on termini „üldtunnustatud kestlikkusaruandluse standardite“ mõiste sisustatud hetkel nende kahe standardiga, kuid hiljem võivad sinna lisanduda ka muud standardid vastavalt nende tunnustamisele Euroopa Liidu õigusaktides.</p>
106	<p><i>Eelnõu § 1 punktid 9 ja 12</i></p> <p>Kestlikkusaruandluse põhisisu</p>	Arvestatud	<p>Eelnõus on täiendatud RPS § 24 lõiget 3 tekstiosaga „ning nende valdkondade mõjust raamatupidamiskohustuslase</p>

	<p>Kommentaari: Eelnõukohase RPS § 24 lg 2 ning § 31 lg 4 kohaselt on kestlikkusaruandluse põhisisuks kas ühingu või grupi tasandil anda ülevaade ühingu või grupi tegevusega kaasnevatest mõjudest keskkonna- sotsiaal- ja ühingujuhtimise valdkondades. Meie hinnangul on selline kestlikkusaruande põhiülesande kirjeldus mõnevõrra poolik, kuivõrd aruanne peaks andma ülevaate ka keskkonna-, sotsiaal- ja ühingujuhtimise valdkondade mõjust ühingu arengule, tulemustele ja positsioonile.</p> <p>Ettepanek: palume kaaluda viidatud sätete täiendamist, lisades neisse pärast sõna „valdkondades“ lauseosa „ning nende valdkondade mõjust raamatupidamiskohustuslase arengule, tulemustele ja positsioonidele“. Selliselt viitaks seaduse sõnastus otsesemalt nn kahese olulisuse põhimõttele ning oleks enam kooskõlas muudetud raamatupidamisdirektiivi art 19 a lg 1 ja art 29a lg 1 tekstiga.</p>		arengule, tulemustele ja positsioonidele“.
107	<p><i>Eelnõu § 1 punkt 9</i></p> <p>Aruandluskohustusest vabastamine konsolideeritud kestlikkusaruande koostamise korral</p> <p>Leiame, et eelnõukohane RPS § 24 lg 4 on sõnastatud kitsamalt kui vastavad sätted raamatupidamisdirektiivis (art 19a lg-d 9 ja 10, art 29a lg-d 8 ja 9). RPS muutmise eelnõu kohaselt võiks kestlikkusaruande koostamisest loobuda olukorras, kus vastavat aruandlust korraldatakse grupi konsolideeriva üksuse poolt (nn konsolideerimiserandi alusel), vaid aruandluskohustusega VKE-d. Samas direktiivi vastavate sätete kohaselt võivad konsolideerimiserandi alusel kestlikkusaruande koostamata jätta kõik kestlikkusaruandluse kohustusega ettevõtjad, välja arvatud väärtpaberiturul noteeritud suurettevõtjad. Tegu on olulise mõjuga erisusega, mis kohustaks Eesti õiguse alusel (erinevalt EL õigusest) kestlikkusaruandeid koostama ka neid konsolideerimisgrupi tütarettevõtjatest suurettevõtjaid, kelle aktsiad ei ole väärtpaberiturul noteeritud. Eelduslikult ei olnud see regulatsiooni väljatöötamisel eesmärgiks (millele viitab ka mõjude hindamise osas tehtud viide, et ca 100 aruandluskohustusega ettevõtet saaksid kasutada nn konsolideerimiserandit).</p> <p>Samuti ei ole CSRD-ga meie hinnangul kooskõlas sätete teises tehtud viide konsolideeriva üksuse poolt</p>	Arvestatud osaliselt	<p>Eelnõus on täpsustatud RPS § 24 lõiget 4 (vt kommentaari Raamatupidamise Toimkonna märkusele nr 20 ja PriceWaterhouseCoopers AS märkusele nr 76).</p> <p>Eelnõus ei muudetud RPS § 24 lõiget 5, kuna selles on viidatud RPS § 24 lõikele 4, millest nähtub, et tegemist on auditeeritud kestlikkusaruandega.</p>

	<p>rakendatavatele kestlikkusaruandluse standarditele. CSRD-ga EL direktiivi 2004/109/EÜ (raamatupidamisdirektiivi) lisatud art 29a lg 5 kohaselt peab konsolideeriv üksus kestlikkusaruande koostamisel lähtuma ESRS-ist või sellele ekvivalentsest rahvusvahelisest standardist (kui konsolideeriv üksus on asutatud kolmandas riigis). Seega ei ole asjakohane RPS § 24 lg 4 tehtud viide, nagu võiks konsolideeriv üksus koostada grupi auditeeritud kestlikkusaruandluse vastavalt Euroopa VKE kestlikkusaruandluse standardile. Lisaks eeltoodule oleks asjakohane eelnõukohase RPS § 24 lg 5 punkti 3 täiendada selliselt, et sättest tuleks üheselt kohustus viidata lisaks grupi kestlikkusaruande veebilehe aadressile ka selle veebilehe aadressile, kust on kättesaadav kestlikkusaruande audiitori aruanne. Selline nõue tuleneb raamatupidamisdirektiivi art 19a lg 9 p (a) alapunktist (ii) ja art 29a lg 8 p (a) alapunktist (ii).</p> <p>Ettepanek: Palume üle vaadata eelnõukohase RPS § 24 lg 4 tekst ja viia see kooskõlla CSRD vastavate sätetega. Meie hinnangul võiks see olla sõnastatud nt viisil „Kestlikkusaruande koostamise kohustusest on vabastatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud ettevõtja, kes kuulub konsolideerimisgruppi, mille konsolideeriv üksus on kohustatud koostama ja avalikustama konsolideerimisgrupi auditeeritud kestlikkusaruande vastavalt Euroopa kestlikkusaruandluse standardile või üldtunnustatud kestlikkusaruandluse standarditele. Käesoleva lõike eelmises lauses toodud erandit ei kohaldata suurettevõtja suhtes, kes on audiitortegevuse seaduse § 13 lõike 1 punktis 1 nimetatud avaliku huvi üksus.“</p> <p>Ühtlasi palume täiendada eelnõukohase RPS § 24 lg 5 punkti 3 selliselt, et lisaks kestlikkusaruande veebilehe aadressile tuleks tegevusaruandes avaldada ka kestlikkusaruande audiitorkontrolli aruande veebilehe aadress.</p>		
108	<p>Töötajate kaasamine kestlikkusaruandluse protsessi</p> <p>Kommentaar: Raamatupidamisdirektiivi art 19a lg 5 ning 29a lg 6 sätestavad, kuidas tuleks ettevõtja töötajaid kaasata kestlikkusaruandluse protsessi. Nimetatud sätetele vastavat korda RPS muudatuste eelnõus ei sisaldu. Meie hinnangul ei asenda vastavaid nõudeid ka viide ESRS-ile, kuivõrd ESRS ei näe selgesõnaliselt ette töötajate kaasamise kohustust.</p>	Arvestatud	Eelnõud on täiendatud töötajate usaldusisiku seaduse § 15 ¹ muutmiskäsuga.

	<p>Vastavustabelis viidatud ESRS punktide kohaselt võib ettevõtja kaasata sihtrühmi, sh oma töötajaid kahese olulisuse analüüsi, ent tegu pole siduva nõudega (erinevalt viidatud direktiivi sätetest) ning kaasamise objekt on samuti erinev (kestlikkusaruandluse jaoks vajaliku info kogumine vs kahese olulisuse analüüsi sisend/tulemused).</p> <p>Ettepanek: Palume vastavalt eeltoodud kommentaarile veelkord üle vaadata CSRD nõuded ning kaaluda eelnõusse sätte lisamist, mis vastaks Raamatupidamisdirektiivi artikli 19a lõikele 5 ning artikli 29a lõikele 6.</p>		
109	<p><i>Eelnõu § 1 punkt 17:</i></p> <p>Üleminekusätte seoses konsolideeritud kestlikkusaruandlusega</p> <p>Meie hinnangul on eelnõukohases RPS § 61³ lg-s 2 ekslikult üle võetud raamatupidamisdirektiivi art 48i lg 1. RPS sätete ja seletuskirja kohaselt võiks §-s 61³ käsitletud ettevõtjad justkui piirduda kestlikkusaruande koostamisel vaid EL taksonoomia määruses ette nähtud võtmeindikaatorite esitamisega (EL määruse 2019/2088 art 8 sätestatud teabega). Selline kitsendus ei vasta meie hinnangul EL õigusele, kuivõrd raamatupidamisdirektiivi art 48i lg 1 esimese lause kohaselt tuleb aruanne koostada vastavalt artikli 29a nõuetele, ehk teisisõnu peaks see sisaldama kogu infot, mis tuleb esitada konsolideeritud kestlikkusaruandes. Art 48¹i lg 1 teine lause täpsustab vaid, et aruande osana EL taksonoomia määruses ette nähtud võtmeindikaatoreid raporteerides võib piirduda EL asuvate, kestlikkusaruandluse kohustusega ühingutega (st ei pea arvestama väljaspool EL asuvate grupi ühingute tegevusega).</p> <p>Ettepanek: täiendavalt analüüsida raamatupidamisdirektiivi art 48i lg 1 sisu ning vajadusel muuta eelnõukohase RPS § 61³ lg 2 ja vastava seletuskirja osa sõnastust. Meie hinnangul tuleks eelnõud ja seletuskirja muuta selliselt, et oleks üheselt arusaadav, et kestlikkusaruanne tuleb koostada nagu tavapärase konsolideeritud kestlikkusaruanne, ent võtmeindikaatorite osas võib piirduda andmetega, mis puudutavad grupi tegevust Euroopa Liidus.</p>	Arvestatud	Eelnõus on täpsustatud RPS § 61 ³ lõiget 2.